WILLIAM SHAKESPEARE

İKİ SOYLU AKRABA

HASAN ÂLİ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ

İNGİLİZCE ASLINDAN ÇEVİREN: ÖZDEMİR NUTKU

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

WILLIAM SHAKESPEARE ve JOHN FLETCHER

İKİ SOYLU AKRABA

İNGİLİZCE ASLINDAN ÇEVİREN:

ÖZDEMİR NUTKU

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

WILLIAM SHAKESPEARE - JOHN FLETCHER
İKİ SOYLU AKRABA
özgün adı
THE TWO NOBLE KINSMEN
ingilizce aslından çeviren
ÖZDEM‹R NUTKU

editör
ALİ ALKAN İNAL
görsel yönetmen
BİROL BAYRAM
düzelti
ASLIHAN AĞAOĞLU
grafik tasarım ve uygulama
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
1. basım, ağustos 2012, istanbul

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
istiklal caddesi, meşelik sokak no: 2/4 beyoğlu 34433 istanbul
Tel. (0212) 252 39 91
Fax. (0212) 252 39 95
www.iskultur.com.tr

Bana her çalışmamda destek olan

sevgili eşim Hülya Nutku'ya

Repertuvara Geç Giren Oyun:

İki Soylu Akraba

1.

Telif Hakları Dairesi'nin kayıtlarına ilk kez 8 Nisan 1634 tarihinde[1] William Shakespeare ve John Fletcher adlarıyla giren, l634'te yayımlanan resmi quartonun iç kapağında belirtilen, aşağı yukarı 1613 yılında yazıldığı sanılan[2] İki Soylu Akraba (The Two Noble Kinsmen) uzun bir süre Shakespeare'in tüm yapıtlarını toplayan ciltlere alınmamış ve bu oyunun Shakespeare'in mi, yoksa Fletcher'in mi olduğu hakkında önceleri kesin bir karara varılamamıştır. Bu yönden Shakespeare'in yeni basılan "tüm yapıtları" arasında İki Soylu Akraba da yer alınca okuyucular şaşırmışlardır. Bu oyun 1679 yılından itibaren Beaumont–Fletcher'in oyunlarını kapsayan kitaplarda yer almış, ancak kesin olarak saptandıktan sonra ilk kez 1841 yılında Shakespeare'in yapıtı olarak yayımlanmıştır.

Oyunun metni üzerinde yapılan uzun araştırmalar bu yapıtın Shakespeare'e ait olduğunu ve Fletcher'in yalnızca bazı eklemeler yaptığını göstermiştir. Oyunda kullanılan koşuk ve yarım uyakların Shakespeare'in son oyunlarındaki özelliklere tıpatıp uyduğu gözlenmiş ve aynı tarihlerde yazılmış olan VIII. Henry'nin biçemiyle benzerlikler saptanmıştır.[3] Böylece oyunun Ön Oyun, Son Oyun ve bir iki manzum yeri dışında tümünün Shakespeare'e ait olduğu kesinlikle anlaşılmıştır.

Oyunun konusu iki yakışıklı ve çok iyi silahşor olan kuzenin aynı kıza âşık olmalarını ele alır. Bu çatışmaya benzer bir durum Boccaccio'nun on iki bölümlük uzun şiiri Teseida'da da görülür. Chaucer bu konuyu Canterbury Öyküleri'ndeki Şövalyenin Öyküsü'nde kullanmıştır. Ancak Chaucer konuyu kendine göre değiştirerek uyarlamış, Boccaccio'nun yapıtının hemen hemen dörtte üçünü atmıştır; Şövalyenin Öyküsü'nün ancak küçük bir bölümü özgün metnin çevirisidir. Bu konu bazı Elizabeth dönemi oyun yazarlarını da ilgilendirmiştir. Örneğin Richard Edwards adlı bir yazarın bu konuyu işleyen Palamon and Arcyt adlı oyunu 1566 yılının Eylül ayında Oxford'da Kraliçe Elizabeth'in huzurunda oynanmıştır.[4] Bu metin kaybolmuştur, ancak tutulan notlardan oyun üzerine bilgi edinilmektedir. Bu temsilden otuz yıl sonra tiyatro yöneticisi Philip Henslowe günlüğünde "Admiral's Company"nin 1594 yılının Eylül ve

Kasım ayları arasında oynadığı dört oyun arasında Palamon and Arsett adlı bir oyundan söz etmiştir ki, bunun da Chaucer'in yazdığı Şövalyenin Öyküsü'ne çok şey borçlu olduğu belirtilmektedir.[5] Çağdaş araştırmacılar İki Soylu Akraba'nın daha önceki metinlerin hiçbirinden etkilenmediği konusunda görüş birliğine varmışlardır. Ancak Ön Oyun'da da belirtildiği gibi bu yapıt Chaucer'in öyküsünü sahneye uyarlama konusunda elli yıl içinde yapılmış üçüncü girişimdir:

Oyunun öyküsü herkesin hayran olduğu,
Sonsuzluğa dek yaşayacak Chaucer ustadan.

(Ön Oyun)

Bu Ön Oyun, konunun kaynağını belirtmesi ve özgün öykünün ustalığını övmesi açısından hiçbir Elizabeth dönemi yapıtına benzemez:

Yaptığımız olanaksızdı doğruyu söylemek gerekirse,
Fazla yükseklerdeydi gözümüz ona ulaşmakta.
Biz zavallı oyuncular,
Bu derin sularda yüzmekten soluksuz kaldık âdeta.

(Ön Oyun)

Bu romantik oyunun adı ve Ön Oyun'u soyluluk kavramına verilen önemi vurgularken, çevrenin ve kaderin baskısına karşı duran iki soylu silahşorun tutumunu da seyirciye ima eder. Chaucer'in yazdığı Şövalyenin Öyküsü ile bu oyun arasında bazı farklar vardır: Shakespeare insanlar arasındaki çatışmanın dozunu artırmak için bazı değişiklikler yapmıştır. Şövalyenin Öyküsü'nde Theseus evlidir ve Atina'ya dönüşünde kocaları ölen kadınlar yas giysileriyle onu karşılarlar, o da hiç duraksamadan kocaları için güzel bir gömme töreni yapacağına söz verir. Oysa İki Soylu Akraba'da Theseus henüz evlenme hazırlıkları içindedir, bunun için de gömme törenini erteler. Chaucer'in Theseus'u Emilia'nın evleneceği erkeği seçmek için bir turnuva düzenler. Oyundaki Theseus ise turnuvada yenilecek şövalye ile maiyetinin idam edileceğini duyurur. Böylece kahraman aşk ile ölüm gibi uç seçeneklerle karşı karşıya kalır.

İki Soylu Akraba Shakespeare'in sahne için yazdığı belki de son yapıtıdır. III. Perde, 5. Sahne'de altı köylü çiftin oynadığı Morris dansı[6] Francis Beaumont'un Masque of the Inner Temple and Gray's Inn'inden alınmıştır. Bu oyun Kral James'in huzurunda 20 Şubat 1613'te oynanmıştır.[7] O dönemde bir oyun kral görmeden halk önünde oynanamadığına ve Ön Oyun'un sonunda "kayıplar"dan, yani 29 Haziran 1613 ikindi üzeri VIII.

Henry'nin temsili sırasında oyundaki kralı selamlamak üzere iki pare top atılmasıyla tutuşan sundurma yüzünden Globe tiyatrosunun yandığından[8] söz edildiğine göre, İki Soylu Akraba herhalde 1613 yılının ikinci yarısında kraliyet topluluğunun tek tiyatrosu olan Blackfriars'da oynanmış olmalıdır.

Hangi tiyatroda oynanırsa oynansın, bu oyun sahne etmenleri açısından çok şey gerektirir. Değişik müzik aletleriyle sık sık verilen boru sesleri dışında I. Perde'deki ezgilere, Zindancının Kızı'nın delirme sahnesinde söylediği şarkıya, Morris dansına, düğün ve cenaze törenlerine eşlik edecek küçük bir orkestraya gereksinim vardır. Ayrıca "Dışarıda savaşın bütün şiddetiyle sürdüğü duyulur. Sonra geri çekilme..." (I/4), "o sırada zırh sesleri, savaş çıkmış gibi bir gök gürültüsü duyulur" (V/1) gibi sahne açıklamaları da vardır.

Bu oyun iki yüz yıl boyunca daha çok asıl yazarının kim olduğunu bulmak açısından ilgi çekmiştir. Yapılan tarihsel araştırmalar konuyu aydınlatacağına daha da bulanıklaştırmıştır. Değişik zamanlarda araştırmacılar oyunun tümünü ya Shakespeare'in yazdığını belirtmişler ya da yazmadığını söylemişlerdir. Bir görüş de Shakespeare'den sonra bazı yazarların oyunu değiştirdikleri düşüncesidir. Kimileri de şu ya da bu sahnenin Shakespeare, diğerlerinin ise Shakespeare'i taklit konusunda bir deha olan, adı bilinmeyen bir yazar tarafından yazıldığını savunmuşlardır.

Ne ki 19. yüzyılın başlarından itibaren daha abartısız, akla yakın düşünceler ortaya çıkmıştır, ilk kez 1808'de basılan, Shakespeare döneminde yaşayan oyun yazarlarını ele alan kitabında[9] Charles Lamb, İki Soylu Akraba'dan yaptığı alıntıların dipnotunda Fletcher'in üslubunu Shakespeare'inki ile başarılı bir biçimde karşılaştırmıştır:

"Onun [Fletcher'in] düşünceleri yavaş ilerler; nazmı güzel olmasına karşın sıkıcıdır, her an statik olabilir; dizeleri birbirinin üzerine yığar, her dizeyi ötekiyle pekiştirir; imgelere imgeler katar. [Oysa] Shakespeare cümbüşlü dizeleri birbirine kovalatır, tümceleri ve mecazları en erişilmez biçimiyle kullanıp, bir düşünceyi kabuğundan çıkarırken hemen bir yenisini patlamaya hazırlar."[10]

Lamb'in bu iki üslubu böylesine yalın ve açık seçik göstermesinden sonra Shakespeare araştırmacıları bu üslup karşılaştırmasını daha derinleştirmiş, metin üzerinde çeşitli taramalar yapmış ve kesin bir sonuca ulaşmışlardır: Shakespeare I. Perde'nin tamamını, III. Perde 1. Sahne'yi, 2. Sahne dışında V. Perde'nin tümünü yazmıştır. II. Perde'nin başındaki düzyazıyla verilen Zindancı ile Kızı arasındaki tartışmayı, III. Perde 2.

Sahne’deki Zindancının Kızı’nın üçüncü tiradını yazmış olması da büyük bir olasılıktır. Oyunun geri kalanı Fletcher’e aittir; ancak bu bölümlerin bazı yerlerine de Shakespeare’in büyülü kalemi zaman zaman girmiş ve çıkmıştır. Burada önemli olan iki yazarın işbirliğinin[11] derecesidir. Fletcher her ne kadar usta bir yazardıysa da, 18. yüzyıldan bu yana büyük bir yazar sayılmamaktadır. Victoria dönemi eleştirmenlerine göre bu oyunun güçlü ve güzel yanları Shakespeare’in, zayıf ve sıkıcı yanları Fletcher’indir. Onlara göre Shakespeare oyunun tamamını planlamış, yazmaya başlamış, ama sonradan tamamlanmamış metni Fletcher’e vermiş, o da oyunun “içine etmiştir”.

2.

İzlendiği kadarıyla oyun kesinlikle açıklanabilir bölümleri kapsar. Tamamını Shakespeare’in yazmış olduğu I. Perde’nin iki hedefi vardır: 1) Önemli karakterlerin serimini yapmak ve konumlarını göstermek; 2) Üç kraliçenin dilekleri ile Theseus’un tepkisini içeren belirgin aksiyonu ortaya koymak. Fletcher ise Palamon ile Arcite’in rekabetinden başka iki de yan olay dizisi eklemiştir; bunlardan biri Zindancının Kızı’nın Palamon’a olan aşkı, ikincisi de Köy Öğretmeni’nin Theseus’tan ihsan almak için köylüleri toplayıp onlara Morris dansı öğretmesi ve daha sonra verdikleri temsildir. Fletcher V. Perde’de Zindancının Kızı’nın öyküsüne son verirken, Shakespeare de asal olay dizisinin etkili doruk noktasını sağlamıştır. Köylülerle ilgili yan olay dizisi oyunun en önemsiz bölümüdür, çünkü oyun içinde hiçbir organik işlevi yoktur, budanabilir.

Oyunun başında bir erkek çocuk bir çeşit düğün ezgisi söyler. Seyirci bu ezgiyi duyunca daha önce bir şenliğin başlamış olabileceği duygusuna kapılabilir. Ancak bu ezgi üç kraliçenin[12] girişleriyle birden kesilir. Ezginin son iki kıtası doğanın iyilik perilerini yardıma çağıran, kötülük meleklerini kovan bir büyü havası taşır. Az sonra, ölen krallar[13] söz konusu edilince bu ezginin yalnızca atmosfer yaratmak için olmadığını anlarız; o krallar ki,

...terk edildiler
Kuzgun gagasına, çaylak pençesine
Ve gagalamalarına kargaların
Thebai’nin leş kokan savaş alanlarında. (I/1)

Bu sahne İkinci Kraliçe'nin Hippolita'ya söylediklerinde izlendiği gibi, çeşitli şiddet ve nefret imgeleri içerir:

İzin ver eğileyim önünde;
Ama dokunma artık bizim için toprağa
Bir kuğu hafifliğinde bile olsa,
Çünkü kafalar koparılmış gövdesinden;
Söyle ona, kuru kanla kaplı toprakta
Şişmiş yatsaydı sırtüstü, göstererek güneşe dişlerini,
Sırıtarak aya baksaydı, ne yapardı acaba? (I/1)

Bu imgeler güzellik ve soyluluk kavramlarının imgeleriyle bir karşıtlık kurar ve sanki yaşamın uç noktalarının hep var olduğunu vurgularlar.

Birinci Kraliçe ötekilerin sözcüsüdür, kendini denetleyerek saygın bir tavırla konuşur. Kreon'un kararı insanlığa ve tanrılara bir saldırıdır, kocaları kral olmalarına karşın onlara birer hayvanmış gibi davranılmıştır. Cesetlerinin gömülmeyip kurda kuşa yem edilmesi doğa yasalarını çiğnemekten başka bir şey değildir. Sophokles'in Antigone'si gibi bu üç kraliçe de kendilerini dinsel görevlerine adamışlardır. Theseus'un tepkisi beklenmedik bir biçimde gelir. O Birinci Kraliçe ile kocası Capaneus'un düğününde bulunmuştur; geçmişte gördüğü ışıltılı, güzel, genç kraliçe gitmiş, yerine üzüntüden çökmüş bir kadın gelmiştir. Theseus o sırada Hippolita ile evlenmek üzeredir, elinde olmadan zamanın yıkıcı gücünü düşünmeye başlar. Geçmiş ile bugün iç içedir ve onları karşılaştırmak hiç de iç açıcı değildir.

Theseus da Kreon gibi güçlü bir yönetici ve askerdir. Ama o Kreon'un aksine gücünü kötüye kullanmayan ve kendini yararlı işlere adayan bir hükümdardır, aynı zamanda kahramanlık erdeminin simgesi Herakles'in akrabası olmaktan[14] gurur duyar. Onun gibi olmaya çalışır. O bu oyunun egemen gücüdür. Nitekim üç kraliçe Hippolita ve Emilia önünde diz çökmüşlerdir. Bir tanrı değildir, ama Birinci Kraliçe'nin belirttiği gibi kutsal gücün aracısıdır:

Umarım bir tanrı,
Bir tanrı yiğitliğinize merhameti de eklemiştir,
Gücünü gösterip sizi zorlar belki
Koruyucumuz olmanız için. (I/1)

Sahnenin sonunda Theseus tekrar bir tanrıyla, bu kez de Savaş Tanrısı Mars ile karşılaştırılır. Kişisel duygularını denetleyebilmesi onu tanrılardan da üstün kılar. Theseus için özdenetim insan olmanın en belirgin işaretidir:

İnsan olduğumuza göre, böyle davranmalıyız;
Yoksa, ezilirsek şehvetin egemenliği altında
Yitiririz insanlığımızı. (I/1)

Kreon insan yaşamını aşağılamıştır, Theseus ise onu tanrılar katına çıkarır.

Sonunda Theseus kararını verir: Yardım etmeyi reddeder, ama subaylarından birini, oyun açısından önemi olmayan silik Arteus'u Thebai'ye göndermeyi önerir. Bazı araştırmacılar bu davranışıyla Theseus'un küçüldüğünü belirtir; kimine göre onun bu kararsız tutumu kişilik zayıflığını gösterir. Shakespeare'in bu izlenimi vermek istemediği kesin. Theseus o sırada hayatının en önemli olayını yaşamaktadır: "tüm savaşlardan daha büyük" dediği evliliğin eşiğindedir. Çok önem verdiği düğünü ertelemektense, ona yabancı olan üç kraliçeyi reddetmeyi doğru bulur. Ancak sonunda Hippolita'nın ricasıyla ordusunun başında savaşa gider.

İkinci sahnede Palamon ile Arcite'i tanırız. Sahne açıldığında doğdukları kent Thebai'nin ne kadar yozlaştığı üzerine konuşmaktadırlar. Kötülük öylesine kol gezmektedir ki, erdem neredeyse bir sapıklık sayılmaktadır. Bu noktada oyunun havası Atinalı Timon'a yaklaşır. Kreon, Theseus'un antitezidir. Palamon, Kreon'u şöyle eleştirir:

Dulların çığlıkları
Geri dönüp boğazlarına, boğuyor onları
Ve dikkatini çekemiyorlar tanrıların. (I/2)

Bu sahnede bir önceki huzur dolu Theseus sahnesiyle karşıtlık kurulmuştur. Kreon kutsal gücün aracı olacağına insanların inançlarını yok etmektedir, çünkü fazlasıyla bencildir, tüm insanları amacına hizmet edecek araçlar olarak görür. Theseus'un davranışına öfkelenmesi de onun kendini denetleyememesinden ileri gelir.

İki Soylu Akraba'nın kahramanları Palamon ile Arcite karakterleri üzerine genellikle yapılan eleştiri, onların birbirine çok benzemeleri ve karakter olarak birbirinden ayırt edilememeleridir. Bu pek doğru değildir. Gerçi gerek Shakespeare, gerekse Fletcher bu iki kahramanın portrelerini çizerken biraz acele etmişler, ama III. Perde'den itibaren Palamon Venüs'ün izleyicisi bir âşık ve Arcite ise Mars'ın izleyicisi bir savaşçı olarak çok belirgin bir biçimde ortaya çıkmıştır. Bazı araştırmacılara göre Shakespeare'in kaleme aldığı bölümlerden biri olan I. Perde, 2. Sahne'de bu iki kahraman ilk kez karşımıza çıktıklarında, böyle bir gelişme

olmayacakmış izlenimi uyanmaktadır, yani Shakespeare böyle bir gelişim düşünmemiş olabilir.[15] Bu sahnede Palamon açıkça Kreon'u eleştirmekte ve bu durumdan askerlerin ihmalini sorumlu görmektedir. Arcite ise toplumun yozlaşmasını daha bilinçli bir biçimde kavramıştır. Kendileri de yozlaşmadan bir şeyler yapmanın gereğine inanmaktadır. Eğer oyunun orta bölümünü Fletcher değil de Shakespeare yazmış olsaydı, çok ilginç psikolojik ilişkiler ve gelişmeler ortaya çıkabilirdi.

I. Perde'de belirgin olan önemli bir nokta her iki kahramanın da kişiliklerinden hiçbir zaman ödün vermeyecekleridir. Theseus ordusuyla Thebai üzerine yürüdüğünde her ikisi de onaylamadıkları Kreon'u terk edip ona karşı savaşmayı onurlarına yediremezler. Onun için de Kreon'un yanında Thebai'nin savunmasında yerlerini alırlar.

Bundan sonraki sahnede Hippolita ile Emilia, Theseus ile birlikte Thebai harekâtına katılan Peirithous'a veda ederler. Her ikisi de savaşmayı bilen kadınlardır, Hippolita'nın "Askerdik bizler de" (I/3) sözleri bunu anlatır. Emilia ciddi ve zeki bir genç kızdır, savaşmaya alışık bir amazondur. Hippolita, Emilia'nın ablasıdır. O evli bir kadını, kız kardeşi Emilia bakire bir genç kızı simgelerler. Ancak oyun içinde Hippolita'yı orta yaşlı, evli bir kadın, Emilia'yı da bir çocukmuş gibi kabul etmek yanlıştır. Shakespeare'in son oyunlarında kuşaklar arasında bazı karşıtlıklar vardır. Örneğin, Fırtına'da da Miranda hiç bilmediği "genç, cesur dünya"yı tanımanın sevincini yaşarken, Prospero sakin bir biçimde "bunlar senin için yeni" diye düşüncesini söyler. Oysa böyle bir karşıtlık bu oyunda yoktur: Emilia yeni deneyimlere girmeye istekli, saf bir genç kız, Hippolita da insancıl zayıflıkların bilincinde olan bir kadındır. Shakespeare I. Perde'de Palamon, Arcite ve Emilia'yı tanıtırken, onları dünyanın karanlık taraflarının farkında olan insanlar olarak gösterir.

I. Perde'yi sonuçlandıran iki kısa sahne üç kraliçe ile başlayan aksiyonu sona erdirir. Palamon ile Arcite ağır yaralı olarak ele geçirilmiş, her ikisi de Thebai'den Atina'ya getirilmişlerdir ve oyun boyunca da burada kalacaklardır. Theseus, kocalarına görkemli bir cenaze töreni yapmaları için kraliçeleri teşvik eder:

Gidin ve bulun
Ölen kocalarınızın kemiklerini.
Onurlandırın ruhlarını törenlerin en güzeliyle;
Zaman geçmiş de olsa aradan
Biz sağlayacağız değerli bedenlerinin gömülmesini. (I/4)

Böyle bir törenin derin insancıl bir anlamı vardır, krallar Theseus'un aile mezarlığına gömülecek ve yeniden aileye katılmış olacaklardır. Kraliçeler yeniden yaşama dönebilir ve huzur içinde yaşayabilirler.

Bu sahnelerin çeşitli yerlerinde doğaüstü güçlere göndermeler vardır. Theseus kutsal güçlerin Kreon'u cezalandırmasını şöyle değerlendirir:

Göklerin yüceliğindeki adil tanrılar,
Ölümlüler sürüsü bizleri gözler,
Yanılmaya görsün biri
Vakit geçirmeden cezalandırırlar. (I/4)

"Sürü" sözcüğündeki ikili anlam daha sonra Palamon'un Venüs'e yönelik konuşmasında da geçer:

Ey sen, yediden yetmişe
Ölümlü gönüllere hükmeden tanrıça
Av alanın bütün dünya,
Biz de sürüleriz senin oyununda. (V/1, 130-133)

Tanrıları avcı, insanları da av olarak kabul eden bu düşüncede doğaüstü düzenin gizemli, hatta biraz da olumsuz olduğu belirtilir. Tanrılar suçluları cezalandırır, ama bunu öyle soğukkanlılıkla yaparlar ki, insani değerler açısından şiddete eşdeğerdedir bu. Shakespeare bu oyununda insan yaşamının bir bölümünün insanın denetimi dışındaki güçler tarafından yönlendirildiğinin farkındadır, insanlar alınyazısı ve doğa gibi güçlere saygı ve zaman zaman da öfke duymalarına karşın, sık sık şaşkınlık ve acı duyacakları şeyler yapmaktan da kaçınmazlar.

Palamon ile Arcite'nin karşı oldukları Kreon'un yanında bile bile savaşa katılmaları bu doğaüstü güçlerin düzeniyle olmuştur; onlar "tanrıların dikkatini çeken" kahramanlardır. Oyunun sonunda Emilia'nın söylediği gibi Arcite "iyi bir insan" olarak ölmüştür. Bu sözler Theseus'un bu konuda düşüncesini ileri sürmesine neden olur: İnsanlar kendilerinden öteye gidebildikleri sürece insan olarak kalırlar ve o düşmanları da olsa bu iki silahşorun her türlü önemi hak eden yüce ruhlar olduğunu belirtir. Onlar gibi olmak çılgınlığa eşdeğerde bir iradeye sahip olmak demektir.

Bir araştırmacı şöyle yazar:

"Eğer İki Soylu Akraba'nın tümünü Shakespeare yazmış olsaydı, çok büyük olasılıkla oyunun I. Perde'si daha çok beğenilecekti. Onun en büyük oyunlarından biri sayılmasa bile, bu oyunun Shakespeare'in öteki yapıtları yanında etkin bir yeri olacaktı."[16]

Onun için şimdi Shakespeare’den Fletcher’e dönüp onun neler yaptığını kısaca görelim.

Fletcher’in oyunu işlemesindeki en çarpıcı karakteristik, onun Shakespeare’in I. Perde’sindeki evrensel genişliğe ve tınıya sahip olmamasıdır. Fletcher’in elinin değdiği yerlerde oyun sığlaşmakta ve âdeta bir komedya havasına yaklaşmaktadır. Her iki yazarın biçem ve imge eğilimleri de farklıdır. Shakespeare’in şiiri özellikle uzun konuşmalarda kolayca çözümlenemeyecek tümce kuruluşlarını içeren umulmadık yön değiştirmelerle sürekli büyür ve gelişir. Çoğu kez ikili anlamlar içeren bu tümcelerde dönemin olaylarına, kişilerine göndermeler de yer alır. Shakespeare’in imgeleri genellikle özgün ve etkilidir, zengin bir fantezinin ürünü güçlü düşünce ve duygularla yüklü, bunun için de çarpıcıdırlar. Fletcher’in nazmı ise düzenli ve retoriktir, oyun kişileri tartışır ve çatışırlar, ama bunlar duyguları ve düşünceleri derinlemesine getirmek yerine âdeta bir tartışmada puan almaya uğraşan yarışmacılar gibidir. Fletcher’in kullandığı mecazlar beylik sözlerdir ve bazen de odaklanmadıklarından belirgin değildirler. Örneğin, şu dizelere bir bakalım:

Ve –en kötüsü de Palamon– evlenmeden,
Seven bir sevgilinin tatlı okşamalarını hissetmeden,
Binlerce küpid bizi kollarına almadan, öpülmeden ... (II/1)

Her iki yazar birbirine bağımlı olmadan yazmaya koyulmuş olabileceklerine göre, Fletcher’in kendi payına düşen bölümü yazarken Shakespeare’in I. Perde’sini okuyup okumadığını bilmek ilginç olurdu. Okumadığını gösteren bazı işaretler var: Birincisi, II. Perde’nin 1. Sahne’sinde Zindancının Kızı’nın Palamon ile Arcite’in hapishanede ne yaptıklarını anlatırken kullandığı, “iyi yiyor, mutlu görünüyor, birçok konu üzerinde fikir yürütüyor, ama kendi tutsaklıklarından ve talihsizliklerinden hiç söz etmiyorlar.” sözleri iki silahşoru hapishanede ilk gördüğümüz zamanki durumlarına hiç de uymaz.

Birçok araştırmacının fark ettiği bir başka uyumsuzluk da, Shakespeare’in I. Perde’de tanıttığı Palamon ile Arcite’in, Fletcher’in hapishane sahnesindeki Palamon ile Arcite’den çok farklı olmalarıdır, Shakespeare’in Palamon ile Arcite’i yüz yüze gelmeleri gereken zorluklar karşısındadırlar, en doğru yolun ne olduğunu tam kestiremezler. Ama içe dönük bir soğukkanlılık içindedirler ve kendilerine acımazlar. Oysa Fletcher’in aynı kahramanları dışa dönüktürler, patetik bir biçimde

kendilerine acırlar ve seyirciyi âdeta gözyaşlarına boğacak üzüntülü bir durumda olduklarını gösteren sözler ederler:

Güzel gözlü kızlar ağlayacak bizim sürgünümüze,
Kör talihi lanetleyecekler şarkılarında... (II/1)

Fletcher'in bu oyuna en sevilen katkısı sürek avından dönen Theseus tarafından şövalyelerin dövüşünün kesilmesi sahnesidir (III/6). Bir iki yerde hafif bir mizah da vardır. Örneğin, Arcite'in giyeceği zırhın Theseus'tan çalınması gibi... Ama bu bölüm sahnenin ciddiyetine zarar vermeyecek biçimdedir ve inandırıcı bir olay dizisine oturtulmuştur. Fletcher'in bu sahneyi yazmadan önce Shakespeare'in yalnızca I. Perde, 1. Sahne'sini okuyup onun etkisinde kaldığını anlamak zor değildir. Bu sahnede bize oyunun başını anımsatan bazı göndermeler vardır; bunlardan biri Palamon'un üç kralın öldüğü savaş üzerine olan konuşması ile "Suçların gerçek takipçisi", Herakles'in akrabası dediği Theseus için söyledikleridir. Ayrıca şövalyelerin dövüşten önce sportmence birbirlerine sarılmaları da yine Shakespeare'in getirdiği törensel havayı anımsatır.

Shakespeare'in serim sahnesinde tanıttığı Palamon ve Arcite arasında karakteristik farklar vardır. Palamon olaylara daha çabuk tepki gösterir, ne olursa olsun Theseus'a karşı savaşmayı göze almıştır ve savaşın tüm şartlarını kabul ederek kesin kararını hemen verir. Oysa Arcite temkinlidir, mantıklıdır ve savaşmayı daha serinkanlılıkla tartar. Ancak oyun geliştikçe, yani Fletcher kalemi alınca bu farklılık kaybolur ve iki soylu şövalye birbirine benzemeye başlar.

Aynı şekilde Fletcher'in Emilia portresi Shakespeare'inkine uymaz. II. Perde'nin 1. Sahne'sinde Palamon ile Arcite onu hapishane penceresinden ilk gördüklerinde, Emilia çiçekler ve giysilerle ilgilenen güzel bir kızdan başka bir şey değildir. Hele Emilia'nın basit konuşması Shakespeare'in çizdiği portreyi iyice bozar. Her ne kadar III. Perde'nin 6. Sahne'sinde Theseus'la olan konuşması soylu bir kız olduğunu hissettirse de seyircinin anlayıp kabul edeceği bir etki yaratmaz.

Fletcher'in onu en etkili gösterdiği sahne IV. Perde'nin 2. Sahne'sindeki tiradıdır: Emilia, Palamon ile Arcite'in resimlerine bakıp, aralarında bir tercih yapma durumundadır. Bazı yönlerden bu tirad etkilidir ve Shakespeare'in yazmış olabileceği dizeleri içerir. Bir örnek verelim:

Aşk ne mene bir şey,
İki cicili bicili süs aynı tatlılıkta,
İkisi arasında bir seçim yapamıyorum,

Ama ağlayabilirim her ikisi için de.

Fletcher'in Emilia tanımlamasında iki yakışıklı silahşordan hangisini seçeceğini bilemeyen erkek delisi bir kız vardır. Bu da Shakespeare'in zorla evlenmeye itilen, zeki ve kızoğlankız tanımı kadar etkili değildir.

Zindancının Kızı ve onun Palamon'a olan tutkusu Chaucer'in yazdığı Şövalyenin Öyküsü'nde bulunmayan ve başka bir yerden alınmamış, daha çok Fletcher tarafından oyuna eklenmiş bir yan olay dizisidir. Gerçi IV. Perde'nin 1. Sahne'sindeki 52-103. dizeler bize biraz Gertrude'un Ophelia üzerine söylediklerini anımsatır.[17] Ancak Ophelia ile Zindancının Kızı'nın konumları birbirinden çok değişiktir. Bunda Shakespeare'in de küçük bir katkısı olabilir.

Victoria dönemi araştırmacılarından bazısı Zindancının Kızı'na tepki göstermiş ve bir kadının cinsel isteklerini açıkça göstermesini ahlaksızca ve sanat dışı bulmuşlar; onun kaçıkça konuşmalarındaki erotizmi düşkünlük olarak görmüşlerdir.[18] Hele Doktor'un kızı yatıştırmak için Palamon kılığına soktuğu bir delikanlıyı ona sunmasını utanmazlıkla suçlamışlardır. Zindancının Kızı'nın Palamon'a olan tutkusu Emilia'ya bir karşıtlık olarak getirilmiştir; çünkü Emilia âşık olmadan evlenmektedir. Böylece, sevdiği erkeği elde edemeyen bir kızla sevmeden evlenen bir kız dengelenmiştir.

V. Perde'de (2. Sahne dışında) yeniden Shakespeare ile karşılaşırız. Olay dizisi doruk noktaya erişmiş, kavgalar yatışmıştır, ancak seyirciyi gerilimden kurtaracak sonuç henüz elde edilmemiştir. Bu perdede Shakespeare'in insan varoluşunun gizemleri üzerine olan duygularını onun paradokslarla dolu bir dil kullanmasından anlarız. Arcite'in insan yaşamını denetimi elimizde olmayan bir deniz yolculuğuna benzetmesi, 20. yüzyıl başlarından otuzlu yıllara kadar etkisini sürdüren dışavurumcu akımın "sürüklenme" kavramıyla bir özdeşlik kurar:

O zaman açalım yelkenlerimizi,
Taşıyalım teknelerimizi cennetin hakemine. (V/1)

Aynı imge Peirithous'un ölmek üzere olan Arcite için söylediklerinde yeniden ortaya çıkar:

Hâlâ yaşıyor,
Ama dayanamaz gelecek ilk büyük dalgaya
Batar böylesine yaralı bir tekne. (V/4)

Shakespeare'in V. Perde'deki tüm sahneleri tanrılara göndermelerle doludur. Tanrılar varlıklarını sürekli hissettirir, ama hiç görünmezler. Pericles'te, Cymbeline'de ya da VIII. Henry'de izlediğimiz gerçeğe erişme

ya da tanrılar yoluyla daha derinlere nüfuz etme gibi bir durum bu oyunda yoktur. Chaucer'in Şövalyenin Öyküsü'ndeki tanrılar insanlara benzerler. Örneğin, Venüs ile Mars insanlar gibi kavga ederler, sorunu çözümleyeceğine söz veren, saman altından su yürüten Satürn atını ürküterek Arcite'in ölümüne neden olmak için bir cehennem zebanisi gönderir. Shakespeare V. Perde'nin 4. Sahne'sinde Satürn'ün adını anar, ama kavga eden tanrılardan hiç söz etmez. Bu oyunda Arcite'in atının şaha kalkması (V/4) yalnızca bir kaza değildir, ama bunda tanrıların ne kadar rolü olduğu da belirsiz bırakılmıştır.

V. Perde, 1. Sahne'de Palamon ile Arcite dövüşe çıkmadan son kez vedalaşır ve Emilia ile birlikte dua ederler, herkes kendi tanrısına yakarır: Arcite Savaş Tanrısı Mars'a, Palamon Aşk Tanrıçası Venüs'e ve Emilia da Bereket Tanrıçası Diana'ya... Burası oyundaki törenselliğin en üst noktasıdır. Yabancıları üçüncü kez diz çökmüş dua ederken görürüz; ama bu kez bir ölümlüye, yani Theseus'a değil, tanrılara yakarmaktadırlar. Bu sahnedeki konuşmalar Shakespeare'in orta yaşlarındaki şiir dehasının hâlâ dipdiri olduğunu gösterecek denli güzeldir.

İki Soylu Akraba'daki ana olay dizisinin teması (soylulukta birbirine eşit, iki yakışıklı delikanlı ve bunların hangisini seçeceğini bilemeyen bir genç kız) hiç de öyle seyircinin özdeşleşeceği ve yakın bulacağı ilişkileri göstermez. Ayrıca bu tema bazen oyun yazarlarının da üstesinden gelemeyeceği sanatsal sorunları da kapsar. Görülüyor ki farklı üslup ve yetenekteki yazarların oyun yazmada iş bölümüne gitmeleri de çoğu kez pek başarılı olmuyor. Oyunda yer yer birbirini tutmayan yerler bulunuyor. Ancak oyun bütün bu kusurlarına karşın yabana atılacak bir yapıt değildir. İki Soylu Akraba'nın düşünce, duygu düzeyinde, özellikle Shakespeare'in yazdığı yerlerde derinlemesine işleyen bir felsefe vardır. Ölüme yaklaşmış olan hasta Shakespeare dünya görüşünü evrensel aforizmalarla dile getirmiştir.

İki Soylu Akraba ile Shakespeare'in son oyunları arasında bazı ufak tefek benzerlikler vardır. Bu oyun mitolojik ve alegorik yoruma elverişli değildir. Bu arada şunu düşünmekten de kendini alamıyor insan: Acaba Shakespeare daha uzun yaşasaydı, yazarlığında yeni bir yola mı girecekti? Buna kesin bir yanıt vermek zordur, çünkü elimizdeki örnekler azdır ve bu yeni yol henüz tam olarak belirginleşmemiştir. Eğer bu yapıt ötekilerden ayrı, özel bir durumdaysa, bu daha çok oyunun son zamanlara kadar Shakespeare antolojilerinde yer almamasından dolayıdır. Şimdi

Shakespeare’in adını taşıdığına göre, bu oyun üzerinde incelemelerin derinleştirilmesi gereklidir. Belki o zaman bu oyundaki sanatsal sorunlar çözümlenecek ve İki Soylu Akraba’nın asal özellikleri gün ışığına çıkacaktır.

Kişiler

THESEUS Atina Dükü
HIPPOLITA Amazon Kraliçesi. Theseus'un eşi
EMILIA Hippolita'nın kız kardeşi
PEIRITHOUS Theseus'un dostu
PALAMON
ARCITE
HYMEN Evlilik Tanrıçası
BİR ÇOCUK
ARTESIUS Atinalı bir asker
ÜÇ KRALİÇE Thebai kuşatması sırasında ölen kralların dul eşleri
VALERIUS Bir Thebaili
BİR HABERCİ
KADIN Emilia'nın oda hizmetçisi
BİR CENTİLMEN
HABERCİLER
ALTI ŞÖVALYE Palamon ve Arcite'nin yardımcıları
BİR UŞAK
ZİNDANCI
ZİNDANCININ KIZI
KIZIN TALİBİ Zindancının kızının talibi
İKİ ARKADAŞ Zindancının arkadaşları
ERKEK KARDEŞ Zindancının erkek kardeşi
BİR DOKTOR
ALTI KÖYLÜ Biri maymun kılığında
ÖĞRETMEN
NELL
DÖRT KÖYLÜ KIZI
BİR DÜMBELEKÇİ
ANLATICI Ön Oyun ve Son Oyun için
Su Perileri, Refakatçiler, Köylüler, Çelenk Taşıyıcılar, Avcılar, Kızlar, Cellat, Askerler
İki soylu akraba, Thebaili kuzenler

Ön Oyun[1]

(Borular öter.)

Yeni oyunlar ve bakireler birbirlerine benzerler,
Her ikisinin de peşinden koşulur paran varsa,
Hele bir de sağlıklı ve güzelseler.
Düğün gecesi, o güne dek sakladığı sahnelerini
Utanarak açığa çıkaracağı ve kaybedeceği için bekâretini
Heyecandan tir tir titreyen iyi bir oyun,
Nikâhtan ve ilk gecenin hareketliliğinden sonra
Kocasının istekle seviştiği bir eşten çok
El değmemiş bir genç kız gibi kalır.
Dileriz böyle olsun bizim oyunumuz da;
Çünkü çok soylu bir babası var;
Su katılmamış, bilgili, henüz tanınmamış bir ozan,
Ama parıltısı her yana ışık saçar.
Oyunun öyküsü herkesin hayran olduğu,
Sonsuzluğa dek yaşayacak Chaucer ustadan.
Bu oyunun soyluluğunu bayağılaştırırsak eğer,
Seyirciler sonra ne der,
Yeni doğan bu bebeğin ilk duyacağı ses ıslık olur;
O iyi ozanı kemiklerine dek titretir böylesi
Ve onu mezarında ters döndürür kederinden,
Der ki: “Böyle bir kuru gürültü benden çıktıysa eğer,
Ozan olarak ünüm de toprak olur benimle birlikte
Yapıtım betermiş derim Robin Hood[2] öyküsünden bile!”
İşte bizim korkumuz da bu;
Yaptığımız olanaksızdı doğruyu söylemek gerekirse,
Fazla yükseklerdeydi gözümüz ona ulaşmakta.
Biz zavallı oyuncular,
Bu derin sularda yüzmekten soluksuz kaldık âdeta.
Siz sayın seyirciler, yardımcı olun bize alkışlarınızla
Rotamızı değiştirir, kurtarırız kendimizi böylece.
Chaucer’ın sanatının altında sahneler görebilirsiniz,
Ama aynı zamanda iki saatlik emeğimizi beğenebilirsiniz.
Onun kemiklerine tatlı düşler verebilelim diye,

Elimizden geleni yapacağız sizi memnun etmek için.
Eğer size iyi vakit geçirtemiyorsak oyunumuzla,
Bu, oyunculuğu bırakmamıza bile neden olabilecek
Büyük kaybımız[3] yüzündendir.

(Borular öter, anlatıcı çıkar.)

I. Perde

1. Sahne

(Atina'da bir tapınağın önü)

(Müzik. Elinde bir meşale ile Hymen[4]girer, önünde beyazlar giymiş bir küçük çocuk şarkı söyler ve çiçekler serper; Hymen'in arkasında bir su perisi, uzun saçları ona sarılacak kadar serbest bırakılmış, buğday başaklarından[5]bir çelenk taşımaktadır. Başlarında buğday başaklarından yapılmış taç taşıyan iki su perisi arasında Theseus, onun arkasında Peirithous'un yol gösterdiği Theseus'un evleneceği Hippolita girerler. Bir refakatçi kadın Hippolita'nın başının üstünde bir çelenk taşır, onun da saçları serbest bırakılmıştır. Hippolita'nın arkasında kız kardeşi Emilia ve refakatçileri, en arkada da Artesius ve refakatçileri girerler.)

ÇOCUK

(Şarkı söyler.)

Dikenleri kesilmiş güller,
Kokusu değil sadece,
Krallara layık renkleri de,
Hafif kokusu kız pembesi,
Papatyalar kokmasa da güzeldirler
Ve tatlı kokar kekik de.
Konca gül, baharın ilk çocuğu,
Mutlu baharın müjdecisi,
Soluk çan çiçekleri,
Beşiklerinde büyüyor yaban gülleri,
Kadife çiçekleri mezarlıkta,
Hezaren çiçekleri sıra sıra,
Doğanın tüm tatlı çocukları,
Damatla gelinin ayakları altında,
Kutsuyorlar onları kokularıyla.

(Çiçek serper.)

Gökyüzünün melekleri,

Şarkı söyleyen kuşlar,
Hepsi birden burada,
Kara karga, iftiracı guguk kuşu,
Uğursuz kuzgun, gri, küçük karga,
Dedikoducu saksağan,
Tüneyip ötebilirler düğün evimizde
Anlaşmazlık çıkınca aralarında
Uçup giderler uzaklara.

(Yüzlerini örten siyah peçeleri ve siyah yas giysileriyle üç kraliçe girer. Birinci Kraliçe Theseus'un ayaklarına kapanır; ikincisi Hippolita'nın, üçüncüsü Emilia'nın önünde diz çöker.)

BİRİNCİ KRALİÇE
Tanrı aşkına, doğuştan soyluyum
Kulak veriniz bana!
İKİNCİ KRALİÇE
Annenizin anısına
Ve güzel çocuklar doğurmanız dileğiyle,
Dinleyiniz beni!
ÜÇÜNCÜ KRALİÇE
Tanrı Iupiter'in seçtiği,
Yatağınızın namusu olacak aday adına,
Ve sizin onurlu bakireliğiniz namına,
Bizim ve kederimizin savunucusu olun!
Böyle bir iyilik yapın
Günahlarınız silinsin cennetin kitabından,
Kabahat olarak yazılsın yalnızca.
THESEUS
Kederli leydi, ayağa kalkın.
HIPPOLITA
Kalkın lütfen.
EMILIA
Diz çökmeyin önümde...
Bu acılı kadın yardım isteyerek
Sorumluluk yüklüyor bana.
THESEUS
Dileğiniz nedir? Siz konuşun hepiniz adına.
BİRİNCİ KRALİÇE

Biz zorba Kreon’un gazabına uğrayan
Kralların eşleri, üç kraliçeyiz.
Kocalarımız terk edildi
Kuzgun gagasına, çaylak pençesine
Ve gagalamalarına kargaların
Thebai’nin leş kokan savaş alanlarında.
Kreon izin vermedi acımızı yaşamaya
Kemiklerini yakıp küllerini saklamaya
Ne de bu ölümlü iğrençliği kaldırmaya
Kutsal Phoibos’un[6] gözlerinin önünden
Ve öldürülen kocalarımızın çürümüş kokusuyla
Zehirledi tüm rüzgârları.
Acı bize sen, ey dünyayı temizleyen dük!
Korkulan kılıcını sıyır kınından
Döndür dünyanın yüzünü iyiliklere;
Bahşet bize efendilerimizin kemiklerini
Ve biz de gömelim onları kutsal bir yere.
Sınırsız iyiliğine sığınarak, şunu da bil ki:
Taçla süslenen başlarımızın üstünde
Bir damımız bile yok;
Aslanın, ayının ve her şeyin damı olan
Gökyüzü dışında.
THESEUS
Lütfen kalkın ayağa;
Söyledikleriniz kendimden geçirdi beni
Ve haksızlık ettik acıyan dizlerinize.
Duydum beni yasa boğan ve öç duygularımı uyandıran
Ölen efendilerinizin kaderini.
Sizin kocanız Kral Capaneus’tu; tanışmıştım onunla.
Benim de evlendiğim gibi,
Yıllar önce tam bu mevsimde oradaydım ben de
Savaş Tanrısı Mars tanığım olsun, çok güzeldiniz
o dönemde;
Iuno’nun[7] giysisini bile aratmazdı bukleleriniz.
Saçlarınızın sizi kavradığı kadar sarmazdı onu giysisi;
Buğday başağından tacınız ne dağınık ne de düzensizdi.
Talih gülümsemenizi gamzelerle süslemişti.

Akrabamız Herakles daha güçsüzdü gözlerinizden...
O ki sopasıyla canavar Nemea aslanını yere yıkmış,
Onu pelteye çevirmişti...
Ey keder, ey zaman, siz açgözlü tüketiciler
Yiyip bitiriyorsunuz her şeyi
Göz açıp kapayıncaya kadar.
BİRİNCİ KRALİÇE
Umarım bir tanrı,
Bir tanrı yiğitliğinize merhameti de eklemiştir,
Gücünü gösterip sizi zorlar belki
Koruyucumuz olmanız için.
THESEUS
Hayır, diz çökmeyin, bir daha hiç çökmeyin;
Onu miğferli Bellona'ya[8]saklayın
Ve bu askere benim için dua edin;
Çünkü acı içindeyim.
İKİNCİ KRALİÇE
Dürüst Hippolita,
Yılgınlık veren Amazon[9]
Orak dişli ayıyı öldürdün,
Güçlü, ak pak kollarınla yere serdin,
Erkeğini neredeyse seks tutsağı yaptın.
Ancak sizin efendiniz,
Varoluşumuzdan bu yana
Doğanın yasalarını aynı şekilde sürdürmeye,
Aynı kararlılıkta yerine getirmeye adamış kendisini
Ve senin bir zamanlar coşkunluktan taşarak
aktığın yataktan,
Gücünü ve sevgini senden alıp kendine ram etmiş seni.
Sen ey savaşçı kadın,
Sen de dengeleyebilirsin sertlikle merhameti tarafsızca,
Biliyorum, bir zamanlar onun senin üzerindeki gücünden
Daha fazla gücün var şimdi onun üzerinde.
Onun sahip olduğu güç ve aşk,
Senin ağzından çıkacak sözlerin buyruğunda.
Sen leydilerin aynası,
Ona ricada bulun bizim adımıza:

Savaşın alevleri içinde kavrulan bizleri
Onun kılıcının gölgesi serinletir belki;
Rica et, sürsün kılıcını başımızın üstünden ileriye.
Sesine üzüntülü bir tını ver tıpkı bizimki gibi,
Başaramazsan ağla.
İzin ver eğileyim önünde;
Ama dokunma artık bizim için toprağa
Bir kuğu hafifliğinde bile olsa;
Çünkü kafalar koparılmış gövdesinden;
Söyle ona, kuru kanla kaplı toprakta
Şişmiş yatsaydı sırtüstü göstererek güneşe dişlerini,
Sırıtarak aya baksaydı, ne yapardı acaba?
HIPPOLITA
Zavallı leydi, bir şey söyleme artık;
Gönülden katılıyorum söylediklerine
Seninle beraberim bu işte.
Şimdi gidiyorum; bugüne dek
Bu kadar isteyerek gitmemiştim hiçbir yere.
Efendim sizin acınızı yüreğinde hissetti;
Bunu düşünecektir.
Az sonra konuşacağım onunla.
ÜÇÜNCÜ KRALİÇE
(Emilia’ya.)
Dileğim buz gibi karşılandı,
Ama kederin yakıcılığıyla ile dağıldı
Eridi damlalar halinde;
Acı, benimki gibi, iyi ifade edilemezse
Daha büyük sorunlar, eziklikler oluyor.
EMILIA
Kalkın lütfen.
Kederiniz yüzünüzden okunuyor.
ÜÇÜNCÜ KRALİÇE
Ah ah, yüzümden okuyamazsınız kederimi
Yanaklarımdan aşağı inen gözyaşları
Yanıltabilir sizi;
Tıpkı suyun altındaki çakıl taşları gibi,
Bozulan, kırılan, çarpık biçimleri...

Leydi, leydi, yazık,
Dünyanın hazinelerini bulmak isteyenler
Derine inmelidir biraz
Yüzeyde kalınca hiçbir şey bulunamaz;
Minik tatlı su balığını yakalamak istiyorsanız eğer,
Oltanıza ağırlık takmalısınız derine insin diye.
Beni bağışlayın! Aşırı duygusallık ve acı
Bir budala gibi,
Düşünmeden konuşmaya itiyor insanı.
EMILIA
Lütfen bir şey söylemeyin, ne olur;
Yağmuru hissetmeyen, görmeyen
Onun ıslak mı kuru mu olduğunu bilemez.
Siz bir ressamın başyapıtı olsaydınız eğer,
Satın alırdım o resmi
Bana öğretsin diye ölümcül kederi;
Paylaşırdım yürek parçalayıcı acınızı.
Ama aynı cinsten, doğal kız kardeş olarak
Kederiniz yakıyor içimi ve bu yansıyor bir ayna gibi
Erkek kardeşimin yüreğine
Taştan bile olsaydı, yine de bu acı
Yakardı yüreğini. Lütfen rahat olun.
THESEUS
Hadi tapınağa!
Kutsal törende en ufak bir yanlışlık istemiyorum.
BİRİNCİ KRALİÇE
Uzun sürecek bu tören,
Daha da pahalıya mal olacak bizlerin savaşından.
Anımsayın dünyanın her yerinde ününüzün
ses getirdiğini;
Çabucak yaptığınız bir şey aceleye gelmiş sayılmaz;
Aklınıza ilk gelenler uzun tartışmalardan daha önemli:
Önceden kararlaştırdığınız başkalarının eylemlerinden
daha değerli.
Ey Iupiter, senin eylemlerin daha başlangıçta
Balık kartalının[10] balığa yaptığı gibi,
Daha dokunmadan elde ediyor balığı.

Düşünün sevgili dük, düşünün krallarımızın yattığı yatağı.
İKİNCİ KRALİÇE
Bizimse yataklarımız acı dolu,
Efendilerimizin hiçbir şeyleri yok.
ÜÇÜNCÜ KRALİÇE
Hiçbiri uygun değil ölenler için.
İp, bıçak, zehir ile ya da yardan atlayarak intihar edenler,
Bu dünyanın ışığından yorulanlar,
Ölümün en korkunç habercileridir hepsi;
Ancak mezarla taşını verebiliyor insan merhameti.
BİRİNCİ KRALİÇE
Ama bizim kocalarımız,
Çürüyerek yatıyorlar yargılayan güneşin altında,
Hepsi hayattayken iyi krallardı oysa.
THESEUS
Doğru ama ben sizi huzura eriştireceğim,
Onlara birer mezar vereceğim.
Biraz işimiz olacak Kreon'la.
BİRİNCİ KRALİÇE
Demir tavında dövülmeli, bu iş hemen olmalı.
Zahmet karşılığını kendi emeği ile bulmalı.
Kreon güvende hissediyordur kendini şimdi,
Sizin korumanız altında olduğumuzu
Düşünde görse inanmaz.
Aldırmadı gözlerimizdeki kutsal yakarışa
Dileğimizin saflığına.
İKİNCİ KRALİÇE
Zafer sarhoşluğu içindedir şimdi,
Tepesine binmenin tam vakti.
ÜÇÜNCÜ KRALİÇE
Ordusu bir sürü ipe sapa gelmezle dolu.
THESEUS
Bu işi en iyi Artesius yapar,
Böyle bir sefer için o seçer en iyi askerleri,
İşi tamamlamak için o bilir gereken asker sayısını da.
Üstüne yoktur onun asker toplamada.
Hazırlarken hayatımızın büyük eylemini,

Kutluyoruz yazgıya meydan okuyan evlenmemizi.
BİRİNCİ KRALİÇE
Kraliçeler verin elinizi.
Acılarımızın dulları olalım hep birlikte,
Bu erteleme giderek azalan umuda götürüyor bizi.
BÜTÜN KRALİÇELER
Elveda.
İKİNCİ KRALİÇE
Yanlış zamanda geldik; ama keder mantık dinlemez ki,
Nasıl bilebilirdik yalvarmanın vaktini?
THESEUS
Ama sayın leydiler bu bir düğün,
Yetişmem gerek benim törene,
Öyle bir tören ki bu, tüm savaşlardan daha büyük;
Benim için daha önemli geçmişteki tüm eylemlerimden
Ya da gelecekte yapacaklarımdan.
BİRİNCİ KRALİÇE
Şimdi söyledikleriniz duruma açıklık getirdi
Davamızı ihmal edeceksiniz belli ki.
Onun kolları Iupiter'i tutsak edip
Tanrılar toplantısına gitmesini engellediğinde,
Ve sizi okşadığında
Ay ışığının uygun dekoru altında;
Kiraz dudakları tatlılıkla birleştiğinde sizinkilerle,
Ne düşüneceksiniz?
Çürümekte olan kralları mı?
Yoksa kendi gözyaşlarıyla lekelenen kraliçeleri mi?
Hissetmediğiniz bir şeye niçin aldırasınız?
Neler hissediyorsunuz ki,
Mars'ın trampetini elinden attırabiliyorsunuz?
Onunla bir gece yattığınızda
Her saati sağlayacak onunla yüz saat geçirmenizi
Ve artık düğün töreninden başka bir şey
anımsamayacaksınız.
HIPPOLITA
Razı değil gönlüm aşkın seni bu şekilde alıp götürmesine
Sana karşı aynı duyguları beslememe karşın,

İstemeyerek de olsa ertelemeliyiz evlenmemizi.
Yine de mutluluğumu geciktirmek
Daha da artıracak sana olan arzumu.
Çare bul hemen onların dileklerine, kederine;
Yoksa buna ben engel oluyormuşum gibi görüneceğim
Bütün leydilerin gözünde.
Şimdi dua edeceğim efendimiz, belki bir yararı olur diye.
Bugüne dek ihmal ettiniz onları
Şimdi düğünü erteleme zamanı.
Yüreğinizin üstünde tutun kalkanınızı
Ve sahip olduğum yüreğinizi
Şu zavallı kraliçelerin hizmetine veriyorum.
BÜTÜN KRALİÇELER

(Emilia'ya.)

Şimdi tam sırası, yardım edin bize!
Davamız için diz çökün önünde.
EMILIA

(Theseus'un önünde diz çöker.)

Kız kardeşimin acele etmeniz dileğini
Aynı içtenlikle ele almazsanız eğer,
Bundan sonra ben de
Kalkışmam sizden bir şey istemeye
Cesaret edemem artık biriyle evlenmeye.
THESEUS
Lütfen kalkın.
Diz çökerek benden dilediğinizi
Yapacağımdan dua ediyordum tanrılara.

(Bütün kadınlar kalkarlar.)

Peirithous gelini yerine götürün ve dua edin
Başarımız ve sağlıkla dönmemiz için;
Düşündüğümüz gibi hiçbir şeyi eksik etmeyin törenimizden.

(Artesius'a.)

Konuştuğumuz gibi hemen koş Aulis limanına
Orada bize katıl topladığın askerlerle
Göründüğünden daha ciddi olan bu iş için

hazırlansın ordumuz.

(Hippolita'ya.)

İşimiz ivedilik gerektirdiğinden
Mührümü basıyorum bir öpücükle
Islak dudaklarına,

(Onu öper.)

Benden bir yadigâr olsun sana.
Hadi gidin şimdi... Gittiğinizi göreyim.

(Gelin alayı tapınağa doğru ilerler.)

Elveda ey güzel kız kardeşim benim,
Peirithous, törenimiz mükemmel olmalı,
Törenden ayrılmamalısın bir an bile.
PEIRITHOUS
Efendimiz, harfiyen uyacağım buyruğunuza;
Siz dönünceye kadar sürecektir düğün töreni.
THESEUS
Dostum, buyruğum:
Atina'dan ayrılma.
Siz töreni bitirmeden biz dönmüş olacağız.
Lütfen kısaltmayın töreni.
Herkese tekrar elveda!

(Gelin alayı çıkar.)

BİRİNCİ KRALİÇE
Böylece yeniden kazandık itibarımızı.
İKİNCİ KRALİÇE
Ve Mars'ın adaleti yerini buldu.
ÜÇÜNCÜ KRALİÇE
Üstün olmasan da tanrılardan,
Bir ölümlü olarak hepimizin sevgisini kazandın,
Tanrılardan daha çok tanrı gibi davrandın
Kıskanacak tanrısal erdemler bu onurlu kararını.
THESEUS
İnsan olduğumuza göre böyle davranmalıyız;
Yoksa, ezilirsek şehvetin egemenliği altında
Yitiririz insanlığımızı.

Hanımlar, size mutluluklar; rahat ettirmeliyiz şimdi sizi.

(Borular, herkes çıkar.)

2. Sahne

(Thebai. Sarayda.)

(Palamon ile Arcite girerler.)

ARCITE
Akrabalıktan çok bana sevgimle yakın olan,
Sevgili Palamon, en sevdiğim kuzenim,
Henüz bilenmemişsin insanlara özgü kötülüklere.
Lekelenmeden saf ve temiz gençliğimiz,
Gel bırakalım şu baştan çıkarıcı Thebai kentini.
Thebai gibi yozlaşmış bir kentte erdemli kalmak
Başka bir yerde sefahat içinde yaşamak kadar utanç verici.
Akıntıya kürek çekmek batmaktan beter,
En azından boşa çıkarıyor hep çabalarımızı.
Herkes gibi akıntıya bırakırsak kendimizi,
Sonunda döne döne içine alacak anafor bekliyor bizi.
O girdaptan kurtulabiliriz belki,
Kurtulsak da güçsüzlük içinde sürdüreceğiz yaşamımızı.
PALAMON
Söylediklerinin doğruluğu saptandı örneklerle.
Zorluklarla boğuşan ne zavallılar gördük
Okula ilk gittiğimizden bu yana,
Thebai sokaklarında bir sürü insan,
Sakat, savaş malûlü, yırtık pırtık giysiler içinde,
Bin tanık yetmez insan demeye.
Buna karşılık onlara ne sözler verilmişti,
Onur dendi, altın külçeler vaat edildi;
Ama ne onur, ne altın hiçbir şey alamadılar havadan başka.
Uğruna savaştıkları barışla ıslıklayıp alay ediyorlar şimdi.
Kim bu kadar hor görebilir Mars'ın sunağını?
Onları gördüğümde içim kan ağlıyor,
İşte o zaman keşke diyorum,
Keşke Iuno şu eski kıskançlık nöbetine kapılsa da,

Askerlerin çalışmasını sağlasa,
Barışın iyileştirici gücüyle bu düşkünlüğü arıtsa,
Ve yeniden yüce gönüllü yüreğiyle,
Savaştan da beter olan bu vahim durumun
Sert ve şiddet dolu yüzünü gösterse.
ARCITE
Yanlış düşünmüyor musun?
Thebai'nin labirentlerinde düşkün insanlara değil,
Askerlere rastlamıyor muyuz sadece?
Sanki birçok düşküne rastlamışız gibi konuşuyorsun;
İhmal edilen askerlerden başka acınacak bir şey
yok mu sence?
PALAMON
Evet, nerede görsem acıyorum düşkünlere,
Namuslarıyla çalışıp ekmek parası için ter dökenlere,
Bir köşeye atılmışlar, çok az ücret alıyorlar.
ARCITE
Ben bundan söz etmiyorum;
Erdem saygı görmeyen bir şey Thebai'de,
Thebai'nin tehlikeli bir kent olduğunu söylüyorum;
Eğer burada kalıp koruyacaksak onurumuzu,
Dikkatli olmalıyız,
Her kötülüğün bir iyilik maskesi vardır;
Bize her iyi görünen içinde bir kötülük taşır.
Onlara benzemezsek eğer,
Thebai'nin yabancısı gibi davranırlar bize;
Eğer aşağılık olursak onlar gibi,
İnsan değil, canavar yaparlar bizi.
PALAMON
Maymun gibi hareket edenlerin
Bizi kendilerine benzeteceklerinden,
Davranışlarımızı değiştireceklerinden
Korkmadığımız sürece bu bizim elimizde.
Hiç ihtiyacım yok başkasının yürüyüşünü taklit etmeye
Ya da konuşmamı onunkine benzetmeye;
Konuşmam da hareketlerim de gayet iyi anlaşılır
Dobra konuştuğum için kurtulurum lanetlenmekten.

Doğuştan soylu biriyim ben,
Görevim terzisinin öğüdünü dinleyeni izlemektir,
Ta ki parasını almak için terzi onu izleyene kadar.
Bilmek isterim:
Neden tercih edilmez benim berberim,
Onun gibi benim sakalım da.
Çünkü bir züppe gibi,
Modaya uygun kesilmemiştir de ondan.
Kılıcımı belimden çıkarıp elimde taşımamı
Buyuran bir yasa mı var?
Ya da yolda su birikintisi olmadığı halde,
Parmak ucunda zıplaya zıplaya yürümeyi emreden?
Ya en önde giden at ben olurum
Ya da bir hiç olurum öndekini izleyen.
Göğsümden yüreğime kadar uzanan
Bu zavallı yaralarım şifalı ot gerektirmiyor.
ARCITE
Amcamız Kreon...
PALAMON
O mu? Sınır tanımayan bir zorba;
Başarıları korkulmaz yapıyor gökteki tanrıları;
Yapamayacağı hiçbir şey yok kötülük konusunda;
Sarsıyor insanın tanrılara olan inancını;
Başarıları insanların düşünmelerini sağlıyor
Sanki kaypak ve değişmez tek tanrı oymuş gibi,
Sadece kendine mal ediyor başkalarının becerilerini;
Savaşta ona hizmet etmelerini emretmekle kalmıyor,
Ganimeti kendine saklayıp sahipleniyor şan ve şerefi.
Bir şey yapmıyor ondan korkanlara;
Bir nebze bile iyi olma cesareti yok onda.
Keşke ona olan kan bağı sülükler tarafından emilip boşaltılsa!
Çatlayıncaya dek içseler kanımı da
Kurtulsam bu yozlaşmadan.
ARCITE
Benim yüce ruhlu kuzenim,
Bırakalım onu ve sarayını bir yana,

Onunla paylaşacak hiçbir şeyimiz yok;
Anamızdan emdiğimiz süt saftır,
Yeşil çayırların tadını taşır,
Ona soğuk davranmalıyız ya da itaat etmemeliyiz;
Onun gibi davranmıyorsak akrabası da olamayız.
PALAMON
Çok doğru söylediklerin.
Bence onun utanç verici davranışları,
Sağır etmiş ilahi adaletin kulaklarını.
Dulların çığlıkları
Geri dönüp boğazlarına, boğuyor onları
Ve dikkatini çekemiyorlar tanrıların.

(Valerius girer.)

Valerius!
VALERIUS
Kral sizi istiyor; ama acele etmeyin,
Ortalığı kasıp kavuran öfkesi geçinceye kadar.
Phoibos kırdığında kırbacının sapını,
Bastırdı büyük öfkesini fısıltıyla,
Atlarından çıkardı bunun acısını.
PALAMON
En küçük şeyler bile rahatsız ediyor onu.
Ne oldu?
VALERIUS
Theseus dehşetli tehditler savuruyor,
Thebai'yi yakıp yıkacağını söyleyerek
Meydan okuyor Kreon'a;
Öfkesiyle verdiği sözü tutacağını belirtiyor.
ARCITE
Gelsin bakalım,
Bizim tek korkumuz onun temsil ettiği tanrılar,
Yoksa ondan korkmayız bir nebze bile.
Kim değerini indirir böylesine...
Bu iş ikimizi de ilgilendirir... mantıklı düşünürsek,
Berbat bir neden için savaştığı inancıyla
Engellenecek Kreon'un eylemleri.
PALAMON

Tartışmayalım bu konuyu;
Kreon için değil, Thebai için dövüşmeliyiz.
Kayıtsız kalmak onursuzluk olur,
Karşı durursak isyan sayılır,
Onunla birlikte savaşıp
Kaderin merhametine bırakırız kendimizi
Ne kadar yaşayacağımızı kim bilebilir ki.
ARCITE
Tamam öyleyse.
Savaşın başladığı söylendi.
Ya Thebai Theseus'un koşullarını reddederse?
VALERIUS
Ortalık hareketlendi;
Devlet için önemli olan haber bir anda
Theseus'un habercisiyle geldi.
PALAMON
Krala gidelim, hadi,
Düşman geldiğinde şerefimizi azıcık korumak için
Kanımız akarsa sağlık için deriz
Kanımız dökülmezse kazandığımızı söyleyebiliriz
Ama ne yazık ki, bu işte ellerimiz hareketli,
Yüreğimiz bomboşsa
Nasıl bir yıkım getirir indirilen darbe?
ARCITE
Hiç yanılmayan hakem, sonucu söyle bize,
Olanları şimdiden gördüğümüze göre,
İzleyelim bizi çağıran talihimizi.

(Çıkarlar.)

3. Sahne

(Atina kapılarının önünde.)

(Peirithous, Hippolita ve Emilia girerler.)

PEIRITHOUS
Zahmet etmeyin artık.
HIPPOLITA

İyi yolculuklar efendim.
İletin sevgilerimi efendimize,
Hiç kuşkum yok başarılı olacağına;
Ona üstün bir güç ve bolluk dilerim yine de,
Böyle bir talihe engel olabilseydik keşke.
Yolunuz açık olsun!
Bolluk asla zarar vermez iyi kullananlara.
PEIRITHOUS
İhtiyacı yok onun o engin denizinin
Benim minik damlalarıma;
Ama bana düşeni yerine getirmeliyim.
(Emilia'ya.)
Benim değerli kızım,
Cennetin bize bahşettiği o güzel duyguları,
En hünerli ellerden çıkmış o yaratışları
Koru gönül tahtında.
EMILIA
Teşekkürler efendim. Unutmayın
Kral kardeşime selamımı söylemeyi;
Onun şanslı olması için yakaracağım kutsal Bellona'ya;
Dünyevi dileklerimiz karşılıksız kabul edilmediğine göre,
Ne isterse vereceğim tanrıçaya.
Gönlümüz onun ordusuyla, çadırıyla.
HIPPOLITA
Onun gönlüyle.
Askerdik bizler de
Ağlayamayız dostlarımız miğferlerini giydiklerinde,
Veya denize açıldıklarında
Ya da bebekleri mızrağa geçirdiklerinde
Anneler çocuklarını pişirip yediklerinde
Ve sonra da yaptıklarına pişman olduklarında
Biz yine ağlayamayız.
Eğer bu evcil kadınları tekrar görmek isterseniz
Sonsuza dek kalmalısınız burada.
PEIRITHOUS
Huzur içinde kalın!
Bu savaşı bitirmeye yardımcı olmalıyım

O zaman gerek kalmaz barış için dua etmenize.

(Çıkar.)

EMILIA
Onu nasıl da yollara düşürdü arkadaşlık sevgisi!
Ciddi ve becerikli bir insan olmasına karşın,
Dalgın ve dikkatsizdi Theseus gittiğinden beri.
Ne iyi bir olay sevindirdi onu,
Ne de tepki gösterdi kötü bir şeye;
Eliyle bir şey yaparken aklı başka yerdeydi.
Bu birbirine benzemeyen ikizlerin
Zihinleri aynı şekilde işliyor sanki.
Efendimiz gittiğinden beri hiç onu izledin mi?
HIPPOLITA
Hem de nasıl ve bunun için de sevdim onu,
Onlar birçok tehlikeli ve kötü yerde
Çadır kurup birlikte avlandılar;
Tehlikelere göğüs gerdiler bin bir çaresizlik içinde
Küçücük bir kayıkla en azgın dalgalara meydan okudular.
Ölümün kol gezdiği yerde[11] birlikte savaştılar.
Ama kurtulmak varmış kaderlerinde.
Onların birbirine olan sevgi düğümleri,
Sıkıca bağlanmış, dokunmuş, iç içe geçmiştir,
Uzun zamandır süregelen dosdoğru bir sevgidir bu,
Aynı zamanda ince ve hünerlidir.
Yıpranabilir ama hiçbir zaman ölmez.
Sanırım Theseus hakem olamıyor kendine
İkiye bölüp vicdanını, aynı davranıyor
Sevdiklerinin her ikisine de.
EMILIA
Kuşkusuz bir en iyi vardır;
Mantıklı olursak seni tercih edeceğini tartışmak
bile gereksiz.
Bir zamanlar sevdiğim bir oyun arkadaşım vardı,
Ergenliğe eriştiğinde sen savaştaydın;
Yaşam dolu bir kızdı, ama öldü gitti;
Sonsuza dek ayrıldığımızda, solmuştu yanakları...
On bir yaşındaydık her ikimiz de.

HIPPOLITA
Adı Flavina’ydı.
EMILIA
Evet.
Peirithous ile Theseus arasındaki sevgiden söz ediyorsun;
Onlarınkinin bir temeli var, bu daha olgun bir sevgi,
Sıkı bir bağ ve bilinçle oluşmuş, birbirlerine ihtiyaçları var,
Tıpkı aynı kökten beslenen ağaçlar gibi.
Özlemle anıyorum Flavina’yı...
Ama masum bir sevgiydi onunla benim aramdaki,
Önyargısız sevdik birbirimizi;
Dünyaya hayat veren, nasılı, nedeni bilinmeyen
Elementler gibi birbirimizin ruhundan anlıyorduk.
O ne severse, ben de seviyordum,
Sevmediklerini suçluyordum. Gerek kalmıyordu söze.
Ben bir çiçek koparıp göğüslerimin arasına koysam,
O da başka bir çiçek koparıp aynını yapardı.
O çiçekler zümrüdüanka kuşu gibi
Güzel kokular salıp ölürlerdi,
Saçlarıma bir şey takmadığım halde,
O saçlarını süsledi diye çiçeklerle
Aynını yapardım ben de.
Geniş bir fantezisi vardı, süslenmeyi severdi...
Belki rastgeleydi, ama bir çekicilik verirdi ona...
Onun gibi olmak için dikkatle seçerdim giysilerimi.
Yeni bir ezgi mi çalındı kulağına
Ya da birisi gelişigüzel bir şarkı mı uydurdu;
Şevke gelir, tekrarlardı tek başına
Sonra da mırıldanırdı melodiyi uykusunda.
Bu anlattıklarım her çocuğun
Bilediği şeyler gibi gözükebilir herkese,
Ama bu eski bir sevginin eksik ve bozulmuş bir hali;
İki kız arasındaki saf sevgi,
İki ayrı cins arasındaki aşktan daha gerçekmiş gibi
Geliyor bana. Bunu kanıtlıyor anlattıklarım.
HIPPOLITA
Birden soluksuz kaldın; o kadar hızlı konuştun ki

Demek Flavina gibi sen de
Bir erkeği asla sevemem diyorsun.
EMILIA
Sevemeyeceğime eminim.
HIPPOLITA
Yazık benim narin kardeşim,
İnanmıyorum sana artık bu konuda,
Senin inandığını da biliyorum buna,
Eğer inansaydım bu marazi arzuya,
Lanetlerdim onu devam ettiği sürece.
Ama kardeşim, o kadar konuşmana rağmen,
Beni ikna edebilseydin eğer,
Koparıp alırdın soylu Theseus'un kollarından,
Artık onun kaderini paylaşıyor, eğiliyorum önünde.
Ve biliyorum ki ben
Peirithous'tan daha yüksek bir tahta sahibim
onun yüreğinde
EMILIA
Ben senin inancına karşı değilim.
Ama kendiminkinde de ısrarlıyım.

(Çıkarlar.)

4. Sahne

(Thebai önlerinde bir yer.)

(Borular. Dışarıda savaşın bütün şiddetiyle sürdüğü duyulur. Sonra geri çekilme; Theseus savaşı kazanmıştır, haberci ve maiyetiyle girer. Palamon ile Arcite araba üzerinde getirilirler. Üç kraliçe Theseus'u karşılayıp yere kapanırlar.)

BİRİNCİ KRALİÇE
Dilerim hiçbir yıldız karşı olmasın sana.
İKİNCİ KRALİÇE
Yer ve gök dostun olsun sonsuzluğa dek.
ÜÇÜNCÜ KRALİÇE
Dilerim bütün iyilikler seni bulsun,
Amin derim buna.

THESEUS
Göklerin yücelerindeki adil tanrılar,
Ölümlü sürüsü bizleri gözlerler,
Yanılmaya görsün biri, vakit geçirmeden cezalandırırlar.
Gidin ve bulun ölen kocalarınızın kemiklerini,
Onurlandırın ruhlarını törenlerin en güzeliyle;
Zaman geçmiş de olsa aradan
Biz sağlayacağız değerli bedenlerinin gömülmesini.
Her şeyi hale yola koyması için
Sizlerin itibarına uygun bir vekil atayacağım.
Acelem sizi hemen terk etmemi gerektiriyor.
Hoşça kalın, üstünüzde olsun tanrıların iyiliksever gözleri.

(Kraliçeler refakatçilerle çıkarlar.)

Bunlar da kim?
HABERCİ
Üstündekilere bakılırsa yüksek rütbeli kişiler,
Bazı Thebaililerin bize söylediğine göre,
Teyze çocukları, kralın yeğenleri.
THESEUS
Mars'ın miğferi üstüne yemin ederim ki,
Savaşta gördüm onları,
Bir çift aslan gibi dövüşüyorlardı,
Kana bulanmışlardı;
Önlerine çıkanı temizleyip kendilerine yol açıyorlardı.
Dikkatle izledim onları savaş süresince,
Onca kişi arasında göze çarpıyorlardı
Seyretmeye değerdi.
Hangi tutsak bana onların adını söylemişti?
HABERCİ
İzninizle efendimiz, adları Arcite ve Palamon.
THESEUS
Tamam, doğru, bunlar onlar.
Ölmediler, değil mi?
HABERCİ
Fakat hayat emaresi de yok;
Yaralandıklarında hemen müdahale edilseydi,
Belki kurtulabilirlerdi;

Ama nefes alıyorlar, hâlâ kurtulabilirler.
THESEUS
Madem öyle ne duruyorsunuz hâlâ?
Onların posası bile milyonlara değer ötekilerin yanında;
Toplayın bütün cerrahları iyileştirsinler onları,
En iyi merhemleri cimrilik etmeden sürsünler.
Onların yaşaması Thebai’den daha önemli bizim için.
Bu durumdan kurtarıp eski durumlarına getirsinler,
Sağlıklı ve özgür olarak; keşke ölmüş olsalardı.
Ama onların ölmelerini değil,
Dört bin kat daha çok isterim bize tutsaklık etmelerini.
Hemen onları taşıyıp götürün,
Temiz hava iyi gelmez onlara
Ne gerekiyorsa yapın sağlıklarına kavuşmaları için,
Hatta daha da fazlasını;
Bilirim, aşırı duygusal baskıyı
Korkuyla öfkenin karıştığı, aşkın kışkırttığı,
Dostun ısrarları ile insanüstü çabaların kesiştiği...
Özgürlük isteğini, hummayı, çılgınlığı;
Bütün bunlar yiyip bitirir kişinin doğal güçlerini.
Dilerim bu delikanlılar da yenilmezler yaralarına.
Bizim sevgimiz, yüce Apollon’un merhameti
Ve cerrahlarımızın becerisi
Dilerim onları kavuşturur sağlıklarına.
Şimdi doğruca kargaşanın oluştuğu kente, Thebai’ye,
Düzeni sağlayın hemen.
Biz ordumuzun önünde Atina’ya döneceğiz.

(Borular. Çıkarlar.)

5. Sahne

(Thebai önlerinde başka bir yer.)

(Müzik. Kraliçeler kocalarının cesetlerini teskerelerde taşıyan refakatçilerle girerler. Ciddi bir cenaze töreni havası vardır.)

ŞARKI
Ölü külleri ve ödağacı kokuları

Bize getirir iç çekişleri, ruhları;
Günümüzü karartır kederimiz,
Ölmüşten de beterdir bedenimiz.
Oğulotları, tütsüler ve yaslı yüzler,
Gözyaşıyla dolu şişecikler,
Yaygaracı kuşlar tepemizde.
Keskin gözlü keyif düşmanları
Hepsi gelir bu kederli gösteriye,
Bir şey toplamıyoruz kederden başka.
Bir şey toplamıyoruz kederden başka.
ÜÇÜNCÜ KRALİÇE
Bu yol kocanın mezarına çıkıyor.
Dilerim mutluluğu yakalarsın,
Kocana da huzur versin tanrılar.
İKİNCİ KRALİÇE
Bu yol da seninkine gidiyor,
BİRİNCİ KRALİÇE
Seninki bu taraftan.
Hangi yol olursa olsun, hepsi aynı mutlak sona varıyor.
ÜÇÜNCÜ KRALİÇE
Bu dünya nereye gittiği belli olmayan başıboş
sokaklarla dolu,
Herkesin buluştuğu pazar yeri de ölümün ta kendisi.

(Çıkarlar.)

II. Perde

1. Sahne

(Atina’da bir bahçe. Arkada hapishane görünür.)

(Zindancı ile Kızın Talibi girerler.)

ZİNDANCI

Yaşadığım sürece çok az bir miktar biriktirebildim; çeyiz olarak bir şeyler verebilirim, ama bu da pek fazla olmaz. Bu zindana önemli kişiler konur, ne yazık ki bu da çok seyrek olur; genellikle büyük balık gelmeden arka arkaya küçükleri sökün eder. Bu yakınlarda iri, yağlı bir balığın geleceğini haber aldım. Bakarsın bu söylentide gerçek payı vardır. Dilerim söylenenler gerçekleşir. Kutsal Meryem, neyim varsa öyle kalsın. Sana söz veriyorum, öldüğümde kızıma bir şeyler bırakacağım.

KIZIN TALİBİ

Efendim, sizin önerdiğinizden fazlasında gözüm yok. Ben de söz verdiğim gibi kızınıza gözüm gibi bakacağım.

ZİNDANCI

Tamam, şu düğün töreni bitsin, ondan sonra bu işi daha etraflıca konuşuruz. Ancak sen kızımdan tam olarak söz aldın mı? Bunu hallettinse, ben de rıza gösteririm.

(Zindancının kızı telaşla girer.)

KIZIN TALİBİ

Evet efendim. İşte o da geliyor.

ZİNDANCI

Şu aramızdaki konuyu sevgilinle konuştuk; ama artık bundan söz etmeyelim, saraydaki şu hayhuy bitince bunu sonuca bağlarız. Bu arada önemli olan gelecek iki tutuklu; onlara iyi bakmak gerekiyor, çünkü her ikisi de birer prens.

KIZ

Bunlar odaları için. Hapse atılmaları çok yazık; ama atılmasalar da yazık olurdu onlara. Gerçi bu felaketi tersine döndürecek kadar sabırlılar. Hapishanemize onur verecekler. Kendilerinden o kadar eminler ki, nerede olurlarsa olsunlar kendi dünyalarını yaratabilecek güçteler.

ZİNDANCI

Mükemmel insanlar olarak tanınıyorlar.

KIZ

Bence, mükemmel sözcüğü az bile; söylenenden çok daha kişilikliler.

ZİNDANCI

Duyduğuma göre, savaşta olağanüstü dövüşçülermiş.

KIZ

Daha çok soylu kazazedelere benziyorlar. Ya zaferi onlar kazansalardı, ne yaparlardı acaba? Bu soylu halleriyle herhalde tutsakları serbest bırakırlardı; felaketi sevince acıyı şakaya çevirirlerdi.

ZİNDANCI

Yok canım?

KIZ

Benim Atina'ya hükmetmem ne kadar komikse, onların da bu tutsaklığı kabul etmeleri o kadar saçma; iyi yiyor, mutlu görünüyor, birçok konu üzerinde fikir yürütüyor, ama kendi tutsaklıklarından ve talihsizliklerinden hiç söz etmiyorlar. Sanki kurtuluş için kurban olduklarını düşünüyorlarmış gibi, bazen biri belli belirsiz iç geçirdi mi, öteki hemen tatlı tatlı azarlayıp onu teskin ediyor. Beni böyle azarlayan biri olsa ben de iç geçirir ya da en azından iç geçireni teskin ederdim.

KIZIN TALİBİ

Onları hiç görmedim.

ZİNDANCI

Dükün kendi, onlarla birlikte gizlice geldi. Nedenini bilmiyorum.

(Palamon ile Arcite yukarıda[12]görünürler.)

Yukarı bakın, pencereden bakan Arcite.

KIZ

Hayır efendim, o Palamon! Arcite daha kısa boylu, arkada.

ZİNDANCI

Onların görüş alanından çıkın. Bizi görmelerini istemiyorum. Hadi çekilin!

KIZ

Onlara bakmak büyük bir zevk. Bazı erkekler ötekilerden ne kadar üstün!

(Zindancı, Kız ve Kızın Talibi çıkarlar.)

2. Sahne

(Hapishane.)

PALAMON
Nasılsın, soylu kuzenim?
ARCITE
Ya sen?
PALAMON
Gülecek kadar güçlüyüm bu felakete;
Savaşın getirdiği talihin yükünü taşıyorum;
Ama korkarım sevgili kuzen Arcite,
Sonsuza kadar esir kalacağız burada.
ARCITE
Sanırım kader yaşamımızın sonuna kadar
Sabırla burada kalmamızı ayarladı.
PALAMON
Kuzen Arcite, Thebai nerede şimdi?
Nerede şimdi o güzel ülkemiz?
Nerede dostlarımız, nerede akrabalarımız?
Artık o güzel yaşamı bir daha göremeyeceğiz,
O cesur gençlerin onur düellolarını seyredemeyeceğiz;
Ya sanki yelkenlerini açmış büyük gemiler gibi,
O renk renk eşarplı, eldivenli leydiler;
Onların arasından süzüldük batı rüzgârıyla
Uçup düştük buralara.
Ama şimdi yerinden kımıldamayan tembel bulutlar gibiyiz,
Daracık bir yerde kısıtlandı hareketlerimiz.
Artık bir görev isteyen olmayacak bizden
Uzaklaştık insanların övgülerinden,
Zafer çelenklerinden.
Artık bu onurlu ikizler,
Kılıçlarını ellerine alıp asla dövüşemeyecekler,
Gururlu denizlere benzeyen
Azgın yeleli atlarını hissedemeyecekler!
Artık amansız kılıçlarını kullanamayacaklar
Gözü dönmüş savaş tanrısı için...
Bizi koparıp aldılar kendimizden
Ve ihtiyarlar gibi paslanmaya terk ettiler,
Bizden nefret eden tanrıların tapınaklarını süslediler;

Bir zamanlar kılıçlarına şimşek gibi davranan,
Bir hamlede orduları yok eden bu eller
Artık asla iş göremeyecekler.
ARCITE
Hayır Palamon, umudumuz da esir düştü bizimle,
Biz buradayız ve erken çiçek açan ağaç gibi,
Solmak zorunda gençliğin güzellikleri,
İhtiyarlık burada bulacak bizi
Ve –en kötüsü de Palamon– evlenmeden,
Seven bir sevgilinin tatlı okşamalarını hissetmeden,
Binlerce Cupid bizi kollarına almadan, öpülmeden;
Bizler olmayınca bizim kopyalarımız, çocuklarımız da
Tanımayacak bizi.
Kartalın yavrularına öğrettiği gibi, güneşe bakıp
“Babanızın ne olduğunu unutmayın,
Onun başarılarını aklınızdan çıkarmayın,”
Diyemeyeceğiz onlara.
Güzel gözlü kızlar ağlayacak bizim sürgünümüze,
Kör talihi lanetleyecekler şarkılarında,
Ta ki kader bize, doğaya ve gençliğe
Yaptıklarından utanç duyuncaya dek.
Bizim dünyamız bu kadarcık işte;
Hiç kimseyi göremeyeceğiz birbirimizden başka,
Her saat başı acılarımızı vuracak dakikalar.
Üzümler olgunlaşacak, ama biz göremeyeceğiz;
Yaz gelecek tüm güzellikleriyle,
Ama biz mahkûmuz bu ölümcül kışın soğuğuna.
PALAMON
Çok doğru Arcite,
Yaşlı ormanı ulumalarıyla sarsan Thebaili köpeklere
Bağırmamızın bir anlamı yok artık
Öfkemizden Partlı gibi kaçan kızgın domuzlara
Gerek yok artık çelik uçlu mızraklarımızı sallamaya.
Soylu kafaların beslendiği yiğitlik etkinlikleri
Bizimle gömülecek tarihe;
Ünümüz yıkılacak bizim ölümümüzle
Sadece keder ve bilgisizlik kalacak geriye.

ARCITE
Ama kuzen,
Bu felaketin en derinlerinde yatan talih
Bizi ne kadar yaralarsa yaralasın;
Tanrıları memnun edecek,
Bizi rahatlatacak iki mutlak kutsama görüyorum:
Burada direneceğiz yiğitçe bir sabırla
Ve kederimizi birlikte paylaşıp tadını çıkaracağız.
Eğer son zindanımız buysa,
Palamon benimle olduğu sürece,
Bırak dünyaya veda edelim.
PALAMON
Elbette.
Kaderimizin aynı olması büyük bir şans.
İki ruh iki soylu bedende bir arada,
Birlikte acı duysunlar, birlikte büyüsünler
Asla yıkılmayacaklar, yıkılmamalılar; yoksa işimiz biter.
Ölmek isteyenler uyku uyur gibi
Huzur içinde ölürlermiş.
ARCITE
Herkesin nefret ettiği bu yeri,
En iyi şekilde değerlendirebilir miyiz?
PALAMON
Nasıl, aziz kuzen?
ARCITE
Kötülerin bizi yozlaştırmasından korunmak için,
Gel burayı kutsal bir sığınak gibi düşünelim.
Biz genciz ve onurun her türlüsünü arzu ederiz;
Aşağımızdaki insanlarla serbestçe ilişki kurmamız
Saf ruhlarımız için zehirdir, baştan çıkarıcı kadınlar gibi,
Bizi yanıltabilir.
Tanrılara şükretsek, gerçek yapmaz mı hayallerimizi?
Burada birlikte olmamız, birbirimiz için en huzur verici
durum.
Biz birbirimizin eşiyiz, tekrar tekrar doğuracağız sevgimizi;
Biz birbirimizin babası, dostu, arkadaşıyız;
Bir diğer açıdan birbirimizin ailesiyiz biz.

Ben senin mirasçınım, sen de benim,
Burası da bize bırakılan miras;
Hiçbir zorba alamaz burayı elimizden;
Sabırla, sevgiyle uzun bir ömür süreceğiz burada.
Bizi ayıramaz hiçbir sapma;
Burada savaşın hoyrat eli bizi yaralayamaz,
Denizler gömemez bizi derin sularına,
Eğer özgür olsaydık şimdi,
Karımız bizden boşanabilir ya da işten atılabilirdik,
Kavgalarla yer bitirirdik kendimizi;
Ya da kötü insanlar sırf zarar vermek için,
Dost görünebilirlerdi yüzümüze,
Ölürken, senin soylu elin olmadan,
Beni tanımayan bir yabancının
Kapamasını istemezdim gözlerimi.
Şükredelim tanrılara,
Başka bir kadere layık bulup bizi,
Ayırabilirlerdi ikimizi.
PALAMON
Sağ ol kuzen Arcite,
Şu tutsaklığımda çok mutlu ettin beni.
Amaçsız orada burada dolaşmak serseri gibi
Daha büyük felaket olurdu bizlere!
Tıpkı bir hayvan gibi avare.
Benim sarayım burası; daha anlamlı;
İnsanı hiçliğe iten tüm geçici dünyasal zevkler
Nedir görüyorum şimdi;
Ve sana şunu rahatlıkla söyleyebilirim:
Geçmişimizi açgözlülükle yutan bu dünya,
Soluk bir gölgeden başka bir şey değil.
Suçun adalet olduğu,
Şehvet ve cehaletin erdem sayıldığı
Kreon’un sarayında yaşlansaydık ne olacaktı bize?
Kuzen Arcite,
Bizi seven tanrılar bulmamış olsalardı bu yeri,
Biz de saraydakiler gibi ölecektik:
Mezar taşlarına tükürülen, küfredilen

Arkalarından kimsenin ağlamadığı hasta ihtiyarlar gibi.
Daha fazla söze gerek var mı?
ARCITE
Konuşmanı zevkle dinliyordum.
PALAMON
Elbette. Bizim birbirimize olan sevgimizden
Daha üstün bir sevgi var mı acaba Arcite?
ARCITE
Eminim yok.
PALAMON
Dostluğumuzun bozulabileceğini hiç düşünmüyorum.
ARCITE
Olanaksız bu ölene kadar;

(Aşağı sahnede Emilia oda hizmetçisiyle görünür.)

Öldüğümüzde ruhlarımız götürülecek,
En büyük sevgilerin bulunduğu yere.

(Palamon Emilia'yı görür.)

Ne oldu, konuşsana.
EMILIA
Bu bahçe dünyasal güzelliklerle dolu, değil mi?
Adı ne bu çiçeğin?
KADIN
Nergis madam.
EMILIA
Güzel bir çocuk olduğu kesin,
Ama kendi kendini sevmesi aptallıktı;
Ortada kız mı yoktu?
ARCITE

(Palamon'a.)

Lütfen devam et.
PALAMON
Peki.
EMILIA

(Kadına.)

Yoksa kızların hepsi taş yürekli miydi?

KADIN
Ona karşı merhametsizdiler.
EMILIA
Ama sen değilsin.
KADIN
Hayır, ben olamazdım madam.
EMILIA
Bu iyi işte kadın;
Ama bu iyi niyetin için dikkatli olmalısın.
KADIN
Neden madam?
EMILIA
Erkekler çılgın şeylerdir.
ARCITE
Devam etmeyecek misin kuzen?
EMILIA
Sen bu çiçekleri ipek üzerine işleyebilirsin, değil mi?
KADIN
Evet.
EMILIA
Gelinliğimin bu çiçeklerle dolu olmasını isterim.
Bu güzel bir renk; bunları etek üzerine işleyebilir misin?
KADIN
Hem de incelikle madam.
ARCITE
Kuzen, kuzen, iyi misin? Ne oldu Palamon?
PALAMON
Bugüne kadar tutsak değilmişim Arcite.
ARCITE
Ne oldu sana, ne oldu, söylesene?
PALAMON
Bak ve hayran ol; tanrılar, bu bir tanrıça.
ARCITE
Ne?
PALAMON
Saygı duymalısın ona;
O kesinlikle bir tanrıça.

EMILIA
Sanırım gül daha güzel.
KADIN
Niçin efendim?
EMILIA
Çünkü bakireliğin simgesi;
Çünkü batı rüzgârı onunla kırıştırdığında
Koncaya durur, süsler gün ışığını
Alçakgönüllükle
Kızarır saf güzelliğiyle!
Ama kuzey rüzgârı ona yaklaştığında,
Sert ve sabırsızca,
Güzelliğini koncası içine gizler,
Onu dikenlerini gösterip reddeder.
KADIN
Evet güzel madam,
Bazen o kadar fazladır ki alçakgönüllülüğü
O yüzden solar yaprakları;
Bir bakire, eğer onuru varsa,
Örnek almaktan kaçınır gülü.
EMILIA
Sen çapkınsın.
ARCITE
Hayran olunacak kadar güzel.
PALAMON
Var olan kadınların en güzeli.
EMILIA
İçeri girelim, güneş iyice yükseldi.
Al bu çiçekleri;
Bakalım ne kadar yakalayacaksın bu renkleri.
Kendimi çok mutlu hissediyorum,
Her şeye gülebilirim.
KADIN
Ben de uzanıp sere serpe yatabilirim.
EMILIA
Bul o zaman kendine bir tane.
KADIN

Konuştuğumuz gibi madam.
EMILIA
Öyleyse anlaştık.
(Çıkarlar.)
PALAMON
Bu güzele ne dersin?
ARCITE
Az bulunur bir kadın.
PALAMON
Gerçekten öyle mi düşünüyorsun?
ARCITE
Evet, emsalsiz bir güzel.
PALAMON
İnsan kendini kaybedip onu sevemez mi?
ARCITE
Sen ne dersin bilmem ama,
Benim gözlerim kamaştı
Ayaklarım prangaya vurulmuş gibi.
PALAMON
Ona vuruldun öyleyse.
ARCITE
Vurulmamam için bir neden var mı?
PALAMON
Arzuluyor musun onu?
ARCITE
Özgürlüğümden bile çok.
PALAMON
Ama önce ben gördüm onu.
ARCITE
Bu bir şey ifade etmez.
PALAMON
Ama etmeli.
ARCITE
Onu ben de gördüm.
PALAMON
Evet, ama ona vurulmamalısın.
ARCITE

Senin gibi onu yüceltmiyorum hayranlıkla
Tanrısal bir şeymiş, bir tanrıça gibi.
Onu bir kadın olarak istiyorum zevk almak için,
İkimiz de sevebiliriz bu şekilde.
PALAMON
Hayır bu şekilde sevmemelisin onu asla!
ARCITE
Sevmemeli miyim? Kim engel olabilir buna?
PALAMON
Ben önce gördüğüm için onun sahibi benim;
O güzelliği ilk bu gözler gördü
Gün yüzüne daha ilk çıkışında.
Eğer sen onu seversen, zevk almak istersen ondan
Benim dileklerimi tümden yok edersin,
Arcite o zaman sen bir hainsin,
Aşağılık bir herif, onursuz bir serserisin.
Dostlukmuş, akrabalıkmış boş laf bunların hepsi,
Eğer sevmekte ısrar edersen,
Ben de reddederim seni.
ARCITE
Evet, seviyorum onu,
Eğer hayatım, akrabalığım, adım buna bağlıysa
Sonucuna katlanırım.
Onu bütün ruhumla seviyorum.
Eğer bunun için seni kaybedeceksem
Güle güle Palamon!
Tekrarlıyorum: Seviyorum onu
Ve sevmeye devam edeceğim.
Onun sevecek konumda ve değerdeyim.
Onun güzelliğine uygun bir unvanım var,
Bir Palamon ve dünyadaki bütün insanlar kadar.
PALAMON
Bir de sana dostum mu demiştim?
ARCITE
Evet, öyleyim de; neden bu kadar etkilendin?
Gel soğukkanlılıkla konuşalım şunu.
Ben senin akraban, ruhunun bir parçası değil miyim?

Benim Palamon, senin Arcite olduğunu söyleyen sendin.
PALAMON
Evet.
ARCITE
Dostumun neşesini, kederini, öfkesini,
Korkusunu, acısını paylaşacak
Duygulara layık değil miyim ben?
PALAMON
Evet, belki.
ARCITE
Öyleyse nasıl böylesine bencil ve böylesine garip
Soylu bir akrabaya yakışmayacak şekilde
Davranıyorsun? Dosdoğru söyle,
Değersiz mi görüyorsun beni onun gözünde?
PALAMON
Hayır. Ama haksız görüyorum
Onun peşinden koşmanı.
ARCITE
Demek bir başkası önce gördü diye düşmanı,
Ben onurumu ayaklar altına alıp durup bakmalıyım ha,
Asla çekmemeliyim kılıcımı?
PALAMON
Evet, tek başına dövüşmek istiyorsa eğer.
ARCITE
Ya düşman benimle dövüşmek istiyorsa?
PALAMON
O zaman o söylesin kiminle dövüşmek istediğini
Bunda serbestsin; ama ortada fol yok yumurta yokken,
Koşarsan onun peşinden,
Ülkesinden nefret eden lanetlenmiş biri,
Damgalanmış bir haydut olasın.
ARCITE
Sen aklını kaçırmışsın.
PALAMON
Kaçırmış olmalıyım, senin değerini bildiğim için Arcite.
Benim için çok önemli
Ve bu çılgınlığım sana zarar verebilir,

Dürüstlüğüm seni öldürebilir.
ARCITE
Çok ayıp bu söylediklerin, çocukça davranıyorsun.
Onu seviyorum, onu sevmeliyim,
Kendimde buluyorum bu cüreti
Ve bu da hiç yanlış değil.
PALAMON
Demek öyle, öyle ha!
Senin vefasız kişiliğin karşısında, ben, senin dostun,
Bir an için özgürlüğümüze kavuşsak
Kılıçlarımıza davranacağız;
Ben dersini vereceğim sana
Başkasının sevgisini aşırmak nasılmış göreceksin!
Sen bir yankesiciden de betersin.
Başını çıkarırsan bu pencereden bir kez daha
Ben ben olduğum sürece,
Çivileyeceğim seni o pencereye.
ARCITE
Buna cesaret edemezsin budala,
Yapamazsın, sen benden zayıfsın.
Bundan böyle başımı çıkarmayacağım,
Bedenimi çıkarıp bahçeye atlayacağım
Ve onu görür görmez,
Seni kızdırmak için kucaklayacağım.

(Zindancı girer.)

PALAMON
Kes şimdi; Zindancı geliyor.
Şu zincirlerimle beynini dağıtacağım.
ARCITE
Elinden geleni ardına koyma.
ZİNDANCI
İzninizle efendilerim.
PALAMON
Bir şey mi var Zindancı?
ZİNDANCI
Lord Arcite, dük sizi istiyor hemen.
Bilmiyorum nedenini.

ARCITE
Ben hazırım Zindancı.
ZİNDANCI
Prens Palamon bir süre için
Mahrum bırakacağım sizi sevgili kuzeninizden.

(Arcite ve Zindancı çıkarlar.)

PALAMON
Yaşamayı ne kadar sevsem de, beni de götürün ölüme.
Acaba niye istediler onu?
Onunla evlendirecekler belki de;
Bir kere yakışıklı
Sonra dük gördü onun soylu kişiliğini
Ve atletik bedenini.
Ama o bir yalancı!
Bir insan nasıl ihanet eder arkadaşına?
Eğer Arcite, o soylu ve güzel kadınla evlenirse,
Artık dürüst insanlar sevmesinler bir daha.
Onu bir daha görmeliyim o kutsal bahçede;
İçine işliyor insanın o pırıltılı gözleri
Kutsuyor tüm meyveleri ve çiçekleri!
Bütün hayatımı verirdim
Onun dokunduğu ağaçlara, kayısılara dokunabilseydim;
Eğer dışarıda olsaydım,
Nasıl büyük bir coşkuyla kucaklardım onun penceresini!
Ona tanrılara layık meyveler toplardım;
Gençlik ve haz duygusu ikiye katlanırdı onda
Alsaydı topladığım meyvelerin tadını.
Eğer tanrısal değilse,
Onu yüceltirdim tanrılar katına
Korku salardım bütün tanrılara;
Ve eminim kabul ederdi aşkımı.

(Zindancı girer.)

Yine ne var? Arcite nerede?
ZİNDANCI
Sürüldü buradan.
Prens Peirithous özgürlüğünü bağışladı ona;

Ama hayatı üzerine yemin etti
Bir daha bu krallığa ayak basmayacağına.
PALAMON
Kutsanmış şanslı bir kişi o! Thebai'yi yeniden yaşayacak;
Kuşanacak kılıcını yeniden,
Gözüpek delikanlıların meydan okumasıyla
Bir ateş topu gibi çullanacak üstlerine.
Arcite'nin şansı yaver giti,
Eğer ona layık bir sevgili olmaya cüret ederse,
Onun için savaşmak zorunda kalacak
Eğer bunları yapmayıp onu kaybederse,
İsteksiz bir korkak olacak.
Eğer o soylu Arcite ise,
Yiğitliğini gösterecektir binlerce şekilde!
Ben özgür olsaydım eğer,
Öyle erdemli şeyler yapardım ki,
O leydi, o utangaç bakire,
Benim içimde erimek için
Kabul ederdi erkekliğimi!
ZİNDANCI
Efendim, sizin için de emir aldım.
PALAMON
Benden kurtulmak için mi?
ZİNDANCI
Hayır, buradan başka bir yere taşınacaksınız efendim;
Buranın pencereleri çok geniş.
PALAMON
Şeytan götürsün onları, sanki nispet yapıyorlar bana!
Öldürün beni daha iyi.
ZİNDANCI
Sonra da asalım, öyle mi?
PALAMON
Yemin ederim,
Kılıcım olsaydı eğer gebertirdim seni.
ZİNDANCI
Neden lordum?
PALAMON

Durmadan uğursuz ve sevimsiz haber getirdiğin için,
Sen yaşamaya layık değilsin.
Buradan bir yere gitmiyorum.
ZİNDANCI
Bence gitmelisiniz efendim.
PALAMON
Bahçeyi görüyor mu bari?
ZİNDANCI
Hayır.
PALAMON
Kararımı verdim, gitmiyorum.
ZİNDANCI
Öyleyse zorla götüreceğim; tehlikeli olduğunuza göre,
Size daha fazla zincir takmalarını isteyeceğim.
PALAMON
Ne istersen onu yap, ardına koyma;
Ben de zincirleri şakırdatıp
Seni uyutmam yeni bir Morris dansıyla...[13]
Gitmem mutlaka gerekli mi?
ZİNDANCI
Başka çaresi yok.
PALAMON
Elveda pencerem;
Kaba saba rüzgârlar incitmesin seni.
Sevgili leydim, acı nedir bilmiyorsan,
Acım düşlerine girsin... Hadi şimdi göm beni.

(Çıkarlar.)

3. Sahne

(Atina yakınlarında bir yer.)

(Arcite girer.)

ARCITE
Bu ülkeden sürüldüm demek? Bu iyi oldu,
Bunun için teşekkür etmeliyim onlara;
Ama ölüp bittiğim o güzeli seyretmekten de sürgün edildim.

Belki bu bilerek verilen bir ceza,
Tasavvur edemeyeceğim bir ölüm;
Bu öyle bir intikam ki, yaşlandığımda bile,
Bütün günahlarım söküp alamaz bunu benden.
Palamon işte sana fırsat, orada kalacaksın;
Her sabah gözleriyle parlak bir gün doğacak pencerene
Ve hayat girecek hücrene,
Besleneceksin doğanın bile aşamadığı, aşamayacağı
O soylu güzellikle.
Ey tanrılar, Palamon ne kadar mutludur şimdi!
Bire yirmi bahse girerim ki,
Yakalayacak onunla konuşma fırsatını,
Güzel olduğu kadar nazikse eğer,
Biliyorum, Palamon'u sevecektir o da;
Çünkü fırtınaları dize getirecek,
Kayaları bile yumuşatacak
Tatlı bir dili vardır kuzenimin.
N'olursa olsun, ölümden kötüsü yok;
Burayı terk etmeyeceğim; kendi ülkem harabeye döndü,
Huzur bulamam orada.
Gidersem o alacak o güzel kadını.
Kıyafet değiştirirsem kimse tanıyamaz beni
Buradan gidersem yitiririm şansımı.
Beni her ikisi de mutlu eder;
Onu göreceğim, yakınında olacağım,
Olmazsa eğer, ölürüm daha iyi.

(Dört köylü, bir de elinde çelenk olan biri girerler.)

BİRİNCİ KÖYLÜ
Arkadaşlar ben de orada olacağım, bu kesin!
İKİNCİ KÖYLÜ
Ben de, ben de...
ÜÇÜNCÜ KÖYLÜ
Ben de.
DÖRDÜNCÜ KÖYLÜ
O zaman ben de size katılırım çocuklar;
Alt tarafı azar işitirim, o kadar.
Varsın sabanım da biraz dinlensin,

Yarın atları bir kamçıladım mı
Yaparlar bugünün işini de.
BİRİNCİ KÖYLÜ
Hindi kadar kıskançtır benim karı.
Ne yapalım kıskanırsa kıskansın,
Ne kadar dırlanırsa dırlansın,
Ben bildiğimi okurum.
İKİNCİ KÖYLÜ
Yarın gece ona bordalayıp yüklemeni yaptın mı
Her bir şeyi unutur.
ÜÇÜNCÜ KÖYLÜ
Tabii ya, sopanla avucuna bir kondurdun mu
Dersini beller, uslu mu uslu bir kadın olur.
Söz veriyor musun şenlikte buluşacağımıza?
DÖRDÜNCÜ KÖYLÜ
Durun iyice düşünelim: bir aksilik olmasın da!
ÜÇÜNCÜ KÖYLÜ
Arcas da gelecek.
İKİNCİ KÖYLÜ
Sennois ve Rycas da...
Sonra zıpkın gibi üç genç de dans edecek
Büyük ağacın altında;
Bir düşünün, oraya kadınlar da gelecek!
Peki ya o çıtkırıldım öğretmen, ona güvenilir mi?
O gelmedi mi yandık gitti.
ÜÇÜNCÜ KÖYLÜ
Buraya gelebilmek için kitabını bile yer;
Sepicinin kızıyla olan ilişkisi
O kadar ayyuka çıktı ki,
Kızın bırakamaz peşini.
Kız ise dükü görebilmek için dans edecek şenlikte.
DÖRDÜNCÜ KÖYLÜ
Biraz pasımızı giderelim mi?
İKİNCİ KÖYLÜ
Bütün Atinalı delikanlılar
Ardımızdan nal toplayacaklar.

(Dans eder.)

Köyüm için kâh buradayım kâh orada
Hem oradayım hem burada,
Yaşasın dokumacılar!
BİRİNCİ KÖYLÜ
Burada değil, ormanda çalışalım.
DÖRDÜNCÜ KÖYLÜ
Burada da olur bence.
İKİNCİ KÖYLÜ
Kesinlikle; ne diyor köyün bilgeleri:
Sorunlarımız için dükün dikkatini çekmek en önemlisi
İnsan işini en iyi şekilde yaparsa
Ormanmış, açıklıkmış fark etmez.
ÜÇÜNCÜ KÖYLÜ
Hadi çalışalım baştan sona,
Herkes sahip olsun takım taklavatına;
Sevgili arkadaşlar, öyle bir prova yapalım ki,
Bizi gören soylu bayanlar iç geçirsinler,
Gerisini de Tanrı bizim için halleder.
DÖRDÜNCÜ KÖYLÜ
Sakin olun; yarışmalar sona erince
Biz gireceğiz devreye.
Hadi çocuklar, sıkı durun!
ARCITE
(Saklandığı yerden çıkar.)
Bir dakika dostlar,
Söyler misiniz, nereye gidiyorsunuz?
DÖRDÜNCÜ KÖYLÜ
Nereye mi, sorduğu şeye bak!
ARCITE
Evet, ne olmuş, soruyorum,
Çünkü cevabını bilmiyorum.
ÜÇÜNCÜ KÖYLÜ
Tabii ki yarışmalara arkadaş.
İKİNCİ KÖYLÜ
Sen nerelisin ki bunu bilmiyorsun?
ARCITE
Pek uzaktan değil,

Bugün de var mı yarışma?
BİRİNCİ KÖYLÜ
Var ya. Hem de hiç görmemişsindir böylesini.
Dük de bizzat orada olacak.
ARCITE
Nasıl yarışmalar bunlar?
İKİNCİ KÖYLÜ
Güreşler, koşular, yarışlar.

(Alçak sesle yanındakine.)

Amma da garip biri.
ÜÇÜNCÜ KÖYLÜ
Sen oraya gitmiyor musun?
ARCITE
Henüz değil, bayım.
DÖRDÜNCÜ KÖYLÜ
Ee, ne yapalım, bekle öyleyse...
Hadi çocuklar biz gidelim.
BİRİNCİ KÖYLÜ
Hemen anladım bu adamın kalça hareketlerinden,
Gövdesini kullanışına bakılırsa
İyi bir dövüşçü olmalı.
İKİNCİ KÖYLÜ
Eğer onda dövüşecek cesaret varsa,
Bacağımdan assınlar beni.
Boş ver, lapacının teki!
O mu dövüşecek! Yumurta pişirebilirse razıyım.
Hadi artık yola koyulalım.

(Köylüler ve çelenk taşıyan çıkarlar.)

ARCITE
Şansım açıldı,
Aklıma bile getiremezdim böyle bir fırsatı.
Güreş ettim defalarca,
Bilenler çok beğenirlerdi beni
Ve rüzgâr gibi koşardım mısır tarlalarında
Kulaklarda bir ıslık sesi kalırdı yalnızca.
Evet yarışacağım eski püskü bir kıyafetle;

Kim bilir başıma çelenk konup konmayacağını,
Onu görecek bir yerde bulunacağım ya, bu yeter.
Sonunda talihim açıldı.

4. Sahne

(Atina'da, hapishanede bir oda.)

(Zindancının kızı yalnız başına girer.)

KIZ
Neden seviyorum bu beyi? O beni sevmeyecek nasıl olsa;
Bir kere soylu değilim, babam basit bir zindancı;
o bir prens oysa.
Hiçbir umut yok evlenmek için; onun orospusu olmaksa
budalaca.
Off, kov aklından bu düşünceleri!
Biz kızlar on beşine geldiğimizde, ne kışkırtır bizi
imkânsıza doğru?
Onu ilk gördüğümde düşündüm ne kadar yakışıklı diye;
İsterse bütün kadınları peşinden koşturabilir
ve baştan çıkarabilir;
Her genç kızın düşlerine girerek bekâretini teslim alabilir;
Hiç görmemiştim bu kadar yakışıklısını.
Her genç kızın genç bir erkeğe acıyacağı gibi acıdım
bu prense.
Sonra sevdim onu, sevmek de söz mü; tutuldum delicesine;
Kendi kadar yakışıklı bir kuzeni de var;
Ama gönlümdeki aslan Palamon; ah tanrılar,
Sanki pençesini atmış parçalıyor içimi!
Akşamları şarkı söyledi mi cennette buluyorum kendimi!
Ama şarkıları çok kederli.
Doğruyu söylemek gerekirse tam bir beyefendi;
Sabahları su getirmek için hücresine girdiğimde,
Önce eğiliyor önümde, sonra selam verip şöyle diyor:
"Güzel genç kadın günaydın! Dilerim iyilik dolu yüreğin
Gönlüne uygun, iyi bir koca versin sana."
Bir keresinde öptü beni; günlerce duydum tadını
dudaklarımda...

Keşke her gün aynını yapsa!
Çok kederleniyor; onun bu üzüntüsü beni çok daha üzüyor.
Âşık olduğumu ona nasıl anlatsam acaba?
Onun olurdum büyük bir tutkuyla.
Ya her şeye boş verip bıraksam kendimi onun kollarına?
Yasalar ne derdi buna? Yasaların canı cehenneme!
Bunu bu gece yapacağım, olmadı yarın gece,
Biliyorum, o da beni sevecek.

(Çıkar.)

5. Sahne

(Atina'da bir meydan.)

(Borular çalar, önce sesler duyulur. Theseus, Hippolita, Peirithous, Emilia, köylü giysileri içinde, başında bir çelenk Arcite, arkadan köylüler girerler.)

THESEUS

(Arcite'ye.)

Çok iyi yarıştın bravo;
Herakles'ten bu yana senin kadar kaslısını görmemiştim;
Kim olursan ol, son zamanların en iyi koşanı,
en iyi güreşenisin.
ARCITE
Sizi memnun etmekten gurur duyarım.
THESEUS
Nerelisin?
ARCITE
Buralı, ama uzak bir yerden prens.
THESEUS
Bir soylu musun yoksa?
ARCITE
Babam öyle derdi, bana görgüyü o öğretti.
THESEUS
Onun mirasçısı mısın?
ARCITE
Kardeşlerimin en genciyim efendim.

THESEUS
Baban şanslı bir adam olmalı.
Soylu olduğunu nasıl kanıtlarsın?
ARCITE
Soylulara özgü bazı becerilerle;
Şahinle avlanmayı severim,
Tanırım av peşinde koşan köpek seslerini,
Binicilikteki ustalığımı övmeye utanırım;
Ama bilenler en büyük hünerim olduğunu söylerler;
Sonuncusu ve en önemlisi asker olarak yetiştirilmişim.
THESEUS
Mükemmelsin demek.
PEIRITHOUS
Bence yakışıklı, kibar bir adam.
EMILIA
Evet, öyle.
PEIRITHOUS
Siz ne dersiniz leydim?
HIPPOLITA
Hayran oldum, böylesine genç ve soylusunu görmemiştim;
Elbette sınıfı hakkında doğruyu söylüyorsa...
EMILIA
Emin olabilirsin. Annesi çok güzel bir kadın olmalı;
Bana göre bu delikanlının yüzünden belli.
HIPPOLITA
Vücudu ve atılganlığı da babasına çekmiş olmalı.
PEIRITHOUS
Kendini gizleyen güneş gibi,
Belli oluyor erkekliği bu köylü giysileri altında bile.
HIPPOLITA
Soylu biri olduğu kesin.
THESEUS
Buraya hangi rüzgâr attı sizi?
ARCITE
Soylu Theseus, hem kendimi tanıtmak,
Hem de becerilerimi göstermek ve sizin gibi
Dünyaca ünlü ve değerli birine hizmet etmek için geldim;

Çünkü bütün dünyadaki en göz alıcı onur
Sizin sarayınızda yaşamaktadır.
PEIRITHOUS
Sözleri değer taşıyor, çok anlamlı.
THESEUS
Sizin bu yorucu yolculuğunuza çok şey borçluyuz,
Dileğiniz varsa eğer, yerine getirilebilir;
Peirithous, saraya yerleştirin bu yakışıklı beyi.
PEIRITHOUS
Teşekkürler Theseus.

(Arcite'ye.)

Kim olursanız olun, artık benimlesiniz;
En soylu hizmeti vereceğim size;
Sizi tanıştırayım bu leydiyle, bu parlak bakireyle;
Lütfen gereken saygıyı gösterin leydimize.
Doğum günü kutlamalarına onur verdiniz erdemlerinizle
Burada olduğunuza göre, şimdilik ona aitsiniz;
Elini öpebilirsiniz.
ARCITE
Efendim, siz gönlü yüce bir insansınız.

(Emilia'ya.)

Güzeller güzeli leydim,
İzin veriniz, yeminli bağlılığımı mühürleyeyim.

(Emilia'nın elini öper.)

Hizmetkârınız, bu değersiz varlık gücendirirse sizi eğer,
Ölmesini emrediniz, ölecektir seve seve.
EMILIA
Bu çok acımasızca olurdu.
Bize layık olup olmadığınızı görürüz yakında,
Siz benimsiniz; sizden daha yukarda olduğumdan
Benim için çalışacaksınız...
PEIRITHOUS
Saraydaki ihtiyaçlarınızı sağlayacağım;
İyi bir binici olduğunuzu söylemiştiniz; bu öğleden sonra
Sizi bir at gezisi için rica edecektim.
Ama bineceğiniz atın zordur yönetilmesi.

ARCITE
Buna daha çok sevindim,
Demek ki eyer üstünde donup kalmayacağım.
THESEUS
(Hippolita'ya.)
Sevgilim hazırlanmalısınız yarınki şenliğe,
Emilia siz de, siz de tüm dostlar,
Herkes davetlidir Mayıs kutlamalarına,
Yarın gün doğumundan önce,
Diana'nın ormanında buluşacağız.
Hey, durun biraz delikanlı,
Emilia, umarım onu yürütmezsiniz saraya kadar.
EMILIA
Bu utanç verici olurdu atlarım olduğuna göre.
(Arcite'ye.)
Seçin istediğiniz atı ve bir ihtiyacınız olursa
Çekinmeden söyleyin bana.
Bağlılıkla hizmet ederseniz eğer,
Size söz veririm, seven bir sahibe bulacaksınız karşınızda.
ARCITE
Eğer hizmet etmezsem bağlılıkla,
Boğulayım babamın en nefret ettiği utanca.
THESEUS
Hadi yürü önden, bunu çoktan hak ettin.
En doğrusu bu, kazandığın onura uygun,
Bütün artıları topladın, yanlış olurdu başka türlüsü...
Kardeşim artık bir hizmetkârın var
Eğer kadın olsaydım, onun efendisi olurdum;
Ama sen ağzı sıkı birisin, konuşmazsın böyle şeyleri.
EMILIA
Umarım efendim, bu konuda daha da sıkı tutarım ağzımı.
(Borular çalar. Çıkarlar.)

6. Sahne

(Hapishanenin önü.)

(Zindancının kızı yalnız başına girer.)

KIZ
Bütün dükler ve şeytanlar kükresin isterse,
Kendimi tehlikeye atıp onu serbest bıraktım,
O artık özgür bir insan.
Götürdüm onu bir mil uzaktaki koruya,
Hepsinden ulu sedir ağaçlarının oraya
Çınar ağaçları gibi kaplamışlar her yeri
Bir dere de var, orada saklanabilir
Ben ona yiyecek ve eğe götürene dek;
Henüz kurtulamadı o demir kelepçelerden.
Ah sevgilim, sen ne yaman bir delikanlısın!
Babam bunu yapmaktansa ölmeyi yeğlerdi kılıç dövüşünde.
Ben onu seviyorum aşktan da, mantıktan da ötede;
Akılmış, güvenlikmiş bana ne;
Ona açtım onulmaz aşkımı, o da biliyor şimdi.
Hiçbir şey umurumda değil, ama umutsuzum, çaresizim.
Yasalar bulup da suçlarsa beni,
Bazı iyi yürekli kadınlar ağıtlar söyler cenazemde
Ve soylu bir amaç uğruna öldüğümü de,
Tıpkı bir kurban gibi.
Onunla yollarımız birleşti şimdi,
Beni burada bırakıp gidecek kadar
Korkak değildir eminim.
Eğer beni burada bırakacak olursa
Hiçbir kadının güveni kalmaz erkeklere.
Ama yaptıklarım için bana teşekkür etmeliydi,
Hayır etmedi, beni öptü, ama o da iyi değildi.
Özgür bir insan olması için de kandıramadım henüz.
Bana ve babama yaptığı haksızlık için
vicdan azabı duymadı.
Ama yine de biraz daha düşünürse ona olan aşkımı,
İçinde bir şeyler kök salacaktır.
Benimle ne isterse onu yapsın, bana nazik davrandı;
Benimle olmak istiyorsa ne âlâ,
Eğer olmazsa, iktidarsızlığını haykırırım yüzüne karşı.
Şimdilik acil ihtiyaçlarını sağladım,

Ve eşyalarımı topladım.
Cesaretle düşüp yollara ona kavuşmalıyım şimdi.
Böylece o benimle olacak, ben de sonsuza dek onun gölgesi.
Bir saat içinde fısıldaşmalar başlar zindanda;
Ben o sırada öpüşüyor olacağım aradıkları adamla.
Elveda baba; hep böyle tutsaklar ve kızlar bul,
Tez zamanda kendi kendinin zindancısı ol.
Şimdi koşayım ona.

(Çıkar.)

III. Perde

1. Sahne

(Atina yakınlarında bir orman.)

(Sahne arkasındaki çeşitli yerlerden boru sesleri gelir. Mayıs şenlikleri için gelenlerin sesleri duyulur. Arcite tek başına girer.)

ARCITE
Dük Hippolita’yı kaybetti ormanda,
Onu aramak için hepimiz dağıldık oraya buraya.
Bereketli Mayıs ayını karşılayan bu önemli ritüeli
Atinalılar yapabileceklerinin en iyisiyle kutlarlar.
Ah kraliçem Emilia,
Mayıstan daha taze, bahar dallarından daha tatlı,
Tüm çiçeklerden daha güzel ve renkli;
Suyun üstünü çiçek yansımalarıyla süsleyen
Su perilerine meydan okur endamıyla...
Ey sen bu ormanların, bu dünyanın tek mücevheri
Kutsarsın ayak bastığın her yeri.
Boş zamanlarında aklına gelirsem eğer rastlantıyla,
Ben, zavallı adam, ulaşabilirim belki
Senin saf ve temiz düşüncelerine!
Böyle bir sevgiliyle kutsal şans üç kez elime geçti;
Ama tamamen umutsuz bir şeyler olması!
Ey kader denen zorba kadın, söyle bana,
Hükümdarım Emilia için nereye kadar umabilirim?
Çok ilgileniyor, yanından hiç ayırmıyor beni
Ve bu sabah bana bir çift at armağan etti;
Taçlarını savunmak için
Savaş alanında ancak kralların binebilecekleri
Zıpkın gibi iki doru kısrak.
Yazık, çok yazık, kuzen Palamon, zavallı tutsak,
Talihimin nasıl açıldığını tahmin edemezsin,
Emilia’yı bahçede göreceksin diye
Kendini daha mutlu hissedebilirsin;

Benim de Thebai'de süründüğümü sanabilirsin
Ama özgürüm artık.
Yakınımda soluğunu duyduğum,
Söylediklerini dinlediğim, gözleriyle yaşadığım,
Her şeyini paylaştığım efendimin
Kim olduğunu bilseydin eğer...
Ne kadar sarsılırdın kim bilir öfke nöbetiyle!

(Bir çalılığın ardından Palamon çıkar, hâlâ zincirlidir. Yumruğunu hiddetle Arcite'ye sallar.)

PALAMON
Kalleş akraba, bir kavrayabilsen öfkemi keşke,
Şu zincirlerim olmasaydı ve kılıçsız kalmasaydım,
Görürdün sen gününü.
Yemin üzerine yemin ederim ki, ben ve aşkımın adaleti,
İtiraf ettirecek sana kalleşliğini.
Ey sen vefasız, dürüst görünen, namus yoksunu,
Soyluluk armasını kuşanmış, kuzenlerin yüz karası!
İddia mı ediyorsun onun senin olduğunu?
Silahsız, şu çıplak ellerim ve zincirlerimle
Geberteceğim seni.
Sen bir aşk hırsızısın, değersiz bir lordsun,
Serseri bile denmeyecek kadar aşağılıksın.
Ah bir kılıcım olsaydı,
Şu zincirlerimden kurtulsaydım bir de.

ARCITE
Sevgili kuzen Palamon...

PALAMON
Kuzen bozuntusu, dalavereci Arcite,
Bari neler yaptığını anlat bana.

ARCITE
Yüreğimde bir nebzesi bile yok söylediklerinin,
Onun için olabildiğince nazik davranacağım yanıtımda:
Seni yanıltan, denetleyemediğin hiddetin,
Beni düşmanın sandığın için kibar olamıyorsun.
Onur ve dürüstlük için yaşıyor, onunla besleniyorum ben,
Ama sen bir kalemde bunları siliyorsun,
Sevgili kuzen, bundan sonra da

Bu erdemlerle sürdüreceğim tüm eylemlerimi,
Lütfen üzüntünü belirtirken soyluluğuna yakışan
bir dil kullan,
Ayrıca eşitin olan bir insanla tartıştığını da unutma,
Bin bir güçlük karşısında aklıyla ve kılıcıyla
Kendi yolunu bulmaya çalışan gerçek bir bey olduğumu
Bir an bile aklından çıkartma.
PALAMON
Cesaret edemezsin buna Arcite!
ARCITE
Ah kuzen, kuzen, seni uyardığımı sanıyordum,
Ne kadar cesaretim olduğunu, meydan okununca
Nasıl kılıç kullandığımı sen de pekâlâ bilirsin.
Hiç duraksamazdım, eğer bir başkası olsaydı karşımda.
Kendine gizlenecek bir yer bulmuş olsan da,
Kaçtığın duyulur yakında.
PALAMON
Bayım birçok kez gördüm erkekliğini kanıtladığını,
Cesur ve iyi bir şövalye olduğunu herkes bilir.
Ama haftanın her günü güneşli değildir,
Bir gün yağmur da yağar;
En yiğit kişiler bile ihanet ettiklerinde yitirirler erdemlerini,
Ve ağaca zorla bağlanınca
Ayılar da savaşmak zorunda kalır,[14]
Bağlı olmasalar kaçıp giderlerdi.
ARCITE
Kuzen, bu sözleri kibrinle alay edecek
Bir ayna karşısında da söyleyip hareket edebilirsin.
PALAMON
Hadi gel, yardımcı ol şu zincirlerden kurtulmama,
Paslı da olsa bir kılıç ver bana
Biraz da yiyecek sadaka olarak.
Sonra da bir kılıç alıp geç karşıma,
Emilia'nın senin olduğunu söyle,
Eğer sen kazanırsan,
Bana karşı yaptığın hatayı bağışlayacağım...
Yemin ederim hayatım üstüne.

Erkekçe ölen yiğit ruhlar beni arayacaklar
Haber getirecekler yeryüzünden
Senin cesur ve soylu olduğundan başka bir şey demeyecekler.
ARCITE
Bu konuda kaygılanma;
Gece karanlığından yararlanıp geri dön kovuğuna
Ben de sana bir sürü yiyecek içecek getireyim,
–Tabii bazı engelleri aşmam gerekecek–
Sana giyecek ve güzel kokular da getiririm
Gidermek için zindanın o pis kokusunu;
Bir güzel uzan ve düşün sonra,
“Arcite ben hazırım” dediğin anda,
Yalnızca kılıç değil zırh da getiririm sana.
PALAMON
Ey tanrılar, bu kadar soylu biri
Böylesine utanç verici davranabilir mi?
Arcite’den başkası davranamaz,
Ve hiçbir soylu onun kadar küstah olamaz.
ARCITE
Sevgili Palamon!
PALAMON
Kabul ediyorum bu önerini...
Ama kabul ettiğim sen değilsin, önerin sadece;
Senin o ikiyüzlülüğünü
Kılıcımla bölüp ayırmaktan başka bir isteğim yok.

(Dışarıdan boru sesleri gelir.)

ARCITE
Sesleri duydun, geri dön gizlendiğin yere,
Aramızdaki düello daha başlamadan bitebilir.
Ver elini, hoşça kal.
İhtiyacın olan her şeyi getireceğim;
Yatışmanı ve güçlü olmanı dilerim.
PALAMON
Lütfen sözünü tut, öfkelen biraz da.
Eminim beni hiç sevmiyorsun;
Bana karşı sert ve kaba ol;

Bu kadar alttan alıp ikiyüzlü olma;
Her kelimen için seni tokatlamak isterdim
Öfkem mantıkla uzlaşacak gibi değil.
ARCITE
Doğru konuştun. Bağışla beni sert konuşursam;
Atımı mahmuzladığım zaman onu azarlamam,
Sevincimin ve öfkemin bir tek yüzü vardır.

(Borular öter.)

Bak, ziyafete çağırıyorlar dağılan grupları;
Benim de bir görevim var burada.
PALAMON
Bayım, tanrıları sevindiremez bu hizmetiniz,
Biliyorum, hileyle kazanıldı göreviniz.
ARCITE
Onu bileğimin hakkıyla kazandım.
İçim rahat bu konuda,
Bu konu kapanmayan bir yaraya dönüştü,
Mutlaka durdurulmalı bu kanama.
Kılıcını bana miras bıraktıktan sonra
Bu anlaşmazlığımız çözülecektir, kaygılanma
Rica ederim, kapansın artık bu konu.
PALAMON
Bir kelime yalnızca...
Sen şimdi gidip benim sevgilimi seyredeceksin;
Bir daha tekrarlıyorum, benimdir o...
ARCITE
Saçma...
PALAMON
Güç kazanmam için beni besleyeceğini söylüyorsun;
Sen gidip asıl güç kaynağı olan güneşe bakacaksın oysa;
İşte bana olan üstünlüğün bir tek burada,
Ama ben bunun çaresini bulana dek çıkar zevkini.
Elveda.

(Çıkarlar.)

2. Sahne

(Ormanda başka bir yer.)

(Zindancının kızı girer.)

KIZ
Benim söylediğim yeri bulamadı herhalde,
Gitmiş aklına estiği gibi. Sabah da olmak üzere.
Zarar yok; ya sürekli gece olsaydı,
Egemen olsaydı karanlıkların efendisi dünyaya!
Dinle, bir kurt galiba!
Korkumu öldürdü içimdeki keder
Hiçbir şeye aldırdığım yok Palamon'dan başka,
Kurtlar beni ısırsa da aldırmam
Mutlaka bu eğeyi götürmeliyim ona;
Seslensem mi acaba?
Seslenemem ki, doğru olur mu bağırırsam?
Yanıt vermezse bana, yalnızca kurdu çağırmış olurum,
Belki de tek yolu bu ona hizmet etmenin.
Bir sürü hırlama, uluma duydum gece boyunca;
Ya vahşi hayvanlar onu öldürdülerse?
Silahsız, kaçamaz, ayakları köstekli,
Zincirlerinin şakırtısı çekebilir kendine o tüylü yaratıkları,
Hemencecik sezerler silahsız bir insanı
Ve bilirler onlara karşı koyacak olanları.
Eminim onu parçalamışlardır,
Bir kısmı da başına üşüşmüş besleniyorlardır.
Öff yeter bu kadar.
Öldüğünü haber vermeliyim herkese.
Peki, ben ne olacağım şimdi?
Her şey biter o öldüyse.
Hayır, hayır, bütün bunlar benim uydurmam;
O kaçtı diye asacaklar zavallı babamı,
Hayatım değerse buna,
Yaptığım şeyi inkâr etmek için yalvarmak kalacak bana;
Hayır kırk kere ölüm cezası da verseler bunu yapamam.
Şaşkınım, bilmiyorum ne yapacağımı!
İki gündür bir lokma koymadım ağzıma;
Su içtim yalnızca.
Bir an bile uyumadım, kurudu göz pınarlarım.

Yazık, sona erdi yaşamım;
Toparlayamıyorum zihnimi,
Kendimi suya atıp boğulmalı mıyım,
Bir hançerle son mu vermeliyim yaşamıma,
Yoksa asmalı mıyım kendimi?
İnandığım bütün dağlara kar yağdı,
Bir anda yok oldu sağlıklı gençliğim!
Nereye gitmeliyim şimdi?
Gidilecek en yakın yol mezardır;
Eğer orası değilse, işkenceden başka bir şey değil.
İşte ay kayboluyor, susmak bilmiyor cırcır böcekleri,
Gün doğumunu haber veriyor baykuşun sesi.
Bütün isteğim yardım etmekti Palamon'a;
Ama başarısızlığa uğradım bir anda,
En iyisi her şey bitsin, son ver yaşamına.

(Çıkar.)

3. Sahne

(1. Sahne'deki yer.)

(Arcite et, şarap ve eğeyle girer.)

ARCITE
Buralarda olmalı... Hey, kuzen Palamon!

(Palamon girer.)

PALAMON
Arcite?
ARCITE
Sana yiyecek, içecek ve eğe getirdim,
Yaklaş, korkma Theseus burada değil.
PALAMON
Namuslu Arcite de...
ARCITE
Bırak şimdi bunları, sonra tartışırız.
Gel, cesaretini topla; böyle ölemezsin hayvan gibi.
Buyurun bayım, için şu şarabı,
Halsiz olduğun her halinden belli;

Seninle sonra konuşacağım.
PALAMON
Arcite, beni zehirlemezsin, umarım.
ARCITE
Neden olmasın, ama önce seninle ilgilenmeliyim.
Şimdi otur dostum.. Girme gereksiz konuşmalara;
Eski itibarımızı bir yana bırakıp,
Budalalar ve korkaklardan söz etmeyelim. Sağlığına!

(İçer.)

PALAMON
Sonuna kadar iç.
ARCITE

(İçer.)

Öyleyse lütfen otur, bir dileğim var senden:
Bizi birbirimize düşürdüğü için
Bu kadından söz etmemeye
Dürüstlüğün ve onurun üzerine söz ver.
Bunun için yeterli zamanımız olacak zaten.
PALAMON
Peki, söz veriyorum bayım,

(İçer.)

ARCITE
Şarap kan yapar, şöyle güzelce dik bardağı,
Nasıl içini ısıttı mı?
PALAMON
Dur, birkaç yudum daha alayım,
O zaman söylerim.
ARCITE
Keyfine bak; dükün mahzeni şarapla dolu.
Bir şeyler de ye.
PALAMON
Tamam.

(Yer.)

ARCITE
Bu kadar iştahlı olmana sevindim.

PALAMON
Ben senden daha çok sevindim; çok lezzetli bunlar.
ARCITE
Burası garip bir yer,
Yasaların girmediği bir orman değil mi, kuzen?
PALAMON
Vicdanı yasalara aldırmayanlar için, evet.
ARCITE
Nasıl, yemek hoşuna gitti mi?
Açlık aklını bile yedirir insana.
PALAMON
Pek o kadar da değil. Hoşuma gitse bile,
Sen yedirdiğin için epeyce ekşi, tatlı kuzenim.
Bu ne eti?
ARCITE
Geyik.
PALAMON
İyi pişirilmiş; biraz daha şarap ver.
Hadi, iyi günlerimizde tanıdığımız kadınlara içelim!
Vekilharcın kızını anımsıyor musun?
ARCITE
İçelim!
PALAMON
Esmer bir erkekten hoşlanıyordu.
ARCITE
Öyle mi? Eeee?
PALAMON
O esmer erkeğin adının Arcite olduğunu duydum...
ARCITE
Kapat bu konuyu.
PALAMON
Kız bir kameriyenin altında rastlamış ona,
Seninle ne yaptı? Çelik çomak mı oynadı?
ARCITE
Bir şeyler yaptı işte bayım.
PALAMON
Ne kadar inildedi, bir ay mı, iki, üç,

Yoksa dokuz ay on gün sonra mı?
ARCITE
Anımsadığıma göre kuzen,
Teşrifatçının kız kardeşi de ağzının payını senden almıştı;
Söylentiye bakılırsa, söz vermişsin ona.
PALAMON
Evet.
ARCITE
Esmer güzeli bir kızdı.
Bir zamanlar delikanlıların avlandıkları bir yer vardı;
Hani ormanda dev bir kayın ağacının altında,
Öyküsü hâlâ asılı durur dallarında...

(Palamon iç geçirir.)

Ne oldu?
PALAMON
Hayatım üzerine yemin ederim ki Emilia'yı düşündüm!
Bu saçma sapan öykünün canı cehenneme.
Tekrar ediyorum: İç geçirdim, çünkü Emilia geldi aklıma
Alçak kuzen anlaşmayı ilk sen mi bozacaksın?
ARCITE
Hata ediyorsun.
PALAMON
Tanrılar tanığım olsun, dürüstlükten bir nebze nasibin yok.
ARCITE
Ben gidiyorum, çünkü yitirdin insanlığını yine.
PALAMON
Bir hainmişim gibi davranma bana.
ARCITE
İhtiyacın olan her şey var; eğeler, gömlekler, güzel kokular,
İki saat sonra geri döneceğim
Ve bu tatsızlığa son verecek şeyleri getireceğim.
PALAMON
Kılıç ve zırh.
ARCITE
Sakın kaygılanma döneceğim. Şu anda çok pissin; hoşça kal.
Şu cicilerini, bileziklerini de çıkar üzerinden.
PALAMON

Bayım...
ARCITE
Artık bir şey duymak istemiyorum.
(Çıkar.)
PALAMON
Sözünü tutarsa, tuttuğu için ölecek.
(Çıkar.)

4. Sahne

(Ormanda başka bir yer.)
(Zindancının kızı girer.)
KIZ
Çok üşüyorum, sim taneleri gibi görünen küçük yıldızlar
Ve daha parlak olanlar, tümü gözden kayboldular.
Güneş gördü akılsızlığımı. Ah Palamon!
Ne yazık ki sen cennettesin. Peki, ben neredeyim?
Uzakta bir tekne batıp çıkıyor suların üstünde!
Ve suyun altında bir kaya sinmiş bekliyor tekneyi;
Eyvah, karaya oturdu teknecik şimdi
Ve büyük bir delik açıldı altında;
Nasıl da bağırıyorlar ama!
Al rüzgârı arkana, açıl oradan, batacaksınız yoksa;
Bir iki yelken daha açın, değiştirin rotayı
İyi geceler, iyi geceler, sen kaybolup gittin.
Çok açım. Bulabilsem güzel bir kurbağa;
Dünyanın her yerinden bana haber getirirdi;
Ben de istiridyeden bir kadırgayla açılırdım denizlere
Yollanırdım cüceler kralına,
O neden baksın ki falıma!
Ya babacığım, bire yirmi bahse girerim ki
Yarın sabah sallandıracaklardır onu;
Yok yok, tek söz etmem kimseye.
(Şarkı söyler.)
Dizlerimin üstüne dek kısaltacağım yeşil mantomu,

Gözümün hizasına dek keseceğim sarı buklelerimi
Hey noni, noni, noni.
Ata binmem için beyaz bir manto alacak o bana,
Ben de uçsuz bucaksız dünyanın her yanında
Arayacağım onu durmadan;
Hey noni, noni, noni.
Bülbüller gibi, dikene dayayacağım göğüslerimi
Ve sonra uyuyacağım uyanmamacasına.

(Çıkar.)

5. Sahne

(Ormanda başka bir yer.)

(Bir köy öğretmeni, biri maymun kılığında altı köylü, beş kız, bir dümbelekçi girerler.)

ÖĞRETMEN
Ayıp ayıp, utanın, ne bu gürültü, bu şamata!
Birlikte çalışıyoruz uzun süredir,
Önünüze döktüm dilimin döndüğünce,
Aklımın yettiğince bildiklerimi,
Ve zekâmın en zengin hünerlerini;
Bunlar yetmedi mi? Artık bilmeniz gerekmez mi?
Ama hâlâ bağırıp çağırıp kafa şişiriyorsunuz
“Neresi?” “Nasıl?”, “Niçin” diye haykırıyorsunuz!
Geri zekâlı sersemler, ot kafalı teresler,
“Şöyle yapalım”, “orada dur”, sonra da “bu” diyorum,
Kim anlıyor ki? Beyler, yorum önemli, yorum!
Proh deum, medius fidius![15]
Kalın kafalı düdük makarnaları!
Şimdi burada durmamın nedeni:
Buradan dük geliyor çünkü.
Siz de şuraya, gizleniyorsunuz çalılıklara.
Dükü ben karşılıyorum,
Bilgece şeyler söyleyip ona
Güzel mecazlar sunuyorum.
Beni dinliyor, başını sallıyor,

Hoşlandığını gösteren bir tavırla mırıldanıyor;
Sonra birden, “Nefis” diye bağırıyor,
Ben devam ediyorum
Ve şapkamı fırlatıyorum –işte tam bu sırada– sizler de,
Meleager ile ayısının bir zamanlar yaptığı gibi
Gizlendiğiniz yerden çıkıyorsunuz zarif hareketlerle.
Theseus’un sadık bendeleri olarak
Ve gövdenizi edepli bir duruma sokarak
Dans edip dönüyorsunuz.
BİRİNCİ KÖYLÜ
Göreceksiniz sayın Gerrold,
Çok zarif bir biçimde yapacağız bunları.
İKİNCİ KÖYLÜ
Herkes toplansın. Dümbelekçi nerede?
ÜÇÜNCÜ KÖYLÜ
Dümbelekçi Timothy!
DÜMBELEKÇİ
Ben buradayım kaçık herifler; alın bakalım.
(Dümbelek çalar.)
ÖĞRETMEN
Peki ama kızlarınız nerede?
DÖRDÜNCÜ KÖYLÜ
İşte Friz’le Maudlin.
İKİNCİ KÖYLÜ
İşte süt bacaklı Luce ile çam yarması Barbary.
BİRİNCİ KÖYLÜ
Bu da efendisinin her isteğine koşan çilli Nell.
ÖĞRETMEN
Kurdeleleriniz nerede kızlar?
Unutmayın, salınarak hareket edeceksiniz!
Hafif ve kıvrak olsun bedeniniz.
Arada eğilip selam verin,
Canlı canlı dans edin.
NELL
O işi bize bırakın siz.
ÖĞRETMEN
Çalgıcıların gerisi ne cehennemde?

ÜÇÜNCÜ KÖYLÜ
Dağıldılar isteğiniz üzere.
ÖĞRETMEN
Çiftleşin de bir bakın, aksayan bir şey var mı!
Peki nerede şu maymun kılığındaki soytarı?
Hey bana bak soytarı, edepli hareket ettir kuyruğunu,
Yoksa kepaze oluruz bayanlara,
Adam gibi, korkmadan at taklanı,
Akıllıca olsun havlaman da.
SOYTARI
Peki efendim.
ÖĞRETMEN
Quoesque tandem?[16]
Eeee, bir kız noksan!
DÖRDÜNCÜ KÖYLÜ
Bak gördün mü şimdi boşuna harcadık vaktimizi
Bok ettik bir çuval inciri.
ÖĞRETMEN
Ustamızın dediği gibi,[17]
Akıntıya çekiyoruz küreği,
Budalalık ettik, boşa harcadık emeğimizi.
İKİNCİ KÖYLÜ
Burada olacağına söz vermişti,
Şu aşağılık cadı, şu kösnük şımarık karı;
Terzinin kızı Cicely;
Bir dahaki sefere ereceğim eldiven
Köpek derisinden olacak ona!
Bir kez daha bunu yapsın hele...
Sen tanıksın Arcas,
Sözünde duracağına yemin etmedi mi
Ekmek üstüne?
ÖĞRETMEN
Bilge ozan ne demiş?
Yılan balığını ve bir de kadını
Dişlerinle tutmadın mı kuyruğundan
Elinden kayıp gidermiş.
Doğrusu saçmalığın daniskası bu davranışı.

BİRİNCİ KÖYLÜ
Ateşli hastalığa yakalanasıca karı,
Yoksa korkup kaçtı mı?
İKİNCİ KÖYLÜ
Peki, ne bok yiyeceğiz şimdi?
ÖĞRETMEN
Yaptıklarımız boşa gitti,
Evet, ne yazık ki işimiz bitti.
DÖRDÜNCÜ KÖYLÜ
Köyün şerefi söz konusu oldu mu,
Tepem atar benim, sabrım taşar!
Hadi bakalım, herkes kendi yoluna;
Bunu hiç unutmayacağım,
Acısını da çıkaracağım.

(Zindancının kızı girer.)

KIZ

(Şarkı söyler.)

George Alow[18] güneyden geldi,
Güneyden, Barbary kıyılarından;
Ve rastladı orada yiğit savaşçılara,
Tek başına, ikisi, üçü bir arada.
Hey şen yiğitler, hey hey,
Nereye gidersiniz böyle?
Beni de alın yanınıza ey,
Erişinceye kadar denize.
Üç soytarı vardı bir zamanlar,
Bir baykuşun yanında buldular kendilerini
Bu bir baykuş dedi biri;
Öteki hayır diye iddia etti;
Üçüncüsü ise baykuşu bir şahine benzetti.
ÜÇÜNCÜ KÖYLÜ
Bu nefis şey kaçık kız efendim,
Tam zamanında geldi,
Kızışmış bir Mart delisi gibi;
Onu dans etmeye razı edersek
Paçayı kurtardık demek;

Garanti veririm, çok iyi sıçrayacak.
BİRİNCİ KÖYLÜ
Deli bir kız, başaracağız desenize!
ÖĞRETMEN
Sen deli misin kızım?
KIZ
Olmasaydım üzülürdüm.
Elini ver bana.
ÖĞRETMEN
Niçin?
KIZ
Falına bakayım... Bir kaçıksın sen,
Ona kadar say... Hi hi... Şaşırttım onu... Şişşt!
Dostum, sakın beyaz ekmek yemeye kalkma;
Eğer yersen diş etlerin kanar...
Dans edelim mi, ha?
Ben seni tanıyorum: Tenekecinin tekisin,
Bay tenekeci delikleri tıkamayı bırak,
Görevin neyse onu yap!
ÖĞRETMEN
Dinle beni! (Yüce Tanrılar!) Tenekeci mi dedin?
KIZ
Ya da bir büyücü olabilirsin;
hadi bana şeytan çağırsana,
Çanlar ve kemiklerle tempo tutsun.
ÖĞRETMEN
Alın şu kızı yanımdan,
Güzel güzel konuşup yatıştırın onu,
Et opus exegi, quod nec Iovis ira nec ignis[19]
Hadi başlayın, ne yapması gerektiğini gösterin ona.
İKİNCİ KÖYLÜ
Hadi gel benimle, kızım.
KIZ
Ben önden gideyim.
ÜÇÜNCÜ KÖYLÜ
Olur, peki.
ÖĞRETMEN

İkna edici, akıllıca davranın. Hadi gidin şimdi.

(Boru sesleri duyulur.)

Boru sesleri! Düşünmem için beni yalnız bırakın,
Sakın replik kaçırmayın.

(Öğretmen dışında hepsi çıkarlar.)

Akıl ve Bilgi Tanrısı Pallas, ilham ver bana!

(Theseus, Peirithous, Hippolita, Emilia, Arcite ve yanındakiler girerler.)

THESEUS
Geyik bu yana kaçtı.
ÖĞRETMEN
Durun efendimiz, dinleyiniz!
THESEUS
Bu da kim?
PEIRITHOUS
Bahse girerim ki, köy maskaralarından biri.
THESEUS
Peki, söyle bakalım seni dinliyoruz...
Hanımlar oturun, mola verelim biraz.

(Bir koltuk ve iskemleler getirilir.)

ÖĞRETMEN
Yiğit dük, selam sana! Herkese merhaba,
Özellikle tatlı bayanlara.
THESEUS
Oldukça bayat bir başlangıç.
ÖĞRETMEN
Kerem edin efendimiz, katılın eğlencemize.
Burada toplanan birkaç kişiyiz,
Köylüyüz hepimiz; kaba kişilerin deyişiyle,
Gerçeği söyleyip yalanı öldüreceğiz.
Şen bir topluluğuz biz, ayaktakımı değil,
Bir kumpanyayız işin doğrusu.
Kâh bir kişiyi, kâh koroyu temsil edeceğiz;
Sizin onurunuza gülüp dans edeceğiz.
Seyredeceklerinizin yönetmeni benim,

Yani bir pedagogus, bir öğretmenim.
Huş dalıyla küçüklerin kabasına vuran,
Bir sopayla büyüklerin kibrini kıran,
Bu eğlenceyi, bu sahneyi size sunan
Kişiyim bendeniz.
Ey yiğitler yiğidi, düşmana korku verip korku salan,
Adı Dis’ten Daedelus’a, doğudan batıya mekik dokuyan,
Sen ey gözleri kör edercesine kamaştıran dük,
Yardım et her zaman sana iyilik dileyen
Bu yoksul kuluna;
Ve şu parıltılı gözlerinle dosdoğru bak
Şu karşındaki şişko, dev cüsseli moruğa;
Buna bir de “is” yapıştırdık mı,
“Morris” çıkar ortaya;
Ve işte biz de bunun için buradayız:
Eğlencemizin ağırlık noktası
Uzun zaman çalışılan “Morris” dansı.
Önce bendeniz çıkıyorum sahneye,
Gerçi böyle soylu bir kişinin önünde
Kaba saba, hamhalat da olsa görünüşüm,
Bu yazdıklarımı soylu, büyük ayaklarınıza sunuyorum:
Benden sonra Mayıs Lordu’yla Leydisi ışıtacak sahneyi;
Sonra da Oda Hizmetçisi’yle Uşak girecekler
Ve geceleyin duvar halısının ardına gizlenecekler.
Bunları Hancı’yla şişko Karısı izleyecek,
Denizaşırı gelen yorgun Yolcu’yu kabul edecekler,
Sonra bir işaret çakıp bira servisi yapanlara
Faturayı şişirmelerini söyleyecekler;
Bunlardan sonra kaymak düşkünü Maskara’yla,
Uzun kuyruklu, uzun maslahatlı Soytarı girecekler.
Cum multisaliis, yani daha birçoklarıyla
Bir dans da yer alacak oyunun sonunda,
“Evet” deyin, hemen başlayalım oyuna.
THESEUS
Peki, peki, sevgili öğretmen.
PEIRITHOUS
Başlayın da görelim.

ÖĞRETMEN
Intrate, filii! Girin çocuklarım, koşun!
(Öğretmen işaretini verir; dansçılar girer, müzikle birlikte dans ederler.)
Bayanlar, şen buldunuzsa bizi
Ve eğlendirebildikse sizi,
Forforadan sürsüreden, konaraktan göçerekten
Deyin ki “maskara değil” bu öğretmen;
Efendimiz, siz de hoşlandınızsa bizden
Eğer iyi çocuklar gibi davrandıksa
Ağaç, baç ya da haraç gerekir topluluğumuza
Mayıs şenlik direği için;
Ve biz de yeni yıl gelmeden önce,
Böyle bir cümbüşle
Güldürüp eğlendireceğiz sizi.
THESEUS
Öğretmen, al sana yirmi altın.
(Hippolita’ya.)
Siz nasıl buldunuz sevgilim?
HIPPOLITA
Hiç bu kadar eğlenmemiştim efendimiz.
EMILIA
Nefis bir danstı. Ya önsöz, daha iyisi can sağlığı.
THESEUS
Öğretmen, teşekkür ederiz,
Anlaşılıyor ki ödüllendirildi herkes.
PEIRITHOUS
Alın, bu da direğinizi boyamak için.
THESEUS
Eh, artık avımıza dönebiliriz.
ÖĞRETMEN
Dilerim avınız uzun süre koştursun sizi,
Çevik ve güçlü olsun köpekleriniz,
Hiçbir şey engellemesin geyiği öldürmenizi,
Bayanlar afiyetle yesinler husyelerini.
(Borular öter, çıkarlar.)

Toplanın çocuklar başardık bu işi,
Dii deaque omnes, ey tanrılar ve tanrıçalar,
Siz de güzel dans ettiniz karılar.

(Çıkarlar.)

6. Sahne

(3. Sahne'deki yer.)

(Palamon gizlendiği yerden çıkar.)

PALAMON
Kuzenim söz verdi bu saatlerde geleceğine
Ve iki kılıç ile iki zırh getireceğine;
Sözünü tutmazsa eğer, ne erkektir o, ne de bir savaşçı.
Gittiğinde eski gücümün bir haftada geri geleceğini
Düşünemiyordum bile, o kadar halsizdim ki;
Sana teşekkür borçluyum Arcite,
Dürüst, insaflı bir düşmansın yine de;
Yenilenmiş gibi hissediyorum kendimi,
Artık tüm tehlikelere göğüs gerebilirim.
Daha fazla geciktirmek iyi olmazdı,
Herkes ne derdi sonra: O bir savaşçı değil,
Domuz besili olsun diye nasıl yemlenirse,
O da dövüşmek için tıka basa yemiş derlerdi.
Bu yüzden bu kutsal sabah sonuncu olabilir.
Kılıcım kırılmazsa eğer, onu öldüreceğim;
Ve adalet yerini bulacak.
Aşk ve kader yardım et bana!

(Kılıçlar ve zırhlarla Arcite girer.)

İyi sabahlar.
ARCITE
İyi sabahlar soylu akrabam.
PALAMON
Sizi büyük zahmete soktum efendim.
ARCITE
Buna gerek yok sevgili kuzenim,
Bu benim namus borcum ve görevimdi.

PALAMON
Her zaman böyle misiniz efendim?
Keşke kibar bir akraba olarak
Beni zorlamış olmasaydınız yararlı bir rakip bulmaya,
O zaman benim teşekkürüm size vuracağım darbeyle değil,
Sevgiyle gelirdi.
ARCITE
Dikkate alırım her ikisini de,
İyi bir karşılık vereceğim teşekkürünüze.
PALAMON
Benim de bunu size ödemem gerekecek öyleyse.
ARCITE
İşte böyle güzel sözlerle meydan okuyun bana,
Bir kadını vesile etmek yerine, gösterin kendinizi;
Onurlu bir aşkı savunuyorsanız, bırakın öfkeyi!
Biz gevezelik etmek için gelmedik bu dünyaya;
Hele zırhlarımızı kuşanıp elimize almışsak kılıcımızı;
İzin ver, öfkelerimiz çarpışıp deniz dalgaları gibi
Bizden uzaklara dağılıversinler.
Ve o güzeller güzelinin doğum nedeni
Gerçekten kimi gösteriyorsa
Belli olacak birazdan; bu sen de olabilirsin ben de;
Ancak birbirimizi aşağılamadan, incitmeden,
Yukardan bakmadan olmalı bu birbirimize;
Ve uzak durmalıyız yalnızca okul çocuklarına uyan
Somurtmalardan, küsmelerden.
Zırhınızdan memnun musunuz efendim?
Eğer henüz hazır hissetmiyorsanız kendinizi,
Gücümü biraz daha toplamalıyım diyorsanız
Ben bekleyebilirim; şu anda işim olmadığına göre
Sağlığınıza kavuşmanız için her günümü ayırabilirim.
Sizle ben çok eski dostuz,
Gerçi susmak ölümüm olurdu ama,
Onu sevdiğimi söylemeseydim keşke;
Ama böyle bir leydiye âşık olduktan sonra,
Aşkımı kanıtlamak adına yaşamımı ortaya koyduğum için
Hiç kaçamazdım bundan.

PALAMON
Arcite sen çok soylu ve yiğit bir rakipsin,
Seni öldürmeye kuzeninden başka kimse uygun olamazdı.
Kendimi çok iyi hissediyorum, seçin silahınızı.
ARCITE
Önce siz buyurun.
PALAMON
İşimi tamamen bitirmek mi istiyorsun,
Yoksa pes edip bağışlamamı mı istiyorsun hayatını?
ARCITE
Eğer böyle düşünüyorsan kuzenim,
Çok aldanıyorsun, her şeyden önce ben askerim;
Sen beni bağışlasan bile ben bağışlayamam seni.
PALAMON
İyi öyleyse.
ARCITE
Doğru olduğunu göreceksin.
PALAMON
Dürüst bir âşık olduğuma göre
Sevgimin adaleti göz yummaz ihanete.
En ağır biçimde cezalandıracağım seni.
Ben bunu alıyorum.

(Kendine bir zırh seçer.)

ARCITE
Şu da bana kalıyor öyleyse.
Yardım edeyim kuşanmana.
PALAMON
Kuzen söylesene bana;
Nereden buldun bu kadar güzelini?
ARCITE
Dükün zırhlarından biri,
Doğruyu söylemek gerekirse, çaldım onu gizlice.
Sıkıştırıyor muyum etini?
PALAMON
Hayır.
ARCITE
Biraz ağır değil mi?

PALAMON
Benimki daha hafifti, ama idare ederim.
ARCITE
Tokayı takıyorum.
PALAMON
Lütfen.
ARCITE
Göğüs zırhı takmıyor musun?
PALAMON
Hayır, hayır, çünkü at üstünde dövüşmeyeceğiz.
Sanırım, sen at üstünde dövüşmeyi tercih ederdin.
ARCITE
Ben herkese benzemem.
PALAMON
Ben de öyle. Şu tokayı biraz daha sıksana.
ARCITE
İyice sıktım.
PALAMON
Şimdi de tolgamı başıma geçireyim.
ARCITE
Çıplak elle mi dövüşeceksin?
PALAMON
Böylesi iyi, daha hızlı hareket edebilirim.
ARCITE
Zırhlı eldivenleri giy, ama onlar pek iyi değil.
Lütfen al benimkileri.
PALAMON
Teşekkürler Arcite.
Nasıl görünüyorum? Çok mu zayıflamışım?
ARCITE
İnan o kadar değil, ayakta tutmuş aşk seni.
PALAMON
Emin ol, seni tam kalbinden vuracağım.
ARCITE
Elinden geleni yap, bir nedenin var bunun için.
PALAMON
Şimdi sıra sende.

(Arcite’nin zırhı giymesine yardım eder.)

Bu zırh, o üç kral öldüğünde giydiğin zırh değil mi Arcite?
Ama sanki daha hafifmiş gibi geldi.
ARCITE
İyi bir zırhtır. O gün ne gündü ama,
Çok iyi anımsıyorum kuzen, sen benden daha iyiydin
Böyle yiğitlik görmemiştir kimse,
Düşmanın sol kanadına saldırdığında
Eşlik etmek için mahmuzlayıp atımı yaklaştım sana,
İyi bir küheylan vardı altımda.
PALAMON
Evet, öyle yaptın, çok iyi bir mücadeleydi.
ARCITE
Ama senin kadar iyi değildim, sen başkaydın o dövüşte;
Ne kadar çabaladımsa da sana yetişemedim,
Belki bir şeyler yapabilmişimdir seni taklit ederek...
PALAMON
Hayır, çok cesurdun; çok alçakgönüllüsün kuzen.
ARCITE
O kalabalık düşmana ilk saldırdığında
Korkunç bir gök gürültüsü koptu sanki
Kılıç şakırtılarıyla.
PALAMON
Ama daha önce senin yiğitliğin
Yıldırım gibi çarptı geçti. Dur biraz;
Bu parça biraz sıkı olmadı mı sence?
ARCITE
Yok, iyi.
PALAMON
Seni benim kılıcımdan başkasının yaralamasını istemem,
Ama yaralanmak onursuzluk olur.
ARCITE
Ben hazırım.
PALAMON
Başlayalım öyleyse.
ARCITE
Benim kılıcımı al, bu daha iyi.

PALAMON
Hayır, teşekkürler, sende kalsın; yaşaman ona bağlı
Burada bir tane var, ele iyi geliyorsa yeterli.
Umutlarım, amacım ve onurum korusun beni!
ARCITE
Aşkım da beni!

(Kılıçlarla düello öncesi törensel selamı verirler.)

Söylenecek bir şey kaldı mı?
PALAMON
Sadece bir şey. Sen benim teyzemin oğlusun,
Dökeceğimiz kan kimin olursa olsun,
Bu bizim kanımız, seninki benim, benimki senin,
Elimdeki şu kılıç üzerine yemin ederim ki,
Eğer sen beni öldürürsen, tanrılar ve ben bağışlayacağız seni.
Onurlarıyla ölenler için bir yer varsa eğer,
Dilerim o yorgun ruhlar orada dinlensinler.
Yiğitçe dövüş kuzen ver soylu elini.
ARCITE
Al Palamon; bu el bu kadar dostlukla
Yakınlaşmayacak sana bir daha.
PALAMON
Tanrılara emanet ol.
ARCITE
Eğer yenilirsem, küfret bana, bir korkak olduğumu söyle,
Böyle bir şeye bizden başkası cesaret edemezdi.
Bir daha elveda sevgili kuzenim.
PALAMON
Elveda Arcite.

(Dövüşmeye başlarlar. Uzaktan boru sesleri duyulur, dururlar.)

ARCITE
Bak kuzen, kader yine oynuyor oyununu!
PALAMON
Nasıl?
ARCITE
Bu gelen Theseus, avdan dönüyor söylediğim gibi;
Onurun ve güvenliğin için şimdilik tekrar gizlenmelisin;

Ölmek için önümüzde zaman var daha.
Soylu kuzen, senin zindandan kaçan kişi olduğunu
anlarlarsa,
Ve sen benim sürgüne gönderilen kişi olduğumu açıklarsan,
Herkes bize kızacaktır;
Aramızda soylu bir anlaşmazlık olduğunu söylesek de,
Bunu çok rezil bir biçimde ele aldığımızı düşüneceklerdir.
PALAMON
Hayır, olmaz kuzen artık gizlenmeyeceğim,
Dövüşümüzü de başka bir zamana bırakmayacağım.
Bu seninki kurnazlık, inandırıcı değil söylediklerin;
Bilgelerin dediği gibi: "Şimdi bayılan, utanca bulaşır!"
Hadi hemen gardını al.
ARCITE
Sen aklını mı kaçırdın?
PALAMON
Bu anı kendi lehime çevirebilirim belki,
Buraya doğru yaklaşanlar tehdit edebilirler beni,
Ama bu dövüşteki talihimden daha az korkuyorum onlardan
Şimdi korkak kuzenim, duy bir daha: Benimdir Emilia,
Engeller ne olursa olsun seni gömeceğim toprağa.
ARCITE
Gel öyleyse, ne olacaksa olsun,
Şunu anlamalısın Palamon,
Senin kadar bilirim dövüşmesini de, ölmesini de.
Beni kaygılandıran, onursuz bir biçimde
Yakalanarak idam edilmek. Ama madem öyle
Çek kılıcını hayatın pahasına.
PALAMON
Sen de kolla kendi hayatını.

(Yine dövüşmeye başlarlar. Bu kez borular yakından işitilir. Theseus, Hippolita, Emilia, Peirithous ve maiyeti girerler.)

THESEUS
Ne kadar cahil, çılgın, kötü niyetli hainlersiniz siz;
Benim yasalarıma karşı gelen, benim iznim
Ve atadığım yasal hakem olmadan zırh kuşanmış,
Elde kılıç dövüşüyorsunuz.

Castor üzerine yemin ederim ki, her ikiniz de öleceksiniz.
PALAMON
Sözünü tut Theseus;
İkimiz de sizi ve iyiliklerinizi hor gören kişileriz.
Adım Palamon, zindanınızdan kaçan, sizi sevemeyecek biri...
İyi düşünün hangi cezayı hak ettiğimi...
Bu da Arcite; gözü pek bir hain, hiç terk etmedi
topraklarınızı,
Sahte bir dost, zindandan çıkarılıp tarafınızdan
sürgün edildi;
Ama o kılık değiştirip kendi başına buyruk
Uğur getiren, parlak yıldız, kardeşiniz Emilia'nın
peşine takıldı...
Ve onun hizmetine girdi.
İlk görme bir haksa eğer, ilk ben görmüştüm onu;
Dahası onu kendininmiş gibi düşünmeye başladı.
İşte ben de gerçek bir âşık olarak
Bana bu ihanetinin karşılığını istiyordum şimdi.
Eğer söylendiği gibi büyük ve erdemli biriyseniz,
Tüm anlaşmazlıkların en büyük hakemiyseniz,
Düello emrini verin Theseus ve seyredin beni;
Adaleti yerine getirmeniz için bana dövüşme hakkını verin,
Sonra alın hayatımı; seve seve giderim ölüme.
PEIRITHOUS
Ey tanrılar,
Erkekten de üstün biri bu.
THESEUS
Yemin ettim.
ARCITE
Biz merhametinizi dilemiyoruz Theseus;
Kararınızı verdiğiniz anda ölmeye hazırım ben,
Sizi duygulandıracak hiçbir şey söylemeden
Hakkımı aramak zorundayım: Bu adam hain diyor bana,
Şu kadarını söyleyeyim: Eğer aşk bir ihanetse,
Bu kadar mükemmel bir güzelliğin hizmetinde bulunmak
Bir hainlikse,
Onu her şeyden fazla severek sadakatimin içinde

eridiğim için,
Onda bulduğum için tüm yaşamımın anlamını,
Bütün içtenliğim ve yüreğimle hizmet ettiğim için,
Bunu anlamayan sevgili kuzenimi öldürmek istediğim için
Hainsem, kabul ediyorum ihanetimi;
Kararınızı gözden geçirmek için saygıdeğer dük,
Sorun lütfen leydime, neden bu kadar iyi davranıyor bana,
Gözlerinin bir bakışıyla nasıl yönetiyor beni;
Burada kaldım, çünkü onu seviyorum;
Leydim de bana “hain” diyorsa eğer,
Ben bir hainim ve öldükten sonra gömülmeyeyim.
PALAMON
Ey büyük Theseus, her ne kadar bize acımanı istemesek de,
Bu işi bitirmemiz için merhamet gösterin her ikimize
Sen adaletli, yiğit bir kralsın, soylu kulaklarını bize tıka,
On iki zor işi başararak taçlanan kuzenin Herakles’in
anısına,
Dilerim, bir anda ve birlikte ölelim dük hazretleri;
Sadece o benden biraz önce ölsün,
Böylece huzur bulsun ruhum o güzeli elde edemediği için.
THESEUS
Dileğini kabul ediyorum, doğrusunu söylemek gerekirse,
On misli daha fazla gücendim kuzenine,
Çünkü ona senden fazla merhamet gösterdim,
Senin kusurun burada anlattıkların sadece.
Bu kadarı yeter: Gün batarken ikiniz de
Tadacaksınız sonsuzluğun uykusunu.
HIPPOLITA
Tanrılar acıyın onlara!
Ya şimdi konuşursun kardeşim Emilia
Ya da susarsın sonsuza kadar;
Bu ikisi ölürse eğer, yüzün lanetlemelerle dolu,
Yıllarca kıvranırsın acıyla.
EMILIA
Yüzümde, sevgili kardeşim, hiçbir öfke yok kuzenlere karşı,
Bir rastlantı sonucu gözleri ölüme götürüyor onları;
Ama ben bir kadınım ve çok üzülüyorum onlara,

Bağışlanacaklarsa, diz çökerim efendimizin önünde.
Sevgili kardeşim sen de yardım et bana bu soylu eylemde.
Bütün kadınların gücü bizimle olsun!

(Leydiler diz çökerler.)

Yüce kral, kardeşim...
HIPPOLITA
Efendimiz, kutsal birleşmemiz adına...
EMILIA
Sizin lekesiz onurunuz üstüne...
HIPPOLITA
Elinizi verip bana kalbinizi açmanıza güvenerek...
EMILIA
Başkalarının merhamet göstermelerini beklediğinizi
Ve sayısız erdemlerinizi bildiğim için...
HIPPOLITA
Yiğitliğiniz ve sizinle geçirdiğimiz güzel geceler anısına...
THESEUS
Bunlar efsunlayan sözler.
PEIRITHOUS
Hayır, yüce kralım. Ben de katılıyorum efendimiz.
Dostluğumuz adına, birlikte atıldığımız tehlikeler anısına,
En değer verdiğiniz savaşlarınız ve tatlı eşiniz adına...
EMILIA
Bu utangaç kız kardeşinizi reddetmekten kaçınacağınızı
umuyorum...
HIPPOLITA
Gözlerinizle gördünüz;
Yemin ettiniz bütün kadınlardan üstün olduğuma
Hatta hemen hemen bütün erkeklerden de
Ve ben size teslim oldum Theseus...
PEIRITHOUS
Tüm bunların üstünde, uygun hoşgörüyü gösterecek
Yüce bir ruhunuz var, rica ederim efendimiz...
HIPPOLITA
Benim dualarımı dinleyin...
EMILIA
Yalvarıyorum size efendimiz...

PEIRITHOUS
Bağışlamanız için...
HIPPOLITA
Merhamet edin.
EMILIA
Merhamet edin bu prenslere!
THESEUS
Kararımdan dönmemi sağladınız. İkisine de acımıştım zaten.
Peki sence ne yapmalıyım, dersin?
EMILIA
Hayatlarını bağışlayıp sürgün edin efendimiz.
THESEUS
Doğru söylüyorsun kadın; sen kardeşim merhametlisin,
Ama bunu nasıl kullanacağını bilmelisin.
Eğer onların hayatta kalmalarını istiyorsan,
Sürgünden daha güvenli bir yol bulmalısın.
Bu âşık düşman kardeşler birbirlerini öldürmeden
Yaşayabilirler mi acaba?
Her gün senin için dövüşecekler,
Bu süre içinde kılıçlarıyla adını,
Onurunu avamın diline düşürecekler.
Gel aklını kullan ve unut onları;
Senin saygınlığın ve benim kararım için bu önemli;
Ben öleceklerini söyledim,
Ölmeleri yasadışı boğuşmalarından daha iyi.
Çiğnetme onurumu.
EMILIA
Benim soylu kardeşim,
Kararınızı öfkeyle, düşünmeden verdiniz;
Mantığınızın katlanacağını sanmam buna
Eğer kararlar bu kadar çabuk alınsaydı,
Dünyada insan kalmazdı.
Ayrıca başka bir kararınız da vardı;
Onu daha büyük bir otorite ve sevgiyle,
Aceleyle değil, dikkatle aldınız.
THESEUS
Neydi o kardeşim?

PEIRITHOUS
Hadi taşı gediğine koyun cesur leydim.
EMILIA
Benim alçakgönüllü dileğim üzerine
Özgür iradenizle vermiş olduğunuz kararı
İnkâr edeceğinizi sanmıyorum efendim.
Anımsatırım size verdiğiniz söze bağlı kalmanızı
Eğer bağlı kalmazsanız sözünüze
Onurunuzun zedeleneceğine inanıyorum...
Şimdi diz çökmüş size yalvarıyorum efendim,
Hoşgörünüz dışında her şeye kulaklarımı kapıyorum...
Beni sevenlerin bu şekilde öldürülmeleri
İtibarımı zedelemeyecek mi,
Hem de ayyuka çıkarmayacak mıdır dedikoduları?
Bu acımasız bir akılcılık; çürüyebilir korkusuyla
Binlerce çiçek açan genç bir fidanın dallarını
Budamak gerekir mi?
Dük Theseus, eğer şimdiki kararınızda direnirseniz,
Bu iki genci dünyaya getirirken sancı çeken anneler,
Onlara tutkuyla bağlı, onları seven genç kızlar,
Beni ve güzelliğimi lanetleyecekler
Ve bu iki kuzenin cenazesinde söylenen şarkılarda
Benim acımasızlığımdan nefret edecekler,
Başıma kötü şeylerin gelmesini dileyecekler,
Sürecek bu dininceye dek bütün kadınların öfkesi;
Tanrılar aşkına, hayatlarını bağışla ve sür onları buradan.
THESEUS
Hangi koşullarla?
EMILIA
Ant içsinler beni tartışma konusu yapmayacaklarına,
Beni tanımamış gibi davranacaklarına;
Ülkene ayak basmayacaklarına
Ve nereye giderlerse gitsinler
Birbirlerine yabancıymış gibi hareket edeceklerine.
PALAMON
Bu kararı alacağınıza beni parçalara ayırın daha iyi!
Onu sevdiğimi unutmak mı?

Ey yüce tanrılar, yerin dibine sokun beni.
Sürgüne razı değilim ben, o zaman kılıçlarımızla
Kozumuzu paylaşabiliriz; gerisi önemli değil,
Dük, hayatımızı al daha iyi.
Ben onu seviyorum ve sevmeyi sürdüreceğim
Dünyanın neresinde olursa olsun
Bunun için kuzenimi öldüreceğim.
THESEUS
Sen Arcite, kabul ediyor musun bu koşulları?
PALAMON
Kabul ederse, rezil bir insandır o.
PEIRITHOUS
Ne erkekler ama!
ARCITE
Hayır, asla dük;
Benim için bu şekilde hayatımı alın diye yalvarmak
utanç verici;
Ona kavuşamayacağımı bile bile,
Aşkıma onurlu bir biçimde bağlı kalarak
Ölmeye hazırım en acı işkencelerle.
THESEUS
Ne yapılabilir? Şimdi duygulandım işte.

(Kadınlar ayağa kalkar.)

PEIRITHOUS
Bu kez de sonuçsuz kalmasın efendimiz.
THESEUS
Söyle bana Emilia,
İkisiyle de evlenemeyeceğine göre,
Birinden biri ölmüş olsaydı,
İster miydin ötekini koca olarak almayı?
Gördüğün gibi, ikisi de soylu, ikisi de prens,
Soylu oldukları kadar nam salmışlar ülkede;
Onlara bak, sevebileceğin hangisiyse
Göster onu, son ver bu kavgaya.
Ben böylesine razıyım, siz de razı mısınız, prensler?
PALAMON VE ARCITE
Bütün ruhumuzla.

THESEUS
Onun reddettiği ölüme gidecek.
PALAMON VE ARCITE
O zaman her çeşit ölüme razıyız dük.
PALAMON
Başım kıldan ince onun ağzından çıkacak her söze
Öldüğümde doğmamış âşıklar kutsayacaklar küllerimi.
ARCITE
Reddederse beni, evlenirim mezarımla,
Askerler ezgiler düzer mezar taşıma.
THESEUS
Yap seçimini.
EMILIA
Yapamıyorum efendim, her ikisi de mükemmel;
Bana kalırsa, biri ötekinden üstün değil.
HIPPOLITA
Peki, ne olacak şimdi?
THESEUS
Öyleyse adımı ortaya koyup bildiriyorum kararımı:
Ya ölecek ikisi de, ya da üç soylu şövalyenin eşliğinde
Ülkelerine gidecekler ve bu ay içinde
Geri dönüp paylaşacaklar kozlarını;
Üçgen bir sütun diktireceğim meydana,
Kuzenler huzurumuzda dövüşecekler,
Kim dürüst bir biçimde ve şövalyelik gücüyle
Ötekini sıkıştırıp sütuna değmesini sağlarsa,
O layık olacak Emilia'ya;
Yenilen ve arkadaşları kaybedecekler başlarını;
Yenilgiyi hazmedecekler
Ve bu leydi için öldüklerini düşünmeyecekler.
Kabul ediyor musunuz bunu?
PALAMON
Evet!.. O güne kadar Arcite, yine senin dostunum.
ARCITE
Kucaklayayım seni.
THESEUS
Bu kararımdan memnun musun kardeşim?

EMILIA
Olmam gerekir, yoksa zarar görecek ikisi de.
THESEUS
Gelin ve tokalaşın,
Birer soylu olduğunuza göre,
Dövüş günü gelip çatıncaya kadar tartışma yok.
Yola çıkın şimdi.
PALAMON
Sizi yanıltmaya vicdanımız elvermez Theseus.
THESEUS
Gelin şimdi, size ve maiyetinize prenslere layık
Donanım vereceğim.
Döndüğünüzde kazanan burada kalacak;
Gözyaşı dökeceğim yenilenin tabutu önünde.

(Çıkarlar.)

IV. Perde

1. Sahne

(Atina'da, hapishanede bir oda.)

(Zindancı arkadaşıyla girer.)

ZİNDANCI
Başka bir şey duymadın mı?
Kimse benim hakkımda bir şey demiyor mu
Palamon'un kaçışından dolayı?
Hadi dostum yokla belleğini.
BİRİNCİ ARKADAŞ
Ben hiçbir şey duymadım,
Bu olay olup bitmeden önce geldim eve.
Ama sanırım, evden çıkmadan önce
Büyük bir olasılıkla her ikisinin de bağışlandığı konuşuluyordu;
Hippolita ile güzel gözlü Emilia diz çöküp düke yalvarmışlar
Bu iki yakışıklının bağışlanması için,
Dük de kararını uygulamakla
Leydilerin tatlı duygusallığı arasında bocalamış kalmış;
Ayrıca leydilerin ricasına dükün can dostu Peirithous katılınca
Sanırım her şey yoluna girmiş;
Bu kaçışla ilgili senin hakkında bir şey duymadım.
ZİNDANCI
Aman böyle de sürsün!

(İkinci arkadaş girer.)

İKİNCİ ARKADAŞ
İçin rahat olsun dostum, sana iyi haberlerim var.
ZİNDANCI
Haberlerin hoş geldi.
İKİNCİ ARKADAŞ
Palamon temize çıkardı seni ve senden özür diledi.
Nasıl kaçtığını bir bir anlattı:

Açıkladı kızının ona yardım ettiğini...
Üzülme, ona da af çıktı...
Palamon karşılıksız bırakmadı kızının yaptığı iyiliği,
İnan bana, düğünü için yüklüce bir para verdi.
ZİNDANCI
Ağzına sağlık,
İyi haberler getirdin.
BİRİNCİ ARKADAŞ
Ee, sonra ne oldu?
İKİNCİ ARKADAŞ
İş olacağına varır, ne olacak ki,
Yalvarıp yakarmayan bu gençlerin dertleri
Anlayışla karşılandı,
Her ikisinin de hayatları bağışlandı.
BİRİNCİ ARKADAŞ
Böyle olacağı belliydi.
İKİNCİ ARKADAŞ
Ama yeni koşullar var, yakında duyarsınız.
ZİNDANCI
Umarım iyidir her ikisi de.
İKİNCİ ARKADAŞ
Soylu oldukları belli,
Ne kadar iyiler, onlar kanıtlamadan bilemem.
BİRİNCİ ARKADAŞ
Yakında anlaşılır.

(Kızın talibi girer.)

KIZIN TALİBİ
Kızınız nerede efendim?
ZİNDANCI
Neden sordun?
KIZIN TALİBİ
Onu en son ne zaman gördünüz efendim?
İKİNCİ ARKADAŞ
Pek iyi görünmüyor.
ZİNDANCI
Bu sabah.
KIZIN TALİBİ

İyi mi? Sağlığı nasıldı efendim?
Ne zaman uyudu?
BİRİNCİ ARKADAŞ
Amma da tuhaf sorular.
ZİNDANCI
Pek iyi olduğunu sanmıyorum, bak şimdi aklım takıldı,
Bu sabah onunla konuştuğumda sanki kendisinde değildi;
Verdiği yanıtlar çocukçaydı, sanki bir budalaymış gibi konuştu
Ben de bayağı kızmıştım ona.
Bir şey mi biliyorsun onun hakkında?
KIZIN TALİBİ
Söyleyeceklerim üzüntü verecek size;
Ama herkes gibi bunu bilmek sizin de hakkınız...
ZİNDANCI
Ee, söyleyin, nedir?
BİRİNCİ ARKADAŞ
Aklını mı kaçırdı?
İKİNCİ ARKADAŞ
Sağlığı mı kötü?
KIZIN TALİBİ
Evet efendim, pek iyi değil.
Ne yazık ki tam anlamıyla çıldırmış.
BİRİNCİ ARKADAŞ
Olamaz.
KIZIN TALİBİ
İnanın bana, siz de göreceksiniz.
ZİNDANCI
Konuşma tarzından bir şeyler sezmiştim zaten;
Tanrılar yardımcısı olsun!
Ya Palamon’a olan tutkusu yüzünden,
Ya onun kaçışının bana zarar vereceğinden korkarak
Ya da her ikisi yüzünden böyle olmuştur.
KIZIN TALİBİ
Sanırım öyle.
ZİNDANCI
Peki, bu kadar telaş niye?

KIZIN TALİBİ
Kısaca anlatayım: Sarayın arkasındaki gölde
Balık avlamaya gitmiştim geç bir saatte,
Balık yeme gelsin diye sabırla beklerken
Tiz bir ses geldi sık sazlarla kaplı karşı sahilden;
Dikkatle kulak verdim, bir şarkıya benziyordu,
Sesi yumuşacıktı, ya bir kız ya da bir çocuktu.
Oltamı bıraktım kendi haline,
Yürüdüm sese doğru.
Sesin geldiği yeri bulamadım önce,
Sazlar ve otlar engel oluyordu görüşüme.
Yere yattım ve dinledim şarkının sözlerini.
Sonra balıkçıların açtığı bir patikadan yürüyünce
Kızınızı gördüm.
ZİNDANCI
Devam edin lütfen.
KIZIN TALİBİ
Durmadan şarkı söylüyordu,
Ama duymuyordu sanki söylediğini;
Sadece tekrar tekrar “Palamon gitti,
Ormanda dut toplamaya,
Yarın bulurum onu dutların orada,”
Diye arada söyleniyordu.
BİRİNCİ ARKADAŞ
Vah zavallı kız!
KIZIN TALİBİ
Sonra da “Ele verecek onu zincirleri; ya yakalanırsa,
Ne yaparım ben sonra?” diye hayıflanıyordu.
“O zaman onu benim gibi seven
Ve başlarında yabanıl nergisten taçlar taşıyan,
Kiraz dudaklı, rengarenk gül yanaklı
Bir yığın kara gözlü kız getiririm;
Düke bir dans sunup bağışlanmasını dilerim,”
Diyordu. Sonra efendim, sizden söz etti;
Yarın sabah başınızın kesileceğini,
Cenazeniz için çiçek toplamaya gideceğini,
Bu nedenle evi derleyip toplaması gerektiğini tekrarlıyordu.

Sonra da “Salkımsöğüt”[20] şarkısını söylüyordu,
Arada da “Ah Palamon, vah Palamon,
Palamon cesur bir delikanlı,” deyip dövünüyordu.
Otlar diz boyuydu oturduğu yerde,
Kuru sazlardan bir taç örmüştü başına,
Renk renk nilüferler yapışmıştı her yanına,
Sanki ırmağı sularıyla besleyen bir su perisi gibiydi
Ya da gökten inmiş Tanrıça İris’ti.[21]
Sazdan yüzükler yaparken bir yandan da
maniler düzüyordu:
“Gerçek aşkımız kenetlendi, sen yitirebilirsin,
ama ben değil” gibi
Ve daha bir sürü mani.
Sonra ağlamaya başlıyordu, arada şarkı söylüyor
ve inliyordu
Ve bir solukta gülümseyip elini öpüyordu.
İKİNCİ ARKADAŞ
Yazık, çok yazık!
KIZIN TALİBİ
Ona yaklaştım; beni görünce sulara atladı doğrudan
Arkasından atlayıp onu kurtardım, karaya çıkardım;
Ama fırlayıp kaçtı elimden, seğirttim arkasından
Hıçkırarak bir kedi esnekliğiyle koştu kente doğru
İnanın, onun hızına yetişemedim.
İki üç kişi onu karşıladı, kardeşinizdi biri,
Orada kaldı, kaçamadı; bıraktım ben de izlemeyi,
Size haber vermek için koşup buraya geldim.

(Zindancının kardeşi, kızı ve birkaç kişi girerler.)

İşte geldiler.
KIZ

(Şarkı söyler.)

“Asla yaşayamayacaksın ışığı bir daha...”
Güzel bir şarkı değil mi?
ZİNDANCININ KARDEŞİ
Evet, çok güzel.
KIZ

Böyle yirmi şarkı daha biliyorum.
ZİNDANCININ KARDEŞİ
Eminim, biliyorsundur.
KIZ
Gerçekten biliyorum “Katır Tırnağı”nı,[22] “Bonny Robin”i[23]
Sen terzi değil misin?
ZİNDANCININ KARDEŞİ
Evet.
KIZ
Peki nerede benim gelinliğim?
ZİNDANCININ KARDEŞİ
Yarın getireceğim.
KIZ
Ama çok erken getir; yoksa beni bulamazsın,
Nedimelerimi çağırmaya gideceğim,
Şarkıcılara para vereceğim.
Gün doğarken bekârete veda edeceğim;
İşlerim ters gider bunları yapmazsam eğer.

(Şarkı söyler.)

“Ey güzel, ey tatlı sevgili sana baktığımda...”[24]
ZİNDANCININ KARDEŞİ
Buna sabır göstermelisin.
ZİNDANCI
Evet, farkındayım.
KIZ
İyi ve yakışıklı erkekler. Söyler misiniz
Hiç duydunuz mu Palamon adındaki genci
ZİNDANCI
Evet kızım, tanıyoruz onu.
KIZ
Çok soylu bir bey, değil mi?
ZİNDANCI
Bu kara sevda.
ZİNDANCININ KARDEŞİ
Onunla ters gitme asla; çılgınlık yapabilir,
Şimdikinden daha kötü bir duruma düşebilir.

BİRİNCİ ARKADAŞ
Evet çok soylu bir delikanlı...
KIZ
Öyle, değil mi? Sizin bir kız kardeşiniz var.
BİRİNCİ ARKADAŞ
Evet var.
KIZ
Söyleyin ona, hiçbir zaman sahip olamayacak Palamon'a,
Çünkü bu işin hilesini kimse bilmez benden başka.
Göz kulak olun ona; çünkü bir kez gördü mü onu,
Kapılır ve işi biter bir anda.
Kentimizin bütün kızları onun peşinde
Ama ben gülüyorum o kızlara,
Bırakıyorum onları kendi hallerine,
Ellerinden geleni artlarına koymasınlar;
Çok akıllıca, değil mi?
BİRİNCİ ARKADAŞ
Evet.
KIZ
En az iki yüz çocuğu olmalı... dört yüz belki de;
Bu yüzden ben koruyorum kendimi,
Kapanmışım bir istiridye gibi;
Çocuklarının hepsi de erkek herhalde...
Erkek çocuk yapmak için bir hile biliyor belli ki...
On yaşına geldiklerinde hadım ediliyorlar
Sesleri güzel olsun diye;
Theseus'un savaş şarkılarını söylüyorlar.
İKİNCİ ARKADAŞ
Bu çok tuhaf.
KIZ
Bu duyduklarını sakın kimseye söyleme.
BİRİNCİ ARKADAŞ
Söylemem.
KIZ
Dükalığın her yerinden onu görmeye geliyorlar.
Emin olun, öyle az değildi dün gece,
En az yirmi kişi vardı işi görülecek

Gücünün doruğunda olduğundan
İki saat içinde sonuca gidecek.
ZİNDANCI
Kaybolmuş gitmiş, artık bu iflah olmaz.
ZİNDANCININ KARDEŞİ
Tanrılar korusun onu!
KIZ
Gel yanıma, sen akıllı bir adama benziyorsun.
BİRİNCİ ARKADAŞ
Tanımıyor mu babasını?
İKİNCİ ARKADAŞ
Böyle mi derdi tanısaydı.
KIZ
Anladım, sen gemi kaptanısın.
ZİNDANCI
Evet.
KIZ
Pusulan nerede?
ZİNDANCI
Burada.
KIZ
Kuzeye çevir geminin burnunu, rotamız orman,
Beni tutkuyla bekliyor orada Palomon,
Bana bırak giyim kuşamı,
İşte geldik, sevinçle at çıpayı.

(Oradakiler demir atma taklidi yaparlar.)

KIZ
Güzel, rüzgâr iyi; fora edin yelkenleri;
Ana yelkeni toplayın. Kaptan düdüğün nerede?
ZİNDANCININ KARDEŞİ
Hadi, içeri sokalım onu.
ZİNDANCI
Sen direğe çıksana gözcülük için.
ZİNDANCININ KARDEŞİ
Kılavuz nerede?
BİRİNCİ ARKADAŞ
Burada.

KIZ
Peki ne görüyorsun?
İKİNCİ ARKADAŞ
Güzel bir orman.
KIZ
Kaptan, kır dümenini oraya; hadi tramola!

(Şarkı söyler.)

"Cynthia[25] ödünç aldığı ışığıyla ..."

(Çıkarlar.)

2. Sahne

(Sarayda bir oda.)

(Emilia elinde iki resimle girer.)

EMILIA
Benim yüzümden kanayan bu ölümcül yaraları
Sarıp sarmalayabilmek isterdim.
Seçimimi yapıp bitireceğim bu kavgayı;
Böylesine yakışıklı erkekler benim için ölmemeli.
Oğullarının ölü soğuk küllerine ağlayan anaları
Lanetlememeli benim merhametsizliğimi.
Ey tanrılar, ne tatlı bir yüzü var Arcite'nin!
Tabiat en yüce tanrı vergisi güzelliklerle donatmış
Bu soylu bedenleri doğumlarında.
Dünyadaki herhangi bir ölümlü kadın,
Genç kızların utangaç inkârcılığı içinde bile olsa,
Deli olurdu böyle bir erkek için.
Ne etkili gözleri var bu genç prensin;
Ateşli bir parıltı ile hayat dolu bir sevecenlik sevişiyor.
Aşk gülümsüyor âdeta bu gözlerde;
Oyunbaz Ganymede[26] gibi yakıp tutuşturur baştanrıyı
Ve zorlar onu kucaklaması için
Öyle ki takım yıldızları oluşur göklerde.
Ne güzel bir alnı ve kaşları var;
Ne etkili şu görkemli duruşu,
Koca gözlü Iuno'nunkinden daha çekici!

Omuzları Pelops'unkinden[27] daha düzgün.
Ünü ve onuru tıpkı denizle buluşan bir dağ gibi,
Yönelmiş göklere
Ve kaşları kanat çırpan kartal misali,
Ezgiler düzer dünya yüzeyine;
Sever, dövüşür tanrılara benzeyen karakteriyle.
Öte yanda Palamon,
Onun parlaklığını artıran ince bir folyo gibi,
Esmer ve ince, onun kasvetli bir gölgesi;
Gözleri anasını yitirmiş gibi kederli,
Ağır, coşkusuz, çeviklik yok hareketlerinde,
Arcite'deki canlılıktan hiçbir iz yok onda.
Ancak bu kusurlar yakışıyor ona;
Narkissos ağırbaşlı, ama güzeldi.
Aşk konusunda kim keşfedebilir ki kadının eğilimlerini?
Aptalım ben; aklımı yitirmişim,
Seçimimi yapamıyorum, ahmakça aldatıyorum kendimi
Kadınlar dövmeli beni.
Diz çöküp bağışlanmamı diliyorum Palamon,
Sen yalnız başınasın ama yakışıklısın,
Gözlerin, aşka buyurup onu tehdit eden
Güzelliğin ışıldayan lambaları gibi,
Hangi kız karşı koyabilir bu gözlere?
Nasıl bir ciddiyettir bu yüzündeki,
Ama nasıl da davetkâr bu esmer güzeli!
Aşkım, çok etkili bir yüzün var.
Sen dur orada Arcite,
Onun yanında çirkin sayılırsın;
Bu soylu bedenin yanında bir çingenesin sadece.
Kafam karmakarışık, yolumu kaybettim;
İçten bağlılığım uçtu gitti sanki.
Erkek kardeşim az önce sorsaydı bana hangisi diye,
Deli oluyorum derdim Arcite'ye;
Kız kardeşim sorsaydı, Palomon'u seçerdim.
İkiniz de durun şurada.
Şimdi erkek kardeşim sor bana...
Keşke bilebilsem!

Sen sor şimdi kız kardeşim;
Bunun yanıtı nedir, bilemiyorum.
Aşk ne mene bir şey,
İki mücevher aynı tatlılıkta,
İkisi arasında bir seçim yapamıyorum,
Ama ağlayabilirim her ikisi için de.

(Bir bey girer.)

Ne var efendim?
CENTİLMEN
Enişteniz soylu dükten haber getirdim hanımefendi.
Şövalyeler geldiler.
EMILIA
Kavgaya son vermek için mi?
CENTİLMEN
Evet.
EMILIA
Yoksa ben kendime mi son vermeliyim!
Nasıl bir suç işledim ki bakire Diana,
İki prensin kanlarıyla
Lekesiz gençliğim kirlenecek şimdi
Ve bekâretim sunağı olacak iki âşığın...
İki büyük savaşçının,
Anaların haz duyacağı bu iki delikanlının...
Benim mutsuz güzelliğimin kurbanı mı olacaklar?

(Theseus, Hippolita, Peirithous ve refakatçiler girerler.)

THESEUS
Getirin onları hemen; bayağı özledim o prensleri...
Senin vuruşacak âşıkların döndüler
Ve onlarla şövalyeleri de;
Şimdi güzel kardeşim, seçmelisin onlardan birini.
EMILIA
Keşke her ikisini de seçebilsem,
Böylece zamansız ölmezdi birinden biri.
THESEUS
Kim gördü onları?
PEIRITHOUS

Ben gördüm, bir süre önce.
CENTİLMEN
Ben de.
(Bir haberci girer.)
THESEUS
Nereden geliyorsun?
HABERCİ
Şövalyelerin yanından.
THESEUS
Konuş öyleyse,
Onları gördüysen, nasıllar?
HABERCİ
Ne gördüysem onu aktaracağım. Altı cesur adamla geldiler.
Dışarıdan bakacak olursak... ne gördüm ne okudum böylelerini.
Arcite'nin hemen arkasında duran cesur bir adama benziyor;
Bakışlarından bir prens olduğu belli.
Yüzü esmerden daha kara, sert, ama soylu,
Bu da onun dayanıklı, korkusuz
Ve tehlikeye alışkın olduğunu gösteriyor;
Gözlerindeki ateş onu ele veriyor,
Öfkeli bir aslana benziyor bakışları;
Siyah ve parlak saçları kuzgun kanatları gibi
Dökülüyor omuzlarına.
Geniş ve güçlü omuzları, uzun kolları var;
Kılıcı sol omzundan sağ kalçasına uzanan
Ustaca yapılmış çok güzel bir kayışa asılı
Hiddetlenince istediğini alacak nitelikte...
Düşmana aman vermeyecek biri bana göre.
THESEUS
Çok güzel anlattın şövalyeyi.
PEIRITHOUS
Ama bu yetmez, Palamon'un şövalyesini de ben anlatayım
THESEUS
Evet, lütfen dostum.
PEIRITHOUS

Sanırım o da bir prens, daha yüksek olabilir rütbesi;
Çünkü görünüşünde soyluluğun tüm nitelikleri var.
Bir bakıma anlatılan şövalyeden daha üstün olabilir
Ve daha yakışıklı; olgun bir üzüm gibi pembe yanaklı;
Ne için dövüşeceğini çok iyi biliyor;
Benimsemiş bu dövüşün nedenini kendininmiş gibi.
Yüzünden anlaşılıyor yüklendiği görevden umutlu olduğu,
Öfkelendiğinde, duygusal olmadan,
İnatçı bir cesaretle saldıracağı belli,
Eminim, cesaretle kullanacak kollarını, bedenini;
Korku yok gözlerinde, yumuşak başlı da sayılmaz.
Gök gürültüsünün bile bozamayacağı,
Sarmaşık dalları gibi, sarı, sert, kıvırcık saçlı;
İfadesi cesur bir savaşçı kadını andırıyor;
Yüzünde tüy bitmemiş ak pak bir delikanlı;
Zafer cesaretini ölçecekse eğer,
Hareketli gözlerinde zaferin kesinliği var.
Burnu havada, soyluluğun belirgin işareti;
Dövüş sonrası, leydilere layık kırmızı dudakları.
EMILIA
Bu adamlar da mı ölecek?
PEIRITHOUS
Sesi boru sesi gibi konuştuğunda;
Her erkeğin isteyeceği düzgünlükte kolları bacakları;
Tutamağı altın, iyi çelikten bir balta taşıyor;
Yaşı yirmi beş civarında.
HABERCİ
Bir başkası daha var; ufak tefek bir adam,
Ama oldukça sert biri,
Oradakiler kadar soylu, yiğit ve mangal yürekli.
PEIRITHOUS
Ha, şu çilli olan?
HABERCİ
Evet lordum,
Çok şirin değil mi?
PEIRITHOUS
Evet öyle.

HABERCİ
Bana göre efendimiz, sayıları az,
Ama iyi hazırlanmışlar
Görünüşleri düzgün ve heybetli,
Biri de açık renk saçlı, sarı değil, daha çok kumral
Erkeğe yakışan bir saç rengi;
Zorlu ve atik biri, kolları adaleli,
Güçlü kollarında damarları görünüyor,
Zırhının omuzluğu kabarık, gebeliği başlayan kadın gibi,
Ağır işler yapabilen, zırhın altında ezilmeyen,
Gözü pek, sakin ama uyarıldığında kaplan kesilen
biri olduğu belli;
Yendiğine merhamet duyabilecek gri gözleri var;
Avantajları kollayıp yakalayabilecek
Keskin bir zekâya sahip olduğu kadar,
Haksız bir harekette bulunmayacak,
Kendine haksızlık yapılmasına da izin vermeyecek biri,
Yuvarlak yüzlü, kızdığında asker, güldüğünde sevgili.
Başında bir zafer çelengi, üstünde eşinin iyilik dileği;
Otuz altı yaşında, üstü gümüşle kaplı bir mızrağı var.
THESEUS
Bu kadar mı hepsi?
PEIRITHOUS
Hepsi onurlu kişilerin oğulları.
THESEUS
Birden heyecanlandım, görmek istiyorum hepsini!
Leydim, gerçek dövüşçüler göreceksin şimdi.
HIPPOLITA
Elbette görmek isterim,
Ama lordum sevmiyorum dövüşün nedenini.
Daha iyi olurdu, dövüşselerdi ülkeleri için;
Aşkın bu kadar zorba olacağı hiç aklıma gelmezdi.
Benim iyi yürekli kardeşim, sen ne dersin?
Onlar kan ağlayıncaya kadar sen ağlama kadın;
Bu kaçınılmaz bir şey.
THESEUS
Onları sen baştan çıkardın güzelliğinle...

(Peirıthous'a.)

Onurlu dostum, sen olacaksın bu dövüşün hakemi,
Kullanacağın adamları ayarla.

PEIRITHOUS

Peki efendim.

THESEUS

Gel, onları ziyaret edelim;
Alana çıkmalarına kadar bekleyemem burada...
Onlar hakkında söylenenler heyecanlandırdı beni...
Dostum, her şey uygun olsun krallığımıza.

PEIRITHOUS

Her şey usulünce düzenlenecek.

3. Sahne

(Hapishanede bir oda.)

(Zindancı, Kızın Talibi ve Doktor girerler.)

DOKTOR

Böyle çıldırması, ayın öteki evresinde değil de bu evresinde oldu değil mi?

ZİNDANCI

Zararsız bir ruhsal bozukluk içinde; az uyuyor, iştahı yok, ama sıkça içiyor, başka ve daha iyi bir dünyanın düşlerini görüyor, böyle dağılmasında en büyük etken Palamon adı, her sözünde her sorusunda o var.

(Zindancı'nın kızı girer.)

İşte geliyor, siz kendi gözlerinizle izleyin.

KIZ

Tamamen unutmuşum o şarkıyı; nakaratı "aşağıya, aşağıya" gibi bir şeydi, Emilia'nın öğretmeni Geraldo tarafından kaleme alınmıştı. Dido ve Aeneas da ne güzel bir aşk masalı... Ama öteki dünyada Dido Palamon'u görünce Aeneas'ı bırakır mutlaka...

DOKTOR

Nasıl da dağılıp gitmiş! Zavallı kız.

ZİNDANCI

Bütün gün böyle.

KIZ

Büyü için dilinin ucuna gümüş para koymalıyım,[28] yoksa kayığa binemezsin. O zaman kutsal ruhların yanına gitme fırsatını bulursun... işte bu güzel bir manzara! Biz bakirelerin kuruyor aşkları, parçalanıyor sevgilerimiz. Biz hiçbir şey yapmıyoruz artık, Proserpine[29] ile çiçek topluyoruz. Sonra Palamon'u çiçek demeti yapacağım ve beni fark etmesini sağlayacağım... sonra...

DOKTOR

Deliliği ne kadar çekici ve dokunaklı! Biraz daha konuşsun bakalım.

KIZ

Size bir sır vereyim, arada oyun[30]oynamaya gidiyoruz. Bu çok acı bir yaşam, ama öteki yaşam da var, orada yanıyorsun, kızarıyorsun, haşlanıyorsun, çığlık atıp inliyorsun, dedikodu yapıp küfrediyorsun... Çok katı kuralları var; dikkatli olun! Eğer biri deliriyorsa, suya atıp kendini öldürüyorsa ya da asıyorsa kendini, kaybolup gidiyor. Iupiter kutsa bizi!.. Yankesiciler ve hırsızlarla birlikte kaynayan kurşun kazanına atacaklar bizi; orada bir parça domuz eti gibi pişeceğiz sonsuza dek.

DOKTOR

Zihninde ne fanteziler var!

KIZ

Kızları gebe bırakan efendiler ve saraylılar işte orada göbek deliklerine kadar ateşte, yüreklerine kadar buzda kalacaklar. Tecavüz organları yanacak, aldatanlar donacak. Gerçekten düşünülebilecek en ağır ceza böyle önemsiz bir şey için. İnanın bana bu cezadan kurtulmak için kişi cüzzamlı bir cadıyla bile evlenmeli.

DOKTOR

Nasıl da genişletiyor fantezisini! Bu öyle normal delilik değil, derinden yaralanmış bu kız ve melankoli içinde.

KIZ

Saraylı kadınla tüccarın karısı birlikte havlıyorlar... Eğer hayvan olsaydım bu iyi bir eğlence derdim. Biri "duman" derken öteki, "yangın" diye bağırır; daha başkası "Yaptıklarım duvar halısının altında" diye itirafta bulunur, sonra da başlar havlamaya; başka biri küfreder ona kameriyenin altında, ilanı aşk eden sevgilisine.

(Şarkı söyler.)

"Yıldızlarıma ve kaderime bağlıyım ben..."

(Çıkar.)

ZİNDANCI

Onun hakkında ne düşünüyorsunuz doktor?

DOKTOR

Kafası kaygılarla karışmış, buna çare bulamam.

ZİNDANCI

Eyvah, ne yapacağız öyleyse?

DOKTOR

Palamon adında bir gence mi tutuldu?

ZİNDANCI

Bir zamanlar ilgisinin bu beye yöneldiğini sanıyordum.

KIZIN TALİBİ

Ben de öyle sanıyordum.. Hatta pazarlığımızı da yapmıştık, ona topraklarımın yarısını verecektim. Her konuda anlaşmıştık.

DOKTOR

Palamon'a olan aşırı tutkunluğu onun diğer duyularını da köreltmiş, bir süre sonra bunlar tekrar yerli yerine oturabilir; fakat şu anda çok aşırı bir yüklenme var. Yapacağınız şu: Onu loş yerlerde tutun; Palamon adındaki o genci yemeğe çağırdığınızı söyleyin, kızınızın düşüncelerini paylaşın. Bu kızınızın dikkatini çekip sabit fikrinden vazgeçirecektir; yapılacaklar arasında eğlenceler ve oyunlar olmalı. Siz de şarkılarına katılın, Palamon'un zindanda söylediği şarkıları söyleyin. Baharın güzelliklerinden yararlanıp ona çiçekler getirin ve duyuları uyaran güzel kokular armağan edin. Bu sorunu Palamon'la çözeceksiniz, Palamon'la yatıp Palamon'la kalkacaksınız. Kızınızla birlikte sofraya oturacaksınız, hatta kızınıza törenle hizmet edip yemesini sağlayacaksınız. Hangi kızların ve oyun arkadaşlarının, yani kimlerin onun yakın arkadaşları olduğunu araştırın, onlar Palamon'dan söz etsinler; arada sırada Palamon gönderiyormuş gibi armağan getirsinler kıza. Kız büyük bir yanılgı içinde ve bu yanılgı başka sapkınlıkları da davet edebilir. Bu yanılgılar iyice dengesini bozar. Tecrübeme dayanarak şu kadarını söyleyeyim ki, böyle bir tedavi sonuç verecektir. Arkadaşlarıyla olan sohbetlerinden başka, ben de ona ilaç vereceğim. Bu tedaviye hemen başlayalım, göreceksiniz kısa zamanda sonuç alacağız.

(Çıkarlar.)

V. Perde

1. Sahne

(Mars, Venüs ve Diana tapınaklarının önü.)
(Borular. Theseus, Peirithous, Hippolita
ve refakatçiler girerler.)

THESEUS
Artık girip dualarını etsinler tanrıların önünde;
Tapınaklar aydınlansın yakılan kutsal ateşlerle,
Sunaklarda kutsanmış tütsülerden yayılan kokular
Yayılıp yükselsin tanrılar katına.
Bu töreni bozacak hiçbir tatsızlık olmasın;
Çünkü bu kahramanlar,
Aşkın gücünü onurlandıracak soylu bir çatışmaya
soyunacaklar.

PEIRITHOUS
Geliyorlar efendimiz.

(Borular. Palamon ve Arcite şövalyeleri ile girerler.)

THESEUS
Siz yürekli ve gözü pek düşmanlar,
Siz soylu yakın akrabalar,
İşte gün geldi çattı
Çözmek için aranızdaki anlaşmazlığı.
Bir saat için unutun öfkenizi,
Yardımcılarınızla birlikte kutsal sunak önünde,
Dua edin tanrılara, güvercin gibi eğin
Tanrılar önünde o inatçı bedenlerinizi.
Hiddetiniz de ölümlü sizin gibi;
Sizi seyreden tanrılar yardım edebilirler size ancak,
Dövüşün adaletli bir biçimde.
Şimdi bırakalım sizi dualarınızla baş başa,
Başarı diliyorum her ikinize de aynı ölçüde.

PEIRITHOUS

Onurlandırın krallığımızı en iyi şekilde.

(Theseus, Peirithous, Hippolita ve refakatçiler çıkarlar.)

PALAMON
Kum saati harekete geçti,
Birimiz yok oluncaya kadar da durmayacak.
Şunu bil ki düşmanlığım bu olay için sadece
Bir göz öbürüne karşı olur, bir kol öbürünü ezerse
İşim o gözü çıkarmak, koparıp atmaktır ezeni;[31]
Kuzen, sen benim bir parçam da olsan
Yapmak zorundayım işimi.
Nasıl yumuşak davranabilirim sana.
ARCITE
Büyük uğraş veriyorum kendi kendime,
Unutmak için adını, eski sevgimizi
Ve çocuklukta geçirdiklerimizi;
Öldürmem gerekenin sen olmadığına
İnandırmaya çalışıyorum kendimi.
O zaman açalım yelkenlerimizi,
Taşıyalım teknelerimizi cennetin hakemine.
PALAMON
Güzel konuştun. Karşına çıkmadan önce
Sana sarılmalıyım kuzenim.

(Birbirlerine sarılırlar.)

Bir daha asla sarılamayacağız böyle.
ARCITE
Son kez elveda.
PALAMON
Öyle olsun, elveda kuzenim.
ARCITE
Elveda.

(Palamon ve şövalyeleri çıkarlar.)

Şövalyeler, akrabalar, âşıklar... ve elbette kurbanlarım!
Savaş Tanrısı Mars’a tapınan gerçek silahşorlar,
Ruhunuzdaki yiğitlik kovuyor korku tohumlarını,
Hele korkuyu anlayabilmek sizin çok uzağınızda,
Gelin gidelim mesleğimizin tanrısına,

Ona yakaralım, aslan yüreği, kaplan nefesi vermesi için bize,
Elbette düşmanı bunaltmak için hız ve hiddet de...
Yoksa solucan gibi kalırız önlerinde.
Bildiğiniz gibi ödülüm akacak kanın içinde;
Büyük bir yiğitlikle hemen bastırın hasmınızı,
Çiçeklerin en güzeli süsleyecek benim zafer tacımı.
Dövüş alanını kazan dolusu insan kanıyla sulayan
Mars'tır bizim şefaatçimiz;
Yardım elinizi uzatın ve eğitin onun önünde.

(Mars sunağının önünde diz çöküp dua ederler.)

Kuyruklu yıldızları haber veren ey yüce tanrı,
Senin gücünle döner yeşil Neptün mora,
Öfken kasırgalar yaratır, kafatasları çıkarır yer altından,
Bir soluğunla dağıtırsın Bolluk Tanrısı Ceres'in
buğdaylarını,
Güçlü kollarınla mavi bulutlardan uzanıp devirirsin surları;
Ben, senin öğrencin, savaş davulunun en genç çiçeği,
Göster bana bugün askeri hünerleri,
Senin övgünle taşıyayım ileriye bayrağımı;
Ey bugünün efendisi, yüce Mars,
Haz duyacağın bir işaret gönder bize.

(Dua ederler, o sırada zırh sesleri, savaş çıkmış gibi bir gök gürültüsü duyulur, dua edenler ayağa kalkıp sunağın önünde eğilip selam verirler.)

Karışık zamanları düzene sokan yüce Mars,
Sarsıp kendine getirirsin yozlaşan ülkeleri,
Eski ve tozlanmış unvanların başhakemi,
İnsanlar aklını kaçırınca kanla iyileştirirsin dünyayı,
Dengeye sokarsın bir darbeyle nüfus fazlalığını;
Olumlu işaretler alıyorum senden
Ve senin adına cesaretle giriyorum kavgaya.
Hadi, gidelim arkadaşlar.

(Arcite ve şövalyeleri çıkarlar. Öbür yandan Palamon ve şövalyeleri girerler. Onlar da aynı seremoniyi tekrarlarlar.)

PALAMON
Yıldızlarımız parlasınlar yepyeni bir ateşle

Ya da yok olup gitsinler; kavgamız aşk yüzünden,
Eğer Venüs ödüllendirirse beni Emilia'nın sevgisiyle
Tanrıça zaferi de verir bana. Ruhlarınız kaynaşsın benimkiyle,
Soyluluğunuz kişisel bahtınız yapsın benim amacımı.
Tanrıça Venüs'den yana koyuyoruz tavrımızı
Gücünü bizden yana kullansın diye ona yalvarıyoruz.

(Eğilirler, sonra Venüs sunağı önünde diz çökerler.)

Selam sana gizlerin egemen kraliçesi,
Gücünle en acımasız zorbaları kız gibi ağlatabilirsin;
Bir bakışınla susturabilirsin Mars'ın savaş davullarını,
Fısıltıya çevirebilirsin silah başı bağırtılarını;
Koltuk değnekli bir sakatı koşturabilir,
Onu Apollon'dan daha çabuk iyileştirebilirsin.
Sen istersen, uyruğunun uyruğu yapabilirsin bir kralı
Zayıf, hasta bir ihtiyarı dans ettirebilirsin;
Saçları dökülmüş müzmin bekâr bir erkeği,
Bahar ateşlerinin üstünden atlatabilirsin delikanlılar gibi,
Yetmişindeki adamın hırıltılı, kısık sesini,
Aşk şarkıları söyleyebilecek bir hale dönüştürebilirsin
Hangi güçlü tanrının senin üstünde gücü var?
Phoibos'a onunkinden sıcak alevler eklersin;
Onun tanrısal ateşi ölümlü oğlunu kavurdu,
Seninki de onu.
Av Tanrıçası, o soğuk Diana, dediklerine göre,
Ok ve yayını bir kenara bırakıp âşık olmuş[32] sayende.
Yeminli askerin olarak beni yüceliğinle kutsa,
Kurşundan ağır olsa, ısırgandan daha da fazla yaksa,
Senin takacağın boyunduruğu taşırım çiçek çelengi diye.
Senin yasalarına karşı kötü bir söz hiç etmedim;
Hiç bilmediğim için sır da vermedim, bilseydim de vermezdim;
Bakmadım yan gözle bile evli bir kadına,
En hafifmeşrep olanlara bile iftira atmadım,
Patavatsızlık yapmadım şölenlerde hiçbir güzele;
Bunu yapan sahte gülücüklü kişiler yerine ben utandım;
Aşk konusunda palavra sıkanlara aman vermedim

Ve öfkeyle sordum onlara anaları var mı diye...
Bir zamanlar bir kız vardı, haksızlık ettiler ona,
Sekseninde bir ihtiyar evlendi o on dörtlük kızla...
Karşı çıktım ben buna.
Ey Tanrıça, yaşamı toza çevirmek senin elinde;
Beli tutulmuş ihtiyar sağlam ayağını burktu,
Nekris boğum boğum yaptı parmaklarını,
Hastalıklı patlak gözleri,
Acıdan yuvalarından uğramış gibiydi,
Ve yaşam onun için işkenceden başka bir şey değildi.
Ama bu tiridi çıkmış ihtiyar,
Genç ve güzel eşinden bir oğlan peydahladı,
Çocuğun bu ihtiyardan olduğuna inanıyordum,
Çünkü ondan olduğuna kadın da yemin etti,
Ona kim inanmaz ki?
Kısacası ben o lafazanların, böbürlenenlerin dostu değilim;
Palavracıların, yalancıların düşmanıyım;
Aşkta kaybedenleri teskin etmeyi severim.
Gizli kapaklı iş çevirenleri hiç sevmem,
Hele açık saçık, küfürlü konuşanlardan nefret ederim.
Ben böyleyim işte,
Benim kadar seven bir gencin asla olmadığına yemin ederim.
Bunun için ey sevgili tanrıça,
Gerçek aşkın erdemi olacak zaferi bahşet bana,
Onayladığını gösteren bir işaret göndererek kutsa beni.

(Bir müzik sesi gelir ve güvercinler uçuşur. Palamon ve şövalyeler yere kapanır, sonra da diz çökerler.)

Ey sen, yediden yetmişe
Ölümlü gönüllere hükmeden tanrıça
Av alanın bütün dünya,
Biz de sürüleriz senin oyununda,
Bu güzel işaretin için minnettarım sana,
Onu saf yüreğimin derininde saklayacağım.
Kılıcıma güvenerek işe koyulacağım.
Kalkalım ve güzel tanrıçanın önünde eğilelim şimdi.

(Eğilirler.)

Saat yaklaşıyor.

(Palamon ve şövalyeler çıkarlar.)

(Yumuşak bir müzik. Emilia beyazlar giyinmiş, saçları omuzlarına kadar açılmıştır, bir buğday çelengi taşır; beyazlar giyinmiş bir kadın eteğinin kuyruğunu tutar, saçları çiçeklerle süslenmiştir. Onun önünde bir başka kadın üstüne tütsüler ve güzel kokular konmuş gümüşten bir dişi geyik[33] taşımaktadır, bu geyik Diana sunağına konulacaktır. Emilia'nın nedimeleri biraz uzakta durmaktadırlar. Emilia tütsüyü yakar. Kadınlar onu selamlayıp çıkarlar.)

EMILIA
Kutsal, belirsiz, soğuk ve değişmez,
Eğlenceleri terk eden, sessizce düşünen,
Tatlı, yalnız yaşayan, beyaz kadar temiz
Ve rüzgârın harmanladığı kar gibi saf kraliçem,
Kadın şövalyelerine cinsel isteği yasakladın
Senin düzenin giysisi olan utanmayı bıraktın bize;
Burada yüce sunağının alçakgönüllü rahibesiyim ben.
Ey ihsan eden, o az bulunan yeşil gözlerinle bak
Bugüne dek asla lekelenmemiş olan bakirene;
Ve kutsal, gümüş sevgili, şimdi beni dinle...
Hiç kötü bir şey duymadın benden
Havai bir davranışımı da görmedin...
Korku ve saygıyla önünde eğilerek niyaz ediyorum sana;
Rahiben olarak bugün görevdeki son günüm
Gelinliğimi giydim, ama hâlâ bakireyim;
Bir kocam olacak, ama kimdir bilmiyorum.
İkisinden birini seçmem, başarısı için dua etmem gerek,
Ama suçsuzum birinden birini tercih konusunda.
Gözlerimin birini feda edebilir miyim, ikisi de değerli;
Yitip giden boş yere yok olacak, suçlayamam hiçbirini.
Bu yüzden alçakgönüllü kraliçe,
İki talibimden beni en çok seven sadece biri,
Ve buna en çok layık olan alacak buğday çelengimi,
Yoksa bakire kalıp senin rahiben olacağım yine.

(Bu sırada sunaktaki dişi geyik kaybolur,

bunun yerine üstünde bir gül[34] olan bir ağaç iner.)

Görün, kutsal eylem ilerledikçe
Diana tapınağı içinden gelen inişleri çıkışları;[35]
Ama neden bir gül! Öngörüye inanırım ben,
Yoksa bu dövüş iki cesur şövalyeyi de yok mu edecek
Ve ben bakire bir çiçek olarak koparılmadan solacak mıyım?

(Birdenbire tiz çalgılardan bir ses gelir
ve ağaç üzerindeki tek gül düşer.)
Gül yere düştü, ağaç devrildi!
Sevgili Tanrıça, salıveriyorsun beni;
Kendimi toparlamalıyım; ama senin isteminle mi
bilmiyorum;
Göster bana bu gizemi.
Umarım hoşnut etmişimdir seni; bana merhametli
bir yanıt ver.

(Selam verir ve çıkar.)

2. Sahne

(Hapishanede loş bir oda.)

(Doktor, Zindancı ve Palamon kılığında
Kızın Talibi girerler.)
DOKTOR
Tavsiyelerim kıza yararlı oldu mu?
KIZIN TALİBİ
Hem de çok. Ona eşlik eden kız arkadaşları
Yarı yarıya inandırdılar benim Palamon olduğuma;
İşte ondan sonra gülümseyerek geldi yanıma,
Ne yemek istediğimi ve onu ne vakit öpeceğimi sordu,
Hemen söyledim isteğimi ve iki kez öptüm onu.
DOKTOR
İyi yapmışsın; yirmi kez öpseydin daha iyi olurdu,
Çünkü tedavinin esası tamamen buna bağlı.
KIZIN TALİBİ
Sonra bütün gece başımda bekleyeceğini söyledi,
Biliyordu çünkü nöbetimin ne zaman tutacağını.
DOKTOR

Bırak ne isterse yapsın; nöbetiniz geldiğinde,
Vakit kaybetmeden istediğini yapın siz de.
KIZIN TALİBİ
Şarkı söylememi istedi.
DOKTOR
Söylediniz mi?
KIZIN TALİBİ
Hayır.
DOKTOR
Bunu kötü yapmışsınız;
Yerine getirmelisiniz her isteğini.
KIZIN TALİBİ
Ne yazık ki, onu tatmin edecek hiç sesim yoktur benim.
DOKTOR
Ses çıkardığınız sürece bu önemli değil,
Bundan sonra ne isterse onu yapın
Eğer isterse, yatın onunla birlikte.
ZİNDANCI
Hey, dur bakalım orada doktor.
DOKTOR
Tedavinin bir parçası bu da.
ZİNDANCI
İzin verirsen doktor, bu iş adabına göre olmalı.
Ancak evlenirlerse.
DOKTOR
Bu aşırı bir endişe;
Çocuğunu adap için asla gözden çıkarma;
Önce iyileşsin, kendi isteyecektir namuslu olmayı nasıl olsa,
Evlenip namuslu bir kadın olarak yaşayacaktır.
ZİNDANCI
Tamam doktor.
DOKTOR
Lütfen içeri getirin onu,
Nasılmış bir bakalım.
ZİNDANCI
Getireyim. Palamon'un beklediğini söyleyin ona.
Ama doktor, bu tedavi hâlâ yanlış geliyor bana.

(Çıkar.)

DOKTOR
Babanız, budalanın teki! Kızın namusuymuş?
İyileşmesi için yerine getirmeliyiz tıbbın gereklerini...
KIZIN TALİBİ
Neden kızın namuslu olmadığını düşünüyorsunuz doktor?
DOKTOR
Kaç yaşında şimdi?
KIZIN TALİBİ
On sekizinde.
DOKTOR
Olabilir... her şey olacağına varır, söylediklerim yersiz değil.
Babası ne derse desin, eğer siz de sezdinizse,
Ruh durumu buna yatkın, tenin çağrısı yani,
Anlıyor musunuz beni?
KIZIN TALİBİ
Çok iyi anladım sizi.
DOKTOR
Açlığını giderin, sonuna kadar gidin,
Melankolik ruh halinden kurtulacaktır.
KIZIN TALİBİ
Ben de sizin gibi düşünüyorum doktor.

(Zindancı, Kızı ve kız arkadaşı girerler.)

DOKTOR
Göreceksiniz zaten. İşte geliyor; neşelendirin onu.
ZİNDANCI
Gel kızım, bak Palamon bekliyor seni,
Senin için saatlerdir burada.
KIZ
Bu nazik sabrı için müteşekkirim ona;
Çok kibar bir bey, minnet borçluyum lorduma.
Bana armağan ettiği atı hâlâ görmediniz mi?
ZİNDANCI
Evet, gördük.
KIZ
Beğendiniz mi?

ZİNDANCI
Çok güzel bir at.
KIZ
Peki, dans ettiğini gördünüz mü?[36]
ZİNDANCI
Hayır.
KIZ
Ben çok gördüm. Öyle güzel dans ediyor ki,
Müzik başladığında hiçbir at baş edemez onunla,
Seyredene büyük haz veriyor.
ZİNDANCI
Gerçekten ilginç.
KIZ
Saatte yirmi mil hızla Morris dansı yapabiliyor,
Morris dansındaki yapma atlara neden oldu bu da,
Eğer biraz yargılama becerim varsa buralarda,
Dörtnala yöneliyorum "Aşkın Işığı"[37] melodisine.
Ne düşünüyorsunuz bu at hakkında?
ZİNDANCI
Böyle becerileri varsa tenis de oynayabilir.
KIZ
O bir şey değil,
ZİNDANCI
Okuma yazması da var mı?
KIZ
Çok okunaklı bir yazısı var;
Kuru otun, yemlerinin hesabını kendi başına yapar;
Seyis erkenden kalkar, ama gereğinden az verir yemini.
Dükün doru kısrağını gördünüz mü?
ZİNDANCI
Elbette.
KIZ
O kısrak, zavallı hayvan, müthiş bir biçimde âşık erkeğine,
Ama erkek at tepkisiz kalıyor ve hor görüyor, sahibi gibi.
ZİNDANCI
Çeyizi nasıl?
KIZ

İki yüz balya kadar kuru ot ve yirmi kova yulaf,
Ama erkek asla istemiyor onu.
Onun gözü değirmencinin dolap beygirinde;
Tatlı kişnemelerle onu baştan çıkarmayı deniyor,
Ama bu sonu olur o kısrağın.
DOKTOR
Neler diyor bu kız?
ZİNDANCI
Selam ver, bak sevgilin geliyor.
KIZIN TALİBİ
(İleri çıkar.)
Güzel kız nasılsın?
Bu çok kibar bir kız; nasıl da selamlıyor!
KIZ
Dürüstlük yolunda emrinizdeyim.
Söyleyin efendilerim, dünyanın sonuna ne kadar kaldı?
DOKTOR
Bir günlük yol kaldı.
KIZ
(Talibine.)
Benimle gelir misin?
KIZIN TALİBİ
Orada ne yapacağız?
KIZ
Ne mi yapacağız, iskemle oyunu[38]oynarız.
Başka ne yapabiliriz ki?
KIZIN TALİBİ
Ben gitmeye hazırım,
Orada düğünümüzü kutlarız.
KIZ
Doğru. Eminim kör bir rahip buluruz orada,
Evlendirir bizi, bir şey sormaz hiç olmazsa,
Orada herkes dikkatli ve budaladır.
Ayrıca yarın babam asılacak,
Düğünümüzü lekeler bu da
Palamon değil misin sen?

KIZIN TALİBİ
Beni tanımadınız mı?
KIZ
Evet, tanıdım, ama siz beni hiç düşünmüyorsunuz,
İç etek ve çamaşırlarımdan başka bir şey yok yanımda.
KIZIN TALİBİ
Fark etmez; sizi istiyorum.
KIZ
Emin misiniz?
KIZIN TALİBİ
Evet, o güzel elinizi verin bana.
KIZ
Öyleyse yatağa.
KIZIN TALİBİ
Siz isterseniz elbette.

(Kızı öper.)

KIZ
Efendim, bakıyorum çimleniyorsunuz.
KIZIN TALİBİ
Neden siliyorsunuz dudaklarınızı?
KIZ
Bu çok güzeldi,
Düğüne hazırlanmak için parfüm sürüyorum.
Bu kuzeniniz Arcite değil mi?
DOKTOR
Evet sevgili kızım,
Kuzenim Palamon iyi bir seçim yaptığı için
Çok mutluyum.
KIZ
Sizce evlenir mi benimle?
DOKTOR
Hiç kuşkum yok.
KIZ
Siz de böyle mi düşünüyorsunuz?
ZİNDANCI
Evet.
KIZ

Birçok çocuğumuz olacak...

(Arcite sandığı Doktor'a.)

Lord'um boyunuz uzamış sizin!
Dilerim benim Palamon'umun da boyu uzar,
O artık özgür. Zavallı eniğim,
Kapalı, pis bir yerde kötü etle beslendi;

(Haberci girer.)

HABERCİ
Burada ne yapıyorsunuz siz?
Bugüne dek görmediğiniz
Soylu bir dövüşü kaçıracaktınız neredeyse.
ZİNDANCI
Çıktılar mı alana?
HABERCİ
Çıktılar.
Resmi bir göreviniz var sizin de.
ZİNDANCI
Hemen gitmeliyim.
Sizi bırakmak zorundayım.
DOKTOR
Biz de sizinle geliyoruz.
Bu dövüşü kaçırmak istemiyorum.
ZİNDANCI
Nasıl buldunuz kızımı?
DOKTOR
Emin olun onu iyileştireceğim üç dört gün içinde.

(Kızın Talibine.)

Ondan ayrılmayın, aynı şekilde davranın.
KIZIN TALİBİ
Tamam.
DOKTOR
Onu içeri götürün.
KIZIN TALİBİ
Gel sevgilim, yemeğe gidelim,
Kart oynarız sonra da.
KIZ

Yine öpüşecek miyiz?
KIZIN TALİBİ
Yüzlerce defa.
KIZ
Yüz yirmi olsun.
KIZIN TALİBİ
Peki, yüz yirmi.
KIZ
Birlikte yatarız sonra da.
DOKTOR
Kabul et hemen.
KIZIN TALİBİ
Evet, evleneceğiz zaten.
KIZ
İncitmeyeceksin beni ama.
KIZIN TALİBİ
Hayır, sevgilim.
KIZ
Eğer incitirsen ağlarım sonra.

(Çıkarlar.)

3. Sahne

(Meydanın yakınlarında bir yer.)

(Borular. Theseus, Hippolita, Emilia, Peirithous ve refakatçiler girerler.)

EMILIA
Bir adım daha atamam artık.
PEIRITHOUS
Kaçıracak mısınız bu gösteriyi?
EMILIA
Avını yakalamak için uçan bir şahin görsem
Daha iyi olurdu bu dövüşten
Her kılıç darbesi tehdit olacak yiğitlere;
Her dokunuş acılar verecek dokunduğu yere,
Kılıç sesleri ölüm çanları dövüşenlere.

Ben burada kalacağım.
İşiteceklerim cezalandırılmam için yeterli
Duymamak için boğamam ki sesleri;
Dehşet verecek sahnelerle lekeleyemem gözlerimi.
PEIRITHOUS
Efendimiz, lordum, daha ileri gitmek istemiyor
kız kardeşiniz.
THESEUS
Ama o da gelmeli; bazen bir sanat eseri olan,
Gerçek anlamda bir onur savaşı seyredecek.
Doğa ise öyküyü yaratıp eyleme dökecek,
İnançlarımız ancak her iki duyumuzla onaylanabilir.
(Emilia'ya.)
Mutlaka bulunmalısın. Üstün gelenin ödülü sensin.
Sen takacaksın kazananın başına zafer çelengini.
EMILIA
Bağışlayın beni, ama eğer sizinle gelirsem,
Kapatırım gözlerimi.
THESEUS
Orada olmalısın; bu düello gece yapılıyor
Sen de gecenin parlayan tek yıldızısın.
EMILIA
Ama sönmüş bir yıldız. O yıldızın ışığında
Birini ötekine düşüren bir uğursuzluk gizli;
Dehşetin anası olan karanlıklar,
Milyonlarca ölümlüyü lanetler bir anda,
Şimdi de örtüp üstlerine o kara pelerini,
Engelleyecek onların birbirini görmelerini;
O karanlık ele geçirecek ikisinden birinin itibarlı adını
Suçluluğumu bununla örtecek.
HIPPOLITA
Sen de gelmelisin.
EMILIA
Hayır gelemem.
THESEUS
Ama senin varlığın ateşleyecek şövalyeleri;
Bil ki bu savaşın sensin ganimeti,

Ve sen ödüllendireceksin kazananın emeğini.
EMILIA
Efendimiz, bağışlayın beni;
Krallığa bunun dışında da hizmet edilebilir.
THESEUS
Tamam, anlaşıldı, nasıl istersen öyle olsun.
Yanındakiler görevlerini başkalarına devredebilirler.
HIPPOLITA
Hoşça kal kardeşim; kısa bir süre sonra,
Gelecekteki eşini senden önce ben öğreneceğim.
Kimin daha iyi olduğunu kimse bilemez tanrılardan başka,
Her ikisine de dua edeceğim.

(Emilia ve refakatçileri dışında herkes çıkar.)

EMILIA
Arcite soylu ve yumuşak yüzlü, ama bir savaş silahı gözleri,
Yumuşak bir kındaki keskin bir kılıç gibi;
Merhamet ve yiğitlik bir arada simasında.
Palamon'un tehditkâr bir ifade var suratında;
Alnı derin çizgilerle işlenmiş oyma gibi,
Ona karşı duranı içine gömecek sanki.
Ama bazen de değişebilir ruh durumuna göre,
Baktığı insanın içine işliyor gözleri.
Melankoli yakışıyor ona, Arcite'nin neşesi de öyle;
Oysa Palamon'un mahzunluğu onun bir çeşit neşesi,
Neşe mahzunlaştırıyor, üzüntü neşelendiriyor sanki.
Başkasında yapay duracak olan bu mahzun hali,
Palamon'un içini dışa vuran onun gerçek karakteri.

(Borular öter, trampetler vurur, dövüşün başladığını belirten sesler duyulur.)

İşte başladı yiğit prenslerin sınavı! Arcite kazanabilir beni,
Ama Palamon yaralayıp sakatlayabilir Arcite'yi,
Böyle bir felaketin büyüklüğünü kim derinden hissedebilir ki?
Eğer orada olsaydım, oturduğum yere bakacaklardı
O bir anlık duraksamada savuşturamazlardı saldırıyı
Ve benim yüzümden ağır yara alacaklardı.

Orada bulunmayışım çok daha iyi...
Böyle bir zarar vermektense yeğlerdim doğmamış olmayı!

(Borular. “Yaşa Palamon” sesleriyle büyük bir uğultu yükselir. Bir uşak girer.)

Ne oldu?
UŞAK
“Yaşa Palamon!” diye bağırdılar.
EMILIA
Öyleyse o kazandı. Zaten belliydi;
Zarif ve başarılı görünüyordu,
Hiç kuşkusuz erkeklerin en iyisi.
Lütfen git ve haber getir bana.

(Bağırtılar ve “Yaşa Palamon” sesleri.)

UŞAK
Hâlâ “Palamon” diye bağırıyorlar.
EMILIA
Koş ve araştır.

(Uşak çıkar.)

Zavallı sevgili korumam, sen kaybettin!
Sağımda hâlâ senin resmini tutuyorum,
Palamon’unki solumda...
Bilemiyorum neden böyleyim,
Kim kazanırsa kazansın bir maksadım yok ki benim;
Kader böyle istiyorsa. Soldadır kalbimiz de;
Palamon daha şanslı.

(Yine bir bağırtı kopar, borular çalar.)

Dövüşün bittiğini gösteriyor bu yaygara.

(Uşak girer.)

UŞAK
Söylendiğine göre,
Palamon Arcite’yi sütuna doğru sürünce
“Yaşa Palamon” diye bağırıyorlarmış,
Ama Arcite’nin şövalyeleri cesurca ileri atılıp
onu kurtarmışlar,
Aynı anda her iki aday el sıkışmışlar.

EMILIA
Keşke ikisi tek bir insana dönüşebilseydi!
Ama böyle bir erkeğe hiçbir kadın layık olamazdı;
Onların soylu karakterleri, kendilerine özgü erdemleri,
Gösterir her kadının yetersizliğini, eşitsizliğini...

(Borular. Dışarıdan “Arcite, Arcite” bağırtıları duyulur.)

Sevindirici mi haberler? Hâlâ “Palamon” mu?
UŞAK
Hayır, bu kez “Arcite” diye bağırıyorlar.
EMILIA
Lütfen kulaklarını iyi aç, dikkat et seslere.

(Borular. “Zafer Arcite’nin” diye çok büyük bir bağırtı kopar.)

UŞAK
“Arcite” ve “zafer” diye bağırıyorlar.
Bir dakika, “Zafer Arcite’nin” diyorlar.
Borular dövüşün bittiğini duyurdu.
EMILIA
Yarı körler bile gördü Arcite’nin ne olduğunu...
Ruhunun zenginliği ve değeri belliydi zaten;
Meşaledeki ateş nasıl gizlenemezse,
Nasıl deniz durulamazsa sert rüzgârlar önünde,
Arcite’nin değeri de saklanamaz hiçbir şekilde.
Sezmiştim Palamon’un kendine zarar vereceğini,
Neden böyle düşündüğümü açıklayamam;
Aklımızın yetmediği yerde sezgilerimiz söylüyor geleceği.

(Borular.)

Geliyorlar. Zavallı Palamon!

(Theseus, Hippolita, Peirithous, Arcite ve refakatçiler girerler.)

THESEUS
İşte bekleyiş içindeki kız kardeşimiz,
Kendine gelememiş, titriyor hâlâ!
Güzel Emilia, Tanrılar yüce kararlarıyla

Bu şövalyeyi bahşettiler sana;
O başa geleceklerin en iyisidir.
Şimdi ellerinizi verin bana,
Birleştirin ellerinizi, yaşlanıncaya kadar
Büyüyen bir aşkla bağlanın birbirinize.
ARCITE
Emilia sizi kazanmak için yitirdim en sevdiğimi,
Ama sonsuza dek mutlu edeceğim sizi,
Sizin değeriniz yanında yetersiz kalır yitirdiğim sevgi.
THESEUS
Sevgili kardeşim, soylu bir atı mahmuzlayan
Cesur bir şövalye olarak konuştu;
Tanrılar çocuklarının da kendi gibi
Tanrısal yeteneklerle donanacağına inanmasalardı,
Bekâr bir adam olarak ölmesini sağlarlardı!
Davranışları ve dövüşü o kadar etkiledi ki beni,
Bir an kurşun kayayı kaldıran Herakles sandım onu.
Ayrı ayrı översem çeşitli niteliklerini,
Çıkar ortaya Arcite'nin genel karakteri.
Onun kadar yiğit olan birine çok iyi karşı koydu.
İki hırslı, birbirine eş rakip bülbül,
Gecenin kulağını yırttı kavgacı sesleriyle,
Kâh birinin kâh ötekinin üstünlüğü içinde
Zaman geçtikçe kimin daha iyi şakıdığı anlaşılmadı,
Uzun bir zaman geçtikten sonra
Tanrılar verdiler kararlarını nihayet güç de olsa...
Kazandığın zafer çelengini sevinçle geçir başına...
Yaşamaktan utandıkları için yerine getirilecek hemen
Kaybedenler hakkındaki yargı;
Bu sahne bizim göreceğimiz bir şey değil;
Biz gidiyoruz yarımız neşeli, yarımız kederli.

(Arcite'ye.)

Ödülünün koluna gir şimdi;
Biliyorum onu yitirmeyeceğini.

(Arcite kolunu uzatır, Emilia koluna girer.
Borular çalar.)

Hippolita yaş var gözlerinde.
EMILIA
Bu kazanmak mı şimdi?
Ey siz cennetteki tanrılar, nerede kaldı merhametiniz?
Ama madem buymuş kararınız, böyle olması gerekli,
Bari yakın dostunu yitiren bu şövalyeyle mutlu edin beni,
Bütün kadınlardan daha değerli olan varlığını yitiren
Bu kederli prensin yanında ölmek istiyorum.
HIPPOLITA
Sonsuzluğa kadar merhamet duymalıyız;
Dört göz birine odaklanmalı sadece.
İki göz ise körleşecek ölümün eliyle.
THESEUS
Evet, öyle.

(Çıkarlar.)

4. Sahne

(Aynı yer.)

(Elleri bağlanmış olan Palamon ve şövalyeleri Zindancı, Cellat ve bir bölük askerle girerler.)

PALAMON
Halkın sevgisini kazandığı için
Öldükten sonra da yaşayan birçok insan var,
Birçok çocuğun ölen babalarının anılarıyla yaşadığı gibi;
Böyle düşünürsek biz de teselli bulabiliriz belki,
Son nefesimizi verirken acıyanlar olacak bize;
Yaşamamızı isteyenler de.
İhtiyarlığın tiksindirici sefilliğini atlattık böylece,
Son saatlerinde ölüm meleklerini bekleyen ihtiyarların
Bertaraf ettik nezlesini, damla hastalığını;
Tanrılarımıza genç ve yıpranmamış olarak kavuşacağız
Ne körüz, ne topal, ne de tiridi çıkmış yaşlılarız;
Eminim sevindirecektir bu tanrıları,
Soylu ve masum olduğumuzu görüp
Sunacaklardır hepimize nektarları.

Sevgili yoldaşlarım, bu zavallı teselli sözleri,
Biliyorum, doyuramaz sizleri,
Bunlar çok ama çok ucuz kalır yaşamınız yanında.
BİRİNCİ ŞÖVALYE
Hangi son bundan daha çok doyurabilirdi?
Bizi yenenler şanslıydı bir bakıma,
Bizim öleceğimiz ne kadar kesinse,
Onların zaferi de o kadar geçici;
Daha şanlı değil kazananlar kaybedenlerden.
İKİNCİ ŞÖVALYE
Veda edelim şimdi,
Öfkeyle kararsız kalan kaderimizin beklenmedik sürprizini
Sabırla karşılamalıyız.
ÜÇÜNCÜ ŞÖVALYE
Hadi gelin, kim başlıyor?
PALAMON
Sizi bu şölene getiren bir kişi de olsa,
Yiyeceklerin sağlıklı olduğu başkalarının önünde kanıtlandı.

(Zindancı'ya.)

Ah dostum, dostum,
Senin güzel kızın bir zamanlar özgürlüğümü vermişti bana;
Şimdi sonsuza dek özgür kalacağım.
Söylesene kızın nasıl? Hastalandığını duydum;
Çok üzüldüm böyle hastalanmasına.
ZİNDANCI
Efendim, yeniden sağlığına kavuştu; evlenecek yakında.
PALAMON
Kısalan hayatım üzerine, çok sevindim buna;
Bu da sevineceğim son şey olacak galiba.
Çeyizine katkım olsun, şu keseyi ona verin lütfen.

(Zindancıya para kesesini verir.)

BİRİNCİ ŞÖVALYE
Hepimizin katkısı olsun.
İKİNCİ ŞÖVALYE
Bakire mi?
PALAMON

Sanırım öyle; çok iyi bir kız, minnettarım ona
Ödeşmek istedim onunla.
ŞÖVALYELER
Bunları da verin ona.

(Hepsi para keselerini verirler.)

ZİNDANCI
Kızım adına teşekkür ederim, mislini versin tanrılar size.
PALAMON
Elveda; yaşamım da vedam kadar kısa olsun.
BİRİNCİ ŞÖVALYE
Yol göster bize yiğit kuzen.
İKİNCİ ŞÖVALYE
Biz de seve seve senin arkandayız.

(Palamon kafasını kütüğe koyar. Dışarıdan gürültüler ve “Koşun!”, “Kurtarın!”, “Durun”, diye bağırışlar gelir. Bir Haberci aceleyle girer.)

HABERCİ
Durun, durun, durun! Bekleyin!

(Aceleyle Peirithous girer.)

PEIRITHOUS
Durun bakalım! Neden bu kadar acelecisiniz?
Ya işinizi bitirmiş olsaydınız?
Soylu Palamon, tanrılar büyüklüğünü gösterdi
Ve önünüzde yaşamanız gereken bir hayat olduğunu
bildirdi.
PALAMON
Kızıp Venüs’e sahtekâr olduğunu söylememe rağmen,
Bu olabilir mi?
PEIRITHOUS
Ayağa kalkın saygıdeğer efendim, dinleyin beni:
İlk dinleyişte size tatlı ve acı gelecek şeyleri.
PALAMON
Bizi düşlerimizden uyandıran nedir?
PEIRITHOUS
Dinleyin: Kuzeniniz Emilia’nin ona armağan ettiği
Ata binmişti, siyah bir at, beyazın bir kılı bile etmez,

Bazıları siyah[39] olmasının değerini düşürdüğünü söylüyordu.
Kimse satın almıyordu, ama at safkan ve mükemmeldi.
–Ne yazık ki bu batıl inanç, doğru olduğunu gösterdi–
Arcite bu atla gezerken Atina’nın taş yollarında,
Atının nalları gürültüsüzce taşları sayıyordu sanki;
Binicisi ile birlikte bir mil kadar gitmişlerdi,
At bu çakmak taşlarının üzerinde
Kendi nallarının sesiyle dans eder gibiydi
– Dediklerine göre demircilikten gelir müziğin kaynağı–
Atın nallarından huylanan yoldaki kıskanç çakmak taşları,
Soğuk ve uğursuz Satürn’ün de marifetiyle
Büyük bir kıvılcım çıkarmışlar, kükürt kokusu[40]
yayılmış çevreye,
Girmeyeceğim bunun ayrıntısına;
Ateş gibi azgın olan at budalaca huylanıp bundan
Eğimini, düzenini unutup bozguna uğramış bir biçimde
Başlamış oraya buraya savrulmaya
Mahmuzların çarkıyla vuruldukça kişniyormuş domuz gibi,
İtaati bırakıp kemiriyormuş gemini;
Usta bir binici olan efendisini bir türlü üstünden
atamadığı için
Taşkınlığın ve kötülüğün her yolunu deniyormuş.
Ama taşkınlığı artıran at önce gemini
Sonra da kolan kayışlarını kopartmış
Binicisini üstünden atmaya çalışmış;
Ama Arcite atı bacaklarının arasında tutmayı başarmış,
At şaha kalkınca Arcite tepetakla olmuş,
Başındaki zafer çelengi yere düşmüş.
Haşin beygir geri giderek biniciyi birden altına almış
Ve olanca ağırlığıyla Arcite’nin üstüne çökmüş.
Hâlâ yaşıyor, ama dayanamaz gelecek ilk büyük dalgaya
Batar böylesine yaralı bir tekne;
Arcite konuşmak istiyor sizinle.
Hah, işte getiriyorlar onu.

(Theseus, Hippolita, Emilia ve bir tezkerede taşınan Arcite girerler.)

PALAMON
Birlikteliğimiz ne feci son buldu! Yüce tanrılar!
Arcite, o değerli, yiğit yüreğin kırgın değilse,
Bana son sözlerini söyle.
Tanıdın mı beni,
Ben ölünceye dek seni sevecek olan Palamon'um.
ARCITE
Sana emanet Emilia,
Onunla dünyanın tüm nimetlerini tat;
Ver elini bana. Elveda; son saatim geldi.
Hata yaptım, ama ihanet etmedim asla;
Kuzenim bağışla beni.
Bir öpücük güzel Emilia'dan...

(Emilia onu öper.)

Emilia senin Palamon; ben ölüyorum.

(Ölür.)

PALAMON
Yiğit ruhun cennete uçsun!
EMILIA
Senin gözlerini ben kapayayım prens.
Bütün kutsal ruhlar seninle olsun!
İyi bir insan olarak yaşadın, iyi bir insan olarak öldün,
Yaşadığım sürece anacağım seni gözyaşlarıyla.
PALAMON
Ben de onurla.
THESEUS
Burada önce dövüştünüz; sizi ayırdım yine burada.
Yaşadığın için şükretmelisin tanrılara.
Arcite kısa bir süre için de olsa
Bu hayattaki rolünü başarıyla oynadı;
Seninse hayattaki günlerin uzadı
Ve cennetin mutlu çiyleri üstüne yağdı.
Güçlü Venüs sunağını senin aşkınla süsledi;
Ustamız Mars sürdürdü kehanetini,
Arcite'ye tattırdı zaferin güzelliğini;
Böylece tanrılar gösterdi adaletini.

Prensi buradan taşıyın içeriye.
PALAMON
Kuzenim, arzu ettiklerimiz arzularımızı kaybettirdi bize!
Sevenlerin sevgisini sevginin yitirilmesinden başka
Hiçbir şey satın alamaz!
THESEUS
Kader asla oynamamıştır bu kadar karmaşık bir oyunu:
Yenilen başarıyor, yenense yok oluyor;
Ancak bu dövüşte tanrılar taraf tutmadılar.
Palamon, kuzenin leydi üzerindeki hakkını sana devretti,
Onu ilk sen gördün ve hatta ilan ettin sevgini;
Arcite çalınan bir mücevheri sana geri verdi
Ve kendisini bağışlamanı diledi.
Tanrılar adaleti benim elimden aldı
Kendileri oldu bu olayın celladı.
Şimdi leydini götür buradan ve dostlarını çağır yanına,
Ben de onları dostlarım bileceğim bundan sonra.
Birkaç gün yas ilan ediyorum,
Arcite'nin cenazesine layık olduğu saygıyı gösterelim.
Sonra da damadımız olan Palamon'a gülümseyelim;
Bir saat önce Arcite için ne kadar mutluysam
Palamon için o kadar üzgündüm.
Şimdi ise Arcite için üzgün, Palamon için mutluyum.
Ey yüce tanrılar, bizler için neler kuruyorsunuz!
Yoksun olduğumuza gülüyor, sahip olduğumuza ağlıyoruz;
Bizler hâlâ çocuğuz bir bakıma.
Tartışmayı kesiyoruz,
Ölümlülerin sorularını yanıtlamayan sizlerle
Duruma uygun davranalım neşe ve kederle.

(Borular çalar. Çıkarlar.)

Son Oyun

Size sormayacağım oyunu beğendiniz mi diye,
Biz anlatıcılar çocuk olduğumuza göre;[41]
Çok utangacızdır; lütfen kalın biraz daha
Bir bakayım sizlere. Hiç kimse gülmüyor mu?
Neden asık suratlarınız? Demek ki iş ciddi.
O güzel kıza âşık olan erdi muradına...
Garip olurdu böyle olmazsa...
Oyunu beğenmeyenler varsa içinizde,
Korkmayın ıslıklayın bizi
İşimize son verelim biz de.
Anlaşıldı, burada tutmak gereksiz sizi.
En kötü ne yapabilirsiniz, onu görelim!
Ne tutuyor ki sizi burada?
Yanıltmayın beni. Öyle cesur değilimdir;
Bir amacımız yok size karşı olmak gibi.
Bu oyun –bundan başkası da yok zaten–
İyi niyetle hazırlandı sizin için.
Bu öykü bir yönden memnun ettiyse sizi
Ulaştık demektir amacımıza;
Bize olan sevginizi sürdürmeniz için
Daha iyilerini getireceğiz bundan sonra da.
Her zaman hizmetinizdeyiz bütün gücümüzle.
Beyler, iyi geceler size.

(Borular. Çıkar.)

[1] Bkz. Peter Alexander, Shakespeare's Life and Art, James Nisbet and Co. Ltd., Londra, 1946, s. 220-221; N.W. Bawcutt (ed.), The Two Noble Kinsmen, Penguin Books, Middlesex, 1986, s. 7.

[2] W. Bridges–Adams, The Irresistible Theatre, Collier Books, New York, 1961, s. 173, 379, 388.

[3] Bkz. A. C. Bradley, Shakespearean Tragedy, Macmillan and Co., Londra, 1956, s. 418, 472. Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. C. F. Tucker Brook, The Shakespearean Apocrypha, Oxford, 1908; Clifford Leech, The Two Noble Kinsmen, Signet Classic Shakespeare, New York, 1966; G. R. Proudfoot, The Two Noble Kinsmen, Regents Renaissance Drama Series, New York, 1970; F. O. Waller, Printer's Copy for The Two Noble Kinsmen: Studies in Bibliography II, New York, 1958; Paul Bertram, Shakespeare and The Two Noble Kinsmen, Brunswick, New Jersey, 1965.

[4] Bawcutt, s. 8.

[5] agy., s. 9.

[6] “Moresco” yani Mağribi dansı.

[7] Bawcutt, s. 11.

[8] Irwin Smith, Shakespeare's Globe Playhouse, Charles Scribner's Sons, New York, 1956, s. 12.

[9] Charles Lamb, Specimens of English Dramatic Poets who lived in the Time of Shakespeare, Londra, 1808.

[10] Bkz. Bawcutt, s. 13.

[11] Araştırmacılar Shakespeare ile Fletcher’in işbirliğini yalnızca üç oyuna kadar genişletmektedirler: İki Soylu Akraba, VIII. Henry ve metni kaybolmuş olan Cardenio.

[12] Kral Oidipus kendini cezalandırdıktan sonra Thebai kentinin yönetimini ele alan oğulları. Her biri birer yıl Thebai'yi yönetecekken, Eteokles süre dolduğunda yönetimi bırakmak istemeyince Polinikes yedi savaşçısı ile Thebai'ye saldırır. Savaşta yedisi de ölür. Teke tek çatışmada Eteokles ile Polinikes birbirlerini öldürürler. Oidipus'un kardeşi Kreon Thebai tahtına geçer. Thebai'ye karşı dövüşenlerin hain olduklarını belirterek cesetlerinin gömülmesine izin vermez. Bu oyundaki üç kraliçe bu yedi savaşçıdan üçünün eşleridir.

[13] Eteokles ile Polinikes

[14] Shakespeare, Plutarkhos’un Theseus’un Yaşamı adlı yapıtını biliyordu. Bu yapıtta Herakles’in Theseus’un kuzeni olduğu belirtilir.

[15] Bawcutt, s. 23.

[16] agy., s. 27.

[17] Bkz. Hamlet, IV/7, 167-184.

[18] Bawcutt, s. 36.

[1] Ön Oyun ile Son Oyun'un kesin olmasa da Fletcher tarafından yazıldığını savunanlar vardır. Bunların sonradan ilk temsil için başkası tarafından yazıldığı da savunulabilir, ancak ilk sav daha akla yakındır.

[2] Elizabeth dönemi yazarları Robin Hood öykülerini ıvır zıvır olarak değerlendiriyorlardı.

[3] “Büyük kaybımız yüzündendir” repliği, Globe Tiyatrosu’nun 29 Haziran 1613’teki yangında yerle bir olmasına göndermedir. yangından sonra oyuncuların bir kısmı dağılmış ve işsiz kalmıştır.

[4] Hymen Evlilik Tanrıçası’dır. Elindeki meşale onun simgesidir. Giysisi sarıdır.

[5] Buğday başaklarından yapılan çelenk bekâret simgesiydi.

[6] Phoibos Apollon

[7] Iuno kendini beğendirmek için kocasının karşısına çok güzel bir giysiyle çıkar.

[8] Bellona: Roma Savaş Tanrıçası.

[9] Hippolita Amazonların kraliçesiydi; Theseus onu savaşta yenmiş ve ülkesine getirmiştir. Şimdi de onunla evlenmek üzeredir.

[10] Balık kartalının balığı su yüzüne çıkaracak gizli bir gücü olduğuna inanılırdı.

[11] Mitolojiye göre, Theseus ile Pirithous, Yeraltı Tanrısı Hades'in karısı Persephone'yi kaçırmak için yer altına indiler.

[12] Shakespeare dönemi tiyatrosuna göre yukarda, balkonda; herhalde hapishanenin parmaklıklı penceresinden bakıyorlar.

[13] Morris dansçılarının giysilerine çıngıraklar takılırdı.

[14] O dönemde avcılar tuzağa düşürdükleri ayıyı bir ağaca bağlayıp üstüne köpekleri salarlardı.

[15] Tanrım yardım et bana!

[16] Daha ne kadar katlanacağım buna?

[17] Terentius’un “laterem lavare=to wash a tile=emeği boşa harcamak sözüne gönderme yapılıyor.

[18] “George Aloo” bir gemi adıydı. 1611’de kayıtlara giren The George Aloo and the Swift Stake adlı bir balad o sırada çok popülerdi.

[19] Iupiter’in öfkesini, ateşini söndüremedik bir türlü.

[20] O dönemin hüznünü anlatan popüler bir şarkısı; bu şarkı Othello’nun IV. Perde, 3. Sahne’sinde Desdemona tarafından söylenir.

[21] Gökkuşağı Tanrıçası ve tanrıların habercisi.

[22] 16. yüzyılda söylenen bir şarkı.

[23] O dönemde popüler bir başka şarkı; Hamlet’in IV. Perde 5. Sahne’sinde Ophelia bu şarkının bir kısmını söyler.

[24] Sir Philip Sidney'in 1598'de yayımlanan Certain Sonnets adlı yapıtının yedinci sonesi.

[25] Ay Tanrıçası

[26] Zeus’un bir kartala dönüştürüp sarayına götürdüğü ve sakisi yaptığı dünyanın en yakışıklı genci.]

[27] Zeus'un torunu Frigya kralı Tantalus'un oğlu olan Pelops babası tarafından öldürülüp tanrılara yemek olarak sunulmuştu. Tanrılar onu hayata döndürmüş, ama sol omzu tanrıça Demeter tarafından kemirildiği için yerine fildişi bir omuz konmuştu.

[28] Klasik mitolojide yer altındaki Styks ırmağı üzerinden geçebilmek için Kharon’un kayığına binmek gerekiyordu. Bunun ücreti olarak cesedin dili üzerine para koymak şarttı.

[29] Yeraltı kraliçesi.

[30] Barley-Break “yağ satarım, bal satarım”a benzeyen bir oyundur, üç çiftle oynanır: Bir çift ortada “cehennem” denilen yerde oturur ve etrafında dönen çiftleri yakalamaya çalışır.

[31] Burada Kutsal Kitap’a bir gönderme var: Matta, 5:29-30’da şöyle yazar: Eğer sağ gözün sürçmene sebep oluyorsa, onu çıkar ve at (...) Eğer sağ elin sürçmene sebep oluyorsa, onu kes ve at.

[32] Diana, çok yakışıklı, ama sürekli uyuyan genç Endymion’a âşık olmuştur.

[33] Dişi geyik Tanrıça Diana için kutsal bir hayvandır.

[34] Gül bekâreti simgeler.

[35] Ay Tanrıça denizlerdeki gelgiti denetlerdi.

[36] Fas’ta Bankes adlı biri tarafından eğitilen ve 1590 yılında Londra’ya getirildiğinde manşetlere çıkan bu at, dans ediyor ve eğiticisinin buyruklarına göre çeşitli hareketler yapabiliyordu.

[37] Light o’Love o dönemin popüler dans melodilerinden biriydi. Vefasız bir sevgiliden söz ederdi.

[38] Krikete benzeyen bir köy oyunuydu; bu oyunda topun sokulduğu üç kazık yerine iskemle kullanılırdı.

[39] O dönemde, siyah atların kötü ruhlar taşıdığına inanılıyordu.

[40] Kükürt, Batı yazınında cehennem ateşini simgeler.

[41] O dönemde Son Oyun, kadın rolleri oynayan tüysüz bir delikanlı tarafından anlatılmıştır.